

ARGIA

RUPER ORDORIKA

JUAN MARI OLLORA

«Ajuria Eneko Itunak
gizartean bizi dugun
zatiketa areago
sakondu du»

TXINA

Kultur Iraultzak
Txina astindu zuen
duela 30 urte

AEKANPADA

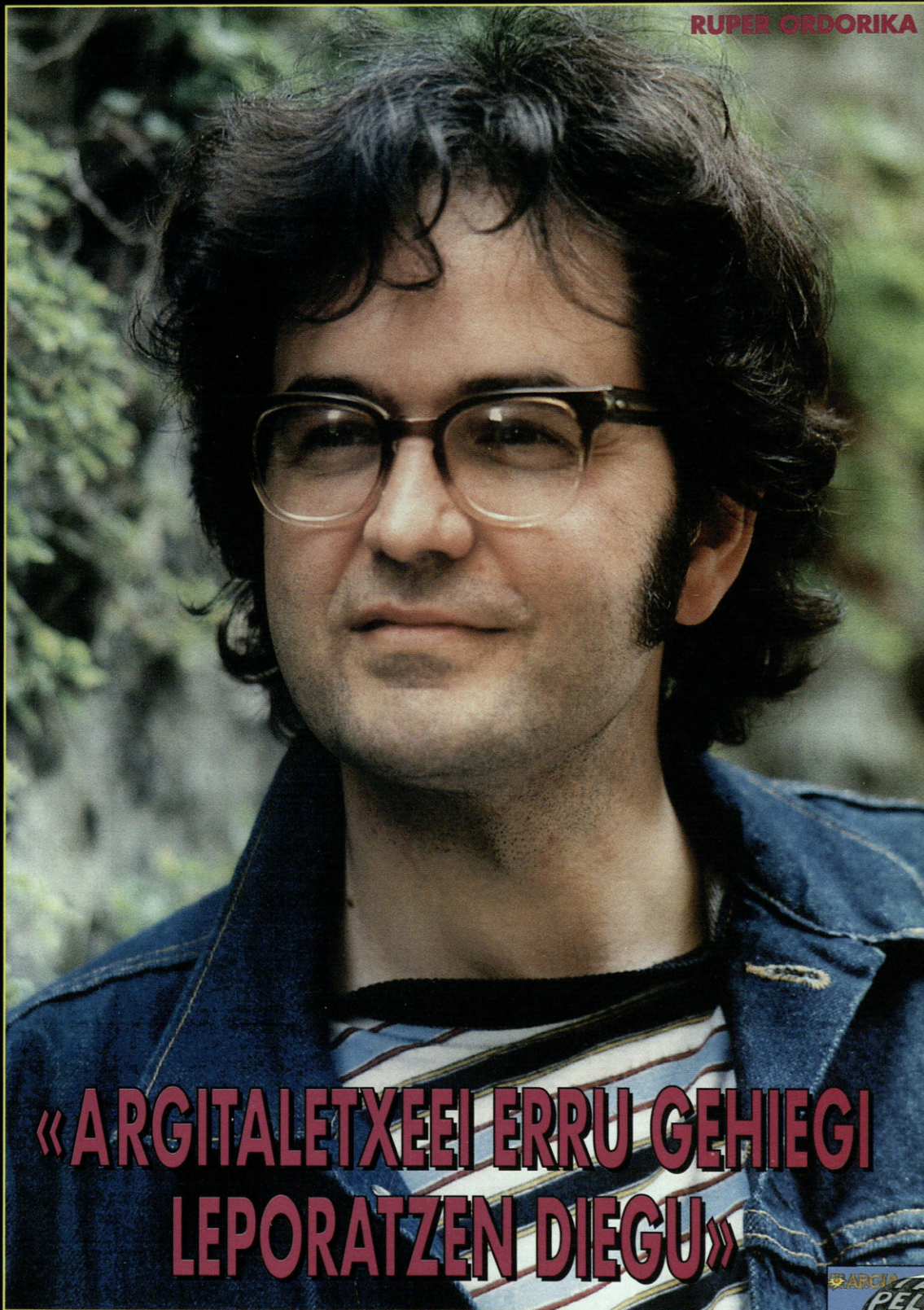
25.000 ikasle AEKren
zelaian kanpatuta

PACO MENAYA

«Ikusten nuena
margotu ezinik
imaginatutakoa
pintatu behar»

IBILALDIA 96

EUSKARAREN MEATZARI GAZTEENAK

Akelarre. Nestor Basterretxea

EUSKAL KULTURAREKIN BAT GATOZ

Instituzio-konpromezu gisa hartu dugu xedetzat gure herri honen izpirituaren agerpideei, nortasun eta identitate bakana damaiguten kultur adierazpenei, indar osoz eutsi eta laguntzea.

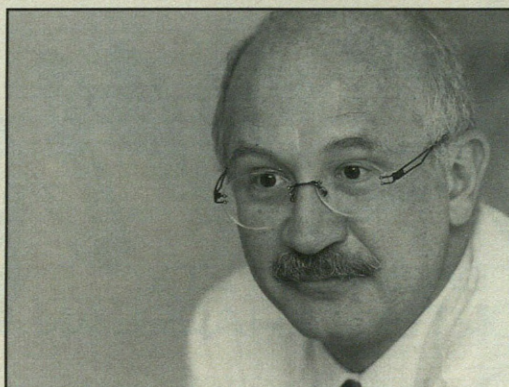
Eta arreta berezi bat jarriz, ahal dugun indar guztiarekin, gure kulturaren adierazpenetarik gorena den euskararen garapenean.

KONTA EZAZU GUREKIN

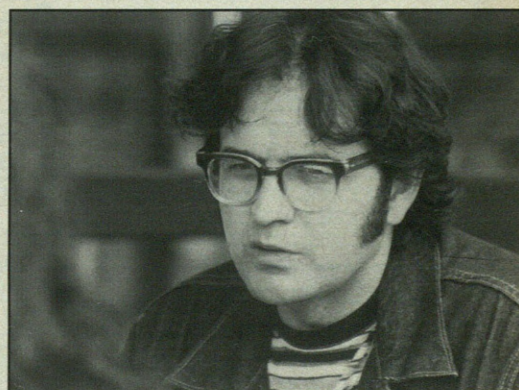
BBK
Bilbao Bizkaia Kulturak

6. Politika kronika. IÑAKI ALTUNA.
8. Juan Mari Ollora, EAJko Euzkadi Buru Batzarreko kide eta legebiltzarkidea: «Ajuria Eneko Itunak gizartean bizi dugun zatiketa sakondu du». MIKEL JAUREGI.
12. Kultur Iraultzak Txina astindu zuen duela 30 urte. XABIER ARANBURU.
14. Baikor dabilta Espainiako ejekutibo nagusienak. XABIER ARANBURU.
16. Herri-epaimahaiko kideei ez zaie euskara eskatzen Hego Euskal Herrian. IDOIA TORREGARAI.
18. 15.000 ikasle AEKren zelaian kanpatuta. ANDONI URBISTONDO.
20. Antonio Escobadoren ustez, estasia etorkizun handiko droga dugu. Droga ezezagunen merkatu beltzean. MYRIAM GARTZIA.
23. Ruper Ordorika: «Gure gatazka somenerako galga da, batzutan kemena ematen badu ere». ARANTXA ERASUN.
27. IBILALDIA berezia. Trapagaran 96: Euskararen meatzari gazteenak. MYRIAM GARTZIA.
44. Kultura kronika. JOXEMI SAIZAR.
47. Omenaldia egingo diote Francisco Eugenio Menaya pintoreari. «Ikusten nuena margotu ezinik, imaginatutakoa pintatzen nuen». MIKEL ELORZA
50. Euskal prentsaren egoera aztertzeko jardunaldiak hasiko dira maiatzaren 1ean. JOSU ARANBERRI.
53. Argitalpenak. JOSU ARANBERRI.
48. Irrati-telebista. ARRITXU ZELAIA.
52. Aukeran. MIKEL JAUREGI.
56. Denborapasa.
58. Padania, Italiatik etorritako ustegabea. ANDONI GOROSTIAGA.

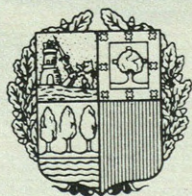
RUPER ORDORIKA:

Donostian elkartu gara oñatiarrarekin, bere azken diskoaren aurkezpenaz, «Hiru truku»ekin egiten ari den berriaz, eta euskal musikagintzaren gakoez jarduteko, besteak beste. Euskal Herriko erdal parteetan euskal kantuak zabalduko diren itxaropena azaldu du, bere kolorea beltza bakarrik ez dela erakutsiz./23

«EUSKALKOM» JARDUNALDIK:

Euskararen Unibertsitateko antolatutako jardunaldien atzetik, mugatuago orain, euskal prentsaren ingurukoak antolatu dituzte. «Euskalkom» izenarekin maiatzaren 31n eta ekainaren 1ean Miramar jauregian izango da zita. Azalak dirudiena baino ahulagoa dela mamia susmatzen dute eta benetako egoeraren aurpegia azalaztea xede./50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Diputazioa
Kultura eta Euskera Departamendua

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

KULTUR MARATOIA!

Aekampada

maiatzaren 31tik ekainaren 2ra
DIMAKO AIREPORTU ZAHARREAN

31

19etan: ONGI ETORRI KOLORETSUA
19'30ean: IPUNGINTZA IKASTAROA
SEXU IKASTAROA
ZINEMA MARATOIA
HEZURDUREN MARGOKETA

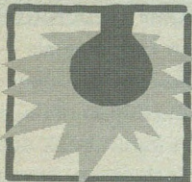
21etan: MUSIKA MARATOIA:
ANLE DUHALDE, TAPIAGLETURIA,
BIZKAR HEZURRA, SU TA GAR,
SUSTRAIA, EH SUKARRA

22etan: FAUNA TXIKI BAT-Sarasua anaiek

24etan: HILTEGIA antzezana

ordu 13'00ean: SU INGURUA

laguntzailea

ARGIA

1

10etan: ESNATZE GOXOA eta GOSARI POPULARRA
11etan: IKASTAROA: BASOA EZAGUTUZ, TXALAPARTA,
BIDEOGINTZA, GRAFFITI, PAPER BIZIKLAIA,
ARROPA TINTAKETA, SEXU IKASTAROA

11'30ean: ENTSALADA TXAPELKETA

13etan: AEKSKETXA antzezana

13'30ean: EUSKAL ANTZERKI TALDE AMATEURREN
ELKARTEA- AURKEZPEN OFIZIALA

15'30ean: EUSKALGINTZAREN ORAINA-Mahai ingurua

16etan: KANTU IKASTAROA

TXISTE TXAPELKETA

HAURTZANDEGIA

16'30ean: GERTATUTAKOA AGIAN antzezana

17'30ean: IRATIEUSKALDUNAK -Mahai ingurua

18etan: PLAY BACK TXAPELKETA

19'30ean: MARKES BATEN ALABA antzezana

PILOTA, ATZO ETA GAUR-Mahai ingurua

21etan: MUSIKA MARATOIA:

BITTOR AIAPE, GARI, LIN TON TAUN,

ETSAIAK, BALERDI BALERDI, EXKIXU

22etan: IGURTZI NAZAZU BERRIRO, LAZTANA

Karrere, Markez eta Serrano

EUSKAL ZINEMA MARATOIA

23'30ean: LESAKAKO ZAKU-ZAHARRAK

24etan: LARRIALDIAK antzezana

ordu 13'00ean: SU INGURUA

2

10etan: ESNATZE GOXOA
GOSARI POPULARRA

12etan: HERRI KIROLAK
LITERATURA SORKUNTZA GAUR-
mahai ingurua

ILARGIA LAGUN BETI

HEGOALDERANTZ- Hitzakia

BAT, BI, HIRU antzezana

13etan: OLESTAK ORDANETAN antzezana

13'30ean: EUSKAL DANTZAK

14etan: ALASKA-SUAREN LURRALDERAN

BIZIKLETAZ -Diaporama

HERRI BAZKARIA

14'30ean: HAUR BERBENA

15'45ean: LAZKAO TXIKI ATXIKI berbisakia

16etan: CLOVIS ETA MARINETTE antzezana

HAURTZANDEGIA

16'30ean: MUSIKA UNPLUGGED!!

Morau eta Z.Gazkez

LARRAIN DANTZA IKASTAROA

17etan: KANTALDIA:

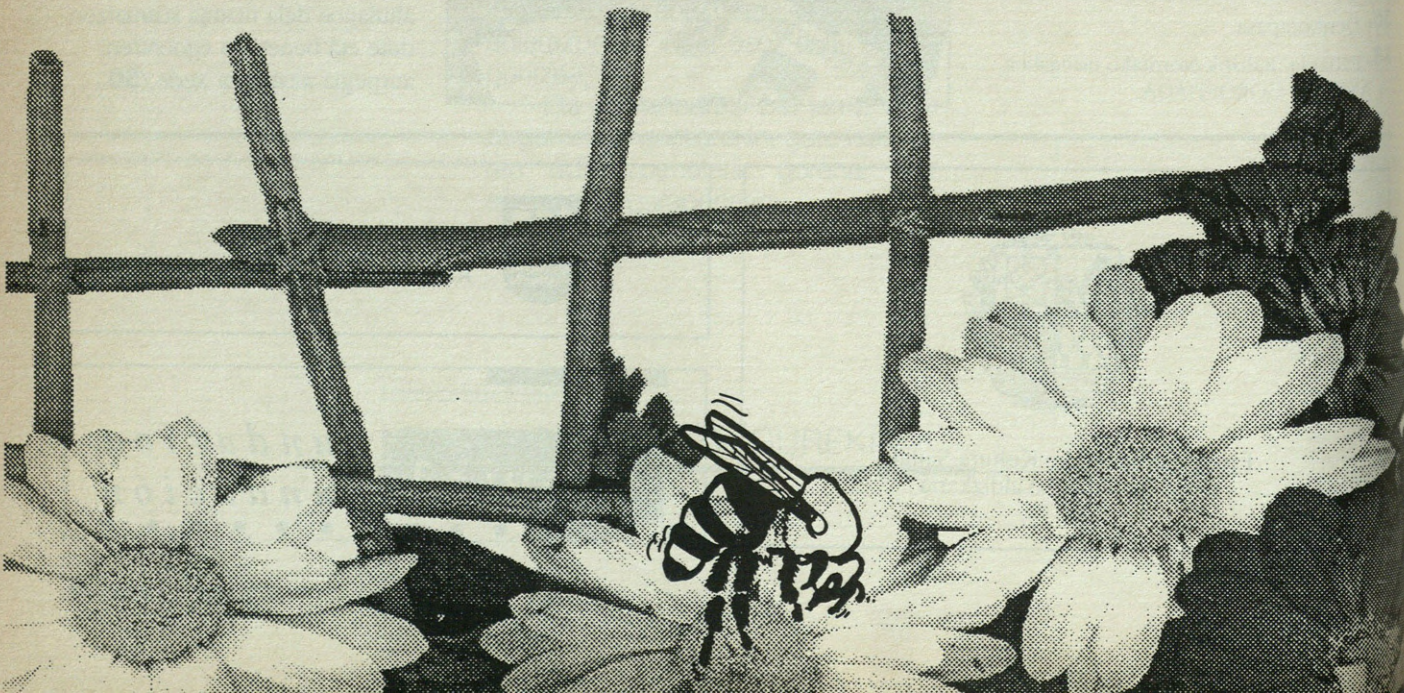
TXOMIN ETA URBIL ARTOLA

HAUR PELIKULA

18etan: ERROMERIA: GOZATEGI

19etan: LARRAIN DANTZA MUNDIALA ETA

HURRENGORA ARTE!!!

IRAKUR- LEAK MINTZO

Okerrak zuzenduz

MAIATZAREN 12ko ARGIAk, 1.577 zenbakia zeramanak, zuzenketa behar du. 35. orrialdean, «Heguiaphal errejenta» zutabearen, «orain bamar urte itzali zaigu» agertu zen, eta «86. urtean zagola itzali zaigu» behar zuen. Heguiaphal berriki itzali baitzaigu, aurtengo apirilaren 23an hain zuzen.

JEAN LOUIS DAVANT

ÜRRÜXTOI-LARRABILE (ZUBEROA)

ALDIZ, 1.576 zenbakia zeraman aldizkarian, «Ipuin unibertsalak» liburuari buruzko kritikan, Auspoa argitaletxeak argitaratutako liburua dela jarri genuen, eta Ibaizabalek argitaratutakoa da. 1.578 zenbakian, berriz, Politika saileko Termometroa atala Inaki Gorostidiren sinadurarekin kaleratu genuen, Lutxi Fourcadek egina zenean.

ARGIA

DBHren ezarpena, irakaskuntzaren kalitatea eta Hezkuntza Saila

IRAKASKUNTZAREN inguruan mugitzen garenontzat (guraso, irakasle, ikasle..., Administrazioa (?) DBHren ezarpena dugu kezka nagusi egunotan. Eskola Maparekin hasitako gatazkak DBHrekin jarraitzen du, tartean plantilen 'bronka' egonik, eta ez dirudi Administrazioak gatazkari adostutako itenbidea bilatzeko jarrerarik duenik. Administrazioak zera aurpegiratzen digu, inportantea *kalitatea* dela eta irakasle gehiagok ez dutela kalitatea bermatzen; nola lortu kalitatea irakaslego kopuru egokirik gabe?

Defendatzen duten *kalitatea* lortzeko, irakasleen prestakuntza nahitaezkoa da, baina baldintza egokietan, noski! Guztiok

onartzen dugu prestakuntza behar dugula eta datorren urterako «hasierako formakuntza» lehenbailehen izatea; horretarako hurrengo datuak: batetik hainbat zonaldetan irakaslegoak autoantolaketa bidez prestakuntza 'berezia'ri ekiten dio, bestalde irakasle ugari apuntatu da Administrazioak oso baldintza txarrean aurkeztutako eskaintzara, aurreprebisioa egin dutenak ere badaude, iaiztik ikastaroetan ari direnak gai berari helduz... Gure jarrera hor dago! Baina Administrazioarena non dago?

Gauzak ongi egin behar dira, baldintza egokiak jarritik eta sindikatuarekin negoziatuz; baina norberaren aldetik «zerbait» emanik. Gu gogo osoa jartzen ari gara datorren urteko DBHren ezarpena era onenean gerta dadin, gurea baita ardura nagusia! Gure jarrera baikorra ezin da ukatu! Baina non dago Administrazioak jarri beharrekoa?

Administrazioak egin beharrekoa formula 'merkeena' erabiliz egingo du, mesedez baina ez dohainik! Gero, sasiakordioak guztion baimenaz lortu izan bailiran saltzen ditu; *ez jendea engainatu!* Zergatik ezin da kurtsoa lehenago bukatu edo beranduago hasi, dirua aurreztuz? (Irakasleek beraien egoeraren berri dutenean, eta ez orain bezala gauzak argitu gabe eta datorren urteko egoera zein izango den argi jakin gabe; ikastaroak egiten hasi baino lehen jakina!).

Kalitatea, hori bai diskurtsoa! Administrazioak jakin beharko du hau ez dela modua, adierazi dugunez irakasleok prest gaudela erreforma aurrera ateratzeko gure onerako baita, baina ez edozein preziotan. Horregatik STEE-EILASEkook, prestakuntzarako Administrazioak jarri dituen baldintzak aldatzen ez dituen artean, uko egitera animatzen dugu irakaslegoa! Administrazioaren jarrera ez da egokiena, hemendik aurrera negoziatu behar dugun akordioa bide onetik eramateko; kontuz ibili!

STEE-EILAS
DONOSTIA

H I R U K O

T X I K I A N

Kontrolpeko aniztasuna

P luraltasuna, agintearen pentsamentu bakarrak bere kontrolpean daukan sistema politikoa da.

Etxe bakarra, nahiz mediatikoki apaindura ugariz aurkeztua izan. Eta merkatu legea da euskarri eta aitzaki. Zernahiren justifikatzaile. Sintaxis ezberdinetako mezu bakarra.

Salbuespenak salbuespen, irriti, telebista, egunkari, astekari... Guztiak sintonia batean. Edozein komunikabideko informazioa jaso ezker, beste gehienena jakinda dago, gaiak eta edukiak funtsean berrepikatuko baitituzte berriurri bakarrekook bailiran. Itxura anitzeko pentsamendu bakarrekook mezua. Eta salbuespenari egurra, gaurregun lehen mailakoak diren publizitate instituzionalen sositurriak ukatuz, bere mezu ezberdina kriminalizatuz eta bere bezeroak ere bai. Taktika anitzeko estrategi totalitarioa.

Iritzi ezberdinen alderatzeak sortu lezaken eremua, debateguena da falta duguna eta hori independentziarik gabe ez da posible.

JOXE MARI OSTOLAZA

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko

Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Xabier Aranburu, Arantxa Erasun, Mikel Jauregi, Juan Joxe Petrikorena, Arritxu Zelaia.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Dokumentazioa: Ernesto Ibarluzea, Ainhoa Gerra.

Administrazioa: Jasone Larrarte.

Harpidetzak: Olatz Korta, Elena Guinea, Miren Larrarte.

Hedapena: Isabel Bereziartua.

Publizitatea: Miren Aranburu, Iñigo Txintxurreta, Nekane Zubeldia, Itziar Diaz de Durana.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxe: 37 34 03/36 10 48.

BIZKAIA: Zaballburu 2, 1. ezker. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122

Urruña. Tlf: 59 47 60 00. Faxe: 59 47 60 01.

NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezker. 31011 Iruña.

Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Kartzela, oinazearen hatsa

EUSKAL preso politikoen gorabeherak eta, bereziki, luzaz pairatu duten sakabanaketa bihozgabea izan dira aipagai azken asteotan. Inork gutxik defendatzen du jada publikoki PSOEk, Euzko Alderdi Jeltzalea lagun zuela, berrindartu zuen politika hori. Usteak, alabaina, erdi ustelak izaten dira, itxurak eta hitz hutsak bezain ustelak, eta, komunikabideei jarraituz bestelakorik pentsa badaiteke ere, kartzelak beti bezain zital segitzen du, Jorge Garcia Sertutxak hartutako jipoia lekuko. Xelebrea da, esate baterako, presoak Euskal Herrira hurbilduko dituztela esaten den aste berean, ohiko diren kartzela aldaketetan hainbat preso beren sorterritik urruntzea.

Begibistakoa da, haatik, dispersioak porrot egin duela, joan den igandean Xabier Arzalluz buruzagi jeltzaleak airtortu zuenez. Porrot egin izanak, ordea, ez du tipitzen eragin duen eta oraindik ere eragiten duen kalte eta samina.

ARZALLUZEK eta berak bezala sakabanaketa politikari babesa eman zioten beste zenbaitzuk onartu behar dutena ondoko hauxe da: edozer erabiltzeko prest egon direla beren helburuak lortzearen, baita presoen eta hauen senitartekoen oinazea ere. Sakabanaketak bere asmoa lortu izan balu,

alegia, euskal preso politikoen kolektiboa birrintzea lortu izan balu, gaur egun ez lukete txintik ere esango eta ontzat emango lukete egindako gutzi-gutzia, jipoiak, isolamendua, isekak, heriotzak eta gainerako basakeriak barne. Horrexegatik sakabanaketaren porrota presoen eta berauen alde kaleari aritu diren gizarte sektoreen gairapena da.

HALA eta guztiz ere, ezin daiteke esan, ezta gutxiagorik ere, hemendik aurrera egoera onera etorriko denik. Aldatu, beharbada, aldatuko da. Arazoaren funtsa ezer gutxi konponduko lukeen «hurbilketa selektiboa» delakoa asmatu dute. Ez dago, beraz, baikor izateko arrazoirik.

IÑAKI ALTUNA

BURUA BEZALA BARRENA

EUSKALDUNOK erabakiko dugun edozer Espainiak nahita ez errespetatu beharko duela esan zuena oker zegoen. Hona non gauden berriro Madrilgo Auzitegi Konstituzionalera begira, Hegoaldeko herrilanak eta zerbitzuak koordinatzen lagunduko duen batzorde iraunkor bat baimenduko diguten ala ez. Gai honi ere aplikatu dakioke Juan Jose Ibarretxek euskal preso hurbilketa posibleaz adierazi duena: soluzioak duina eta inteligentea izan behar duela. Baita beste hori ere: «Badira funtsezko bi gai sekula

eztabaida edo negoziagai izan ezin direnak: preso duintasuna eta pertsonen askatasuna». Nafarroa-EAE batzorde famatuaren haurdunaldia bederatzi urtez luzatu da —orain arte— eta euskal presoek zortzi urte daramate sakabanaketa nozitzen. Inteligentzia eta duintasuna, bietatik beharko da galanki, harrapatuta dauden lokatzetatik bi guri ateratzeko, eta ez da segurua gure politikariak konbinazioaren jabe direnik. Zortzi-bederatzi urteotako zauri eta orbainak dira gabezia horren lekuko tristemak.

PELLO ZUBIRIA

PATXI ZABALETAREN TARTEA

ZERTARAKO BALIOKO DU NAFARROA-EAE ARTEKO BATZORDEAK?

Hutsa baino hobe

Estatutuan edo Amejoramenduan aurrikusitako elkarlanerako Akordio Iraunkorra da Nafarroa eta EAEko Gobernuak izenpetu dutena; gero Estaduko Gorteek ontzat eman behar dute, Estaduak bere esku gordetzen baitu baimena emateko ahala. Beraz, izaera, hitzarmen batena du; ez da erakunde berri-rik, bi autonomien gainetik edo at dagoen ezer sortu, baizik eta bi autonomien arteko ituna. Horregatik eta bere izaerari dagokionez, askoz egokiago da 'topagune' hitza.

Itunak ez du ahalmenik; ez zaio zentzu zehatzean konpetentziarik eman. Bere helburua elkarlanerako bilgunea izatea da. Baina horrek ez du esan nahi autonomiok beren buruak behartu dituztenik, beharta-

sunik gabea da hitzarmena; hots, bi autonomiek aldi edo gai bakoitzean nahi duten neurrian baizik ez da garatuko hitzarmena.

Dituen zazpi artikulotatik hiru azkenekoetan Topaguneko kontseilua, idazkaritza eta lankidetzak teknikoak sortzeko. Kontseilua autonomi bakoitzeko ordezkari parekatuek osatzen dute, bi presidenteen lehendakariitzepean; idazkaritzak proposamenerako eta lankidetzak bultzatzeko xedea dauka; eta lankidetzak teknikoetarako batzordeak ber-ritz, izenak berak dioena tajutzeko dira.

Halako akordioak izenpetu zituen aurreko legealdian Nafarroako Gobernuak Aragoi eta Errioxarekin. Halako hitzarmenak proposatu zituzten Aizpunek, Allik, Ardantzak edo Garaikoetxeak ere. Zergatik? Aizpunek (1978) edo Del Burgok (1987) hitzarmenaren bidez autonomi bakoitzaren nortasun bereziak hobeki azpimarratzen zirelakoan. Amejoramenduan, horregatik dago ezarri-rik.

Federico Tajadura Nafarroako Lehendakari- zako kontseilariak esan berri duenez, Nafarroako Gobernuak hitzarmenarekin bete egin du 1987an Del Burgoren proposamenez Legebiltzar Foralak onartutako erabakia... Orduan aurka zegoen EAK orain alde egin du. Eta orduan proposatu zuen Del Burgo orain aurka azaldu zaigu. Orduan Alli aurka zen UPNren izenean, orain berriz alde.

UPNk mehatxu egin du Senatuan, PPK gehiengo osoa duenez hitzarmenaren onarpena oztopatuko dutela. Hori egiten badute, UPN sortzeko arrazoia deseginik geldituko da; alegia, nafarroak garesti geure geroa erabaki behar dugun bakarrak lelo ezaguna. Ez ote dute NATOren erreferenduma gogoan?

Hitzarmena ez da Hego Euskal Herriaren lurraldetasuna ekar dezakeen bidea. Ezta ere ordeak, helburu hori galaraziko duen arriskua. Ez baldin badauka garrantzi izugarri-rik alde, hutsa baino hobe delakoan nago.

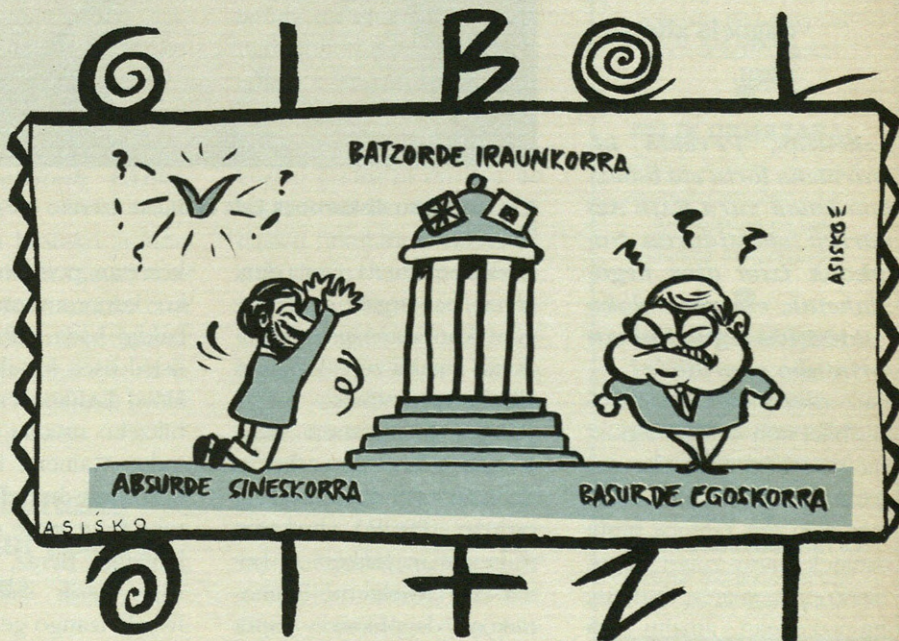
EAEko Espainiako Gobernuko delegatu berriak, **Enrique Villarek**, kaleko istiluei buruz esana: «Ekinbide tinkoa behar da. Zenbait ekinbidek berria uzku-rtzen dute lehenik, indar armatuak ondoren eta, azkenik, epaileen izena zikitzen dute». Bestalde, **Carlos Iturgaitzek** ondoko galderok plazaratu ditu: «Orain bost urte, HBkoek zergatik esaten zuten Ajuria Eneko Mahaiaren presioarengatik itota sentitzen zirela? Zergatik ezin dugu jarrera bera mantendu bost urte beranduago? Zein esku beltzek galerazten du egun ildo bera jarraitzea?».

EAJri buruz hitz egin du **Rafa Diez** LABeko koordinatzaile nagusiak: «Españolismoarekin betirako ezkondu edota euskal nazioaren eraikuntzaren alde egitea aukeratu beharko du. Bidegurutze horretara doa EAJ, edo hobe esanda, daramagu».

Beste gai bati helduz, **Jaime Ignacio del Burgo** UPN-PPko diputatuak esan duenez, «nafar askok ez dugu batere atsegin Nafarroatik irten eta Gipuzkoan sartzen garenean 'Euskadin sartzen ari zara' dioen bide-seinalerik ez

egotea; ez dugu batere atsegin Euskadiko ezkutuan Nafarroako kateak desagertu ez izana». Aldiz, **Rosana Navarro** EGiko Nafarroako ordezkariak, EAE eta Nafarroaren arteko batzorde iraunkorrari buruz UPNk duen jarrera aztertu du: «Esan dezatela zein diren gustatzen ez zaizkien artikulua- k, eta aldatu egingo ditugu».

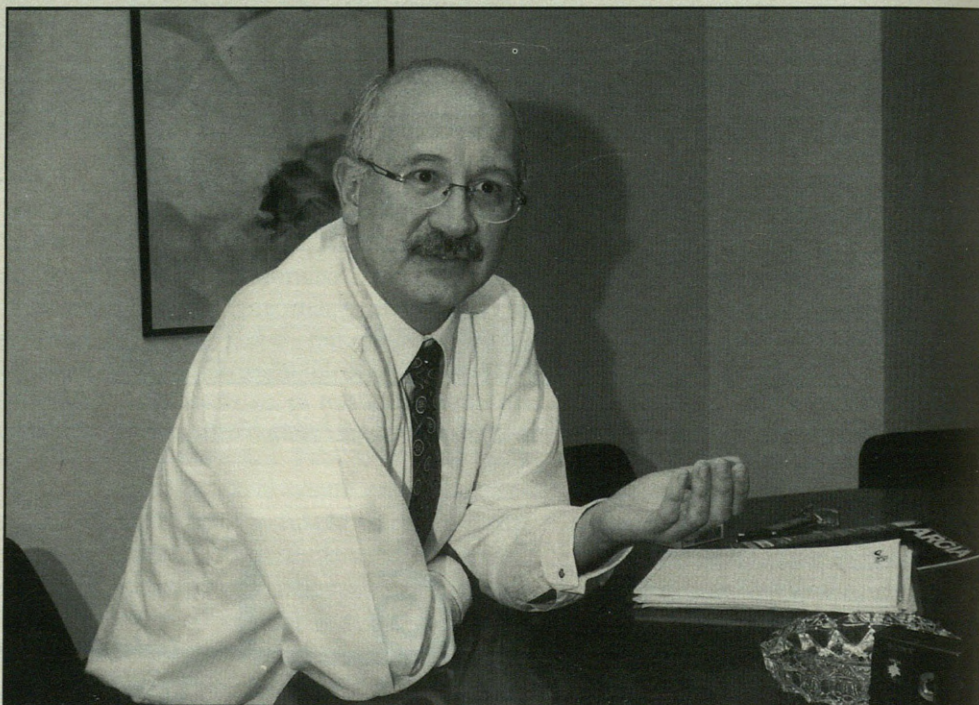
Errefuxiatuei eta extradizioari buruz mintzatu da **Gorka Martinez**. Bere hitzetan, «horrelako errepresio ekin- tzen aurrean nolako erantzuna emango dugun ikusi nahi dute. Ez zaie dohainik aterako ez Espainiako Estatuari ezta berarekin kolaboratzen duten hirugarren herriei ere, nabita edo behartuta jardun arren».

Juan Mari Ollora, EAJko Euzkadi Buru Batzarreko kide eta legebiltzarkidea

«Ajuria Eneko Itunak gizartean bizi dugun zatiketa areago sakondu du»

Gasteizen jaio zen orain 47 urte. Ezkondua, bi seme-alabaren aita da. Lanbidez ekonomilaria. 20 urte daramatza EAJn, horietatik azken zazpiak EBBn. Egungo egoera dela eta, «nekaturik» dagoela aitortu digu.

Azkenean, PPrekin bitzarmena lortu eta baieztatzea eman zuen EAJk Aznarren inbestiduran. Nola lakoak izan dira negoziaketak, eta zer nolako balorazioa egiten duzu lortutako akordioaz?

Batzordeen arteko hiruzpailau bileraren ostean, Egibar eta neu bertan ginela, negoziazio prozesua kasik eten egin zen. Gerora, beste batzuek hartu zuten negoziazio prozesuaren testigua, eta azkenean, amaitu den

«Iraganeko diskurtsoek jada ez didate ezertxo ere esaten». (Argazkia: Alberto Elozegi).

bezala amaitu da. Dena den, gauza bat argitu nahi dut: gure konpromezua inbestiduran amaitu zen, Aznarren aldeko botoarekin.

Agiri politikoaren ikuspegitik, 92an baino askozaz gehiago lortu dugu trukean, orduan PSOeri hutsaren truke eman baikeanion botoa. Eta Kontzertu Ekonomikoari dagokionez, paper

horretan politikoki hartutako konpromezua betetzen baldin bada, subiranotasun fiskal osoa lortuko genuke. Hots, EAEko zerga guztiak biltzeko modua izango genuke. Gainera, horrek Nafarroa ere horretara bultzatuko luke, gure eredu bera baitauka. Beraz, Euskal Herrian kasik subiranotasun fiskala izango genuke.

Orain dela oso gutxira arte, EAJ eta PPren arteko diferentziak eta elkarren kontrako adierazpenak gogorrak izan dira zenbait gaitan. Orain, nola azalduko die Juan Mari Ollorak EAJko oinarriari Xabier Arzalluze eta Jose Maria Aznarrek elkarri emandako bostekoa?

ARGIAko irakurleei azaltzen saiatu naizen modu berean. Aldeko botoan amaitu da, eta subiranotasunaren ikuspegitik oso garrantzitsutzat jotzen dudak konprometuz hori ekarri du. EAJren oinarriek errespetu handia diote zuzendaritzak egiten duenari. Beraien hausnarketa ondokoa izan daiteke: «Egin badute, trukean zerbait ateratzeko esperantzarik dutelako izango da».

Alde positiboak azpimarratu dituzu. Negatiborik ez al du?

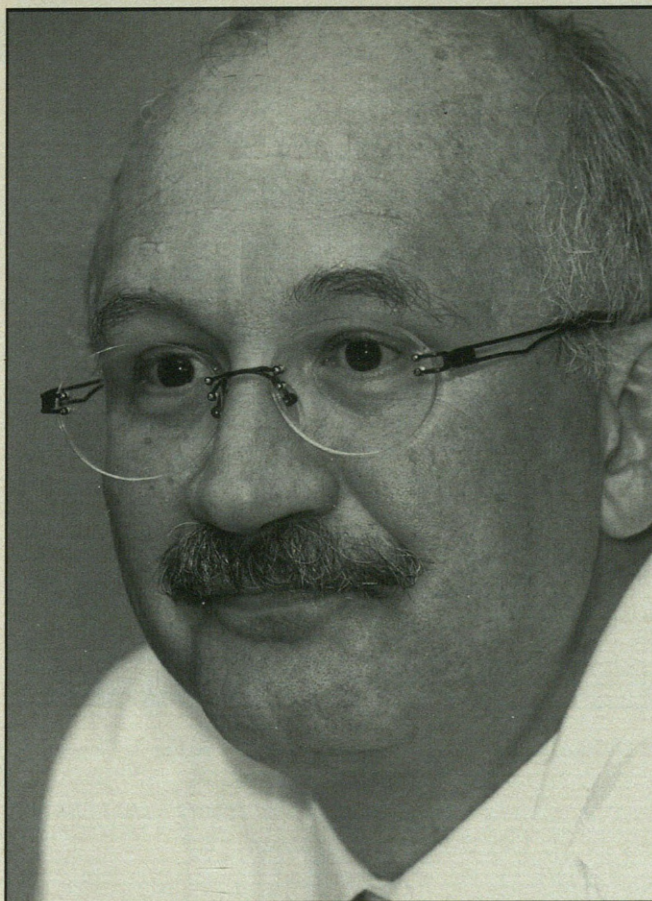
Prozesu politiko guztietan bezala, baliteke konprometuzua ez betetzea. Baina orduan, askatasunez jokatzeko modua izango genuke. Gainera, beteko duten ala ez laster ikusiko dugu, subiranotasun fiskal maila handia emango ligukeen akordio hori betetzeko, PPk 1997ko lehenengo hiruhilabetekora arteko epea baitauka.

Eta hitzartutakoa betetzen ez badu?

Orain egin dezakegun gisara, oposizioa egingen dugu. **PSOErekin gertatutakoa ikusita, zertan oinarritu zarete PPk Gernikako Estatutua garatuko duela uste izateko?**

Kontzertu Ekonomikoa eta Estatutuaren garapena bereiztu egingo nituzke. Kontzertuari dagokionez, papeira eskuan daukagula da oinarri nagusia, PSOErekin inoiz izan ez duguna. Hala, betetzen ez badute lotsetan uzteko moduko argudioa daukagu eskura.

Estatutuari dagokionez, lehentasunen txostenaren il-

«Euskal herritarrek eurentzat nahi duten botere politikoari buruzko kontsentsua ezinbestekoa da». (Arg.: Alberto Elósegui).

doaren arabera aurrera egingetako konprometuzua ere jasotzen du hitzarmenak. Denaren den, Kontzertu Ekonomikoa aldea batera utzita, Estatutuaren gainontzeko gaiekiko eszeptikoa naiz.

Zenbaterainoko eragina izango du PPrekin lortutako akordioak EAEko hirukoan?

Bateko eta besteko ardura-dunek ez duela izango diote. Eta teorikoki ez luke izan behar, gobernu-programa nahikoa hitzartua baitaukate eta nondik bideratu behar den bai baitakite.

Autodeterminazio eskubidea, Gernikako Estatutua bete, koroarekiko ituna... Nondik bideratu behar da etorkizuna?

Egoera hori gatazkaren arazoarekin lotu ohi dut. Gatazkari irtenbide politikoa emateko, ezinbestekoa da egun euskal gizartean ematen ez den zerbait lortzen saiatzea: euskal herritarrek eurentzat nahi duten botere politikoari buruzko kontsentsua. Eta EAJri dagokionez, horrek bide soberanista bat barneratzea eskatzen du, etorkizunean botere politiko-ekonomikoaren maila handiagoa izatea ezinbestekoa izanen baita. Ongizatearen garapen handiagoa duen gizartea lortu ahaliko genuke. Hori beharrezkoa dela esan

HAMARREKOA

INAXIO OLIVERI

«Politikan askori gertatzen zaigun bezala, egoerek eta erakundeek bere ideiak gaituzten dituzte»

GORKA AGIRRE

«Bere adiskidetasunak pertsona hobea egiten nau»

JAIME MAYOR OREJA

«Harremanetan atsegina; ardura berria ausardia opa diot, eta giza eskubideen zaindari izatea espero dut»

KARMELO LANDA

«Apenas izan dut harremanik berarekin»

JAVIER ATUTXA

«Ideia eta iritzi tinkoak ditu, eta abertzale peto-petoa da»

FERNANDO BUESA

«Arabako Foru Aldundian jardun nuen garaian, itunak betetzen zituen pertsona zen»

JON IDIGORAS

«Ezagutzen dutenen errespetu eta estimazioa ondo irabaztea dauka»

FELIX ORMAZABAL

«Badaki entzuten, eta berak zer pentsatzen duen jakiteko ezinbestekoa da bere isiluneak interpretatzea»

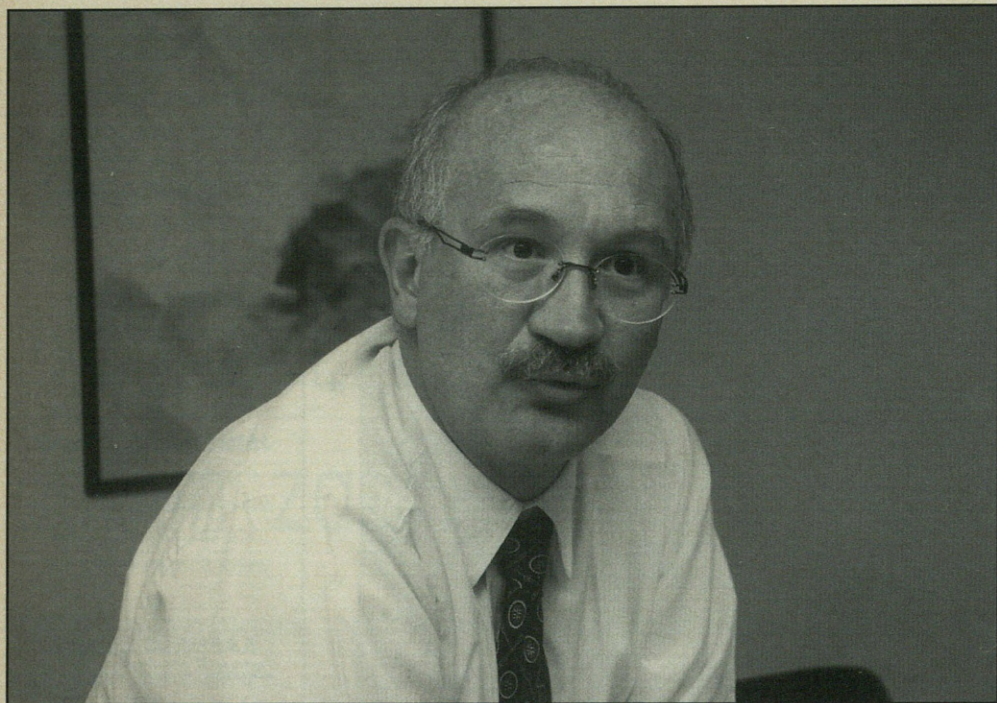
RAMON JAUREGI

«PSOEk azken urteetan egindakoa ahaztuz, bidezkoak ez diren kritikak egiten ditu baitzuetan»

JUAN JOSE IBARRETXE

«EAJren erakunde-eremuan, etorkizuna islatzen du»

«Kontzertu Ekonomikoari buruzko akordioarekin ia subiranotasun fiskal osoa lortzeko modua daukagu»

«Bakerako proposamen bat baldin badago, gutxienik kontuan hartu behar da». (A.: A. Elósegui).

izan dudanean, baina, inork ez dit erantzunik eman.

Zer du xedetzat aipatu duzun bide soberanista horrek?

Azaldu dudan guztia esaldi batean laburbiltzen den printzipio politiko baten haritik dator: nahikoa handiak gara geure buruaren autogobernurako, eta besteek gure ordezt erabakitzen dutena hala hizartu dugulako da. Jakina, gure erabaki-eremuan erabakitzen dena ezagutu eta errespetatzea dakar planteamendu horrek, eta gainera, nire alderdiak egin dituen beste eza-gutza-eskaera batzuk ere ez ditu alboratzen: esaterako, autodeterminazio eskubidea. Hori guztia horrelako hausnarketa politiko-ekonomikoan sartu ohi dut.

Uneotan, autodeterminazio eskubideak ba al du lebertasunik EAJren belburuen artean?

EAJko agintari batzuen adierazpenei kasu eginez

gero, bere unea izan zuen gaia da, eta hala dago jasoa Legebiltzarrean. Dena den, gatazkaren konponbidea lortu ahal izateko, berriro aztertu beharreko gaia da. Azken finean, euskal herri-tarrek hartutako erabakieki-ko errespetua baita gakoa.

EAE, Nafarroa eta Iparraldearen arteko erakunde konfederatu baten proposamena plazaratu zuen orain bi aste Joseba Egibarrek. Posible da horrelakorik gauzatzea?

Proiektu politiko interesgarria da. Eta gehiegi ezagutzen ez dudan arren, EAE eta Nafarroaren arteko batzorde iraunkorra da ildo horretan eman den urratsetako bat.

EAE eta Nafarroaren artean jarri da zerbait martxan. Baina, ez al dau-

kagu Ipar Euskal Herria abazturik?

Lan asko egiteke dugun eremua da hori. Abertzaletasunetik askotan ez diogu behar bezainbesteko jaramonik egiten, baina ulertu behar dugu ezberdinak diren lurraldeetan gaudela eta euskal herritarrok oso ezberdinak garela. Eta horretan ere lan ugari dugu egiteke, aniztasun hori positiboa eta aberatsa baita.

«Alternatiba Demokratikoa» delakoak urtebete egin berri du. Zer diozu ETaren proposamenari buruz?

Irtenbide politikoa izan behar duen gatazka politiko bat egonik, aldeetako batek bakea ekar dezakeen konponbidea mahairatzen baldin badu, gutxienik propo-

samen hori kontuan hartu behar da. Zentzu kontua baino ez da.

Joseba Egibarrek ETaren proposamena aztertze-ko gomendioa egin dio Aznarren Gobernuari. Horretarako prest ikusten duzu?

Josebarekin bat nator, PPkoak bizkorrak badira, gomendioa jarraituko dute. Gatazka konpondu nahi izanez gero, negozioazio bidezko irtenbidea buruan duzula gerturatu behar duzu gatazkara bertara. Ez dago gerturatzeke eta irtenbiderako beste modurik. Eta horretarako, ezinbestekoa da bestearen arrazoiak zein diren jakiten eta ulertzen saiatzea. Jakina, eremu batzuetan EAJren maniobraketak hartzen dituzte horrelako adierazpenak. Nire kasuan, baina, ez daukat inor atzean hori da nire iritzia, eta alderdiaren barruan bertan honen guztiaren aldeko borrokan nabil.

Juan Mari Atutxa, oster, ez da bat etorri Egibarren adierazpen horiekin. Baketzeari dagokionez, planteamendu aski ezberdinak nabari dira EAJn...

Orain egun batzuk egin zioten elkarriketa batean Arzalluzek aitortu zuen bezala, alderdian pentsatzeko modu ezberdinak daude. Hori nabaria da.

Orain dugun egoerara iristeko, zertan huts egin dute agintari politikoe?

Hemen guztiok ari gara huts egiten. Ez dakit honek nekaturik eta zahaturik harrrapatu nauen, baina agian beste belaunaldi batek saiatu beharko du egoera hau konpontzen. Iraganeko diskurtsoek jada ez didate ezertxo ere esaten. Espe-

“Nahikoa handiak gara geure buruaren autogobernurako; besteek gure ordezt erabakitzen dutena hala hitzarturik dago”

rantzarik gabeko diskurtso horiek betiko gauzak esaten dituzte behin eta berriz, eta betikoa egitea pentsatzen baldin bada badakigu zer gertatuko den. Ezinbestekoa da ausardia eta irudimena izatea, gatazkara hurbiltzerakoan bestelako pentsamendu eta jarrera azaltzea. Gauzak beste modu batera gerta daitezke horrela. Azken finean, gatazkarekin zerikusia duten gai guztiei horrelako irtenbideak emateak demokrazia gehiago dakar.

Ajuria Eneko Mabaia ez al du erru bandi samarra izan Ezker Abertzalearen eta gainontzeko indar politikoaren artean gaur egun dagoen urruntasunean?

Helburu politikoak lortzeko indarkeria ez dela beharrezkoa erakutsi dio gizartearen gehiengoari Ajuria Eneko Itunak, eta hori, inolako zalantzarik gabe, oso positiboa da. Dena den, Itunak porrot egin duela aitortu behar da, azkenean bazterretresna bilakatu baita. Ez da lortu gizarteko beste sektore baten arrazoiak ulertzea, eta modu horretan beste alde horrekiko zubiak luzatzea. Hala, gizartean bizi dugun zatiketa are gehiago sakondu du.

T A N T O A

«Euskal label»dun politikaria

20 urteotan euskal politikagintzan murgildurik dihardu. Arabar abertzalea, 27 urterekin Euskal Institutuzioen izenean Kontzertu Ekonomikoa eta Gernikako Estatutua negoziatu zituen taldeko kide izana. Autonomia aurreko Euskal Kontseiluan Hazienda sailburu, gero senadore, Arabako Diputazioako Hazienda diputatu, gero Ahalduen Nagusi, parlamentaria eta egun EAJko EBBko burukide eta legebiltzarkidea.

Politikan, Euskal Herrigintzan jarduteko gai izango den belaunaldi gazte eta euskaldunari testigua pasa behar zaiola pentsatzen duen horietakoa. Aurerrakoa eta ausarta. Politikan 'egoteagatik egotea' nahi ez duena. Euskal nazioaren askatasunezko etorkizunean sinetsi eta berorren alde lan egiten du. Bakezalea eta bakegilea.

Kontrastean, debatean, elkarriketa gustokoa duena. Entzuten dakiena eta besteen

arrazoiak ulertzen saiatzen dena. Lagun eta aldeko asko dituen bezala, azken bi urte hauetan politikan eta batipat komunikabide munduan etsai ugari sortu zaizkio. Hauetako gehienak bere ezintasun, nahigabe eta beldurrak eraginda deskalkifikazio merkerak jo dute.

Legebiltzarra da, besteak beste, bere gaitasun, heldutasun eta freskotasuna neurtzeko termometro ona. Parlamentariarik onenetakoa da. Irekia eta atsegina, garbia eta zorrotza. Urte batzuk badira elkarrekin dihardugula: exekutiban, batzarretan, negoziazioetan... EBBren berritze eta aukeraketa prozesuan, Gorka Agirrearekin batera botatuena izan da. Politikan «euskal labela» duen gizona. «Euskal labela» diot, nahiz eta jakin euskararekin aspaldidanik tratatua dagoela. Ahalegintzen da, eta azken saiakera batean inbertitu beharko lituzke denbora eta gaitasuna.

Joseba Egibar
EAJko EBBko bozeramailea

Pertsonalki ezagutzen dutenek, lagun, kide zein etsaiek, bere balio eta aportazioa aitortzen diote. Lasaiago eta hobeto bizitzeko, zenbaitetan izan dituen aukerei ezezkoa eman die. Herri hau bere etorkizunaren jabe izan eta pakean biziko den euskal gizartea eraikitzeko dituen onenak ematen ditu.

Baikorra, irakurle eta musikazalea, kirolzale eta kirolaria (saskibaloia, tenisa eta igeriketa). Errioxa arabarreko bodega gehienak ezagutu arren, ardorik ez du edaten. Garagardoa da berarentzat errege-erregina.

Zein da zubiak luzatzeko Juan Mari Ollorak proposatzen duen bidea?

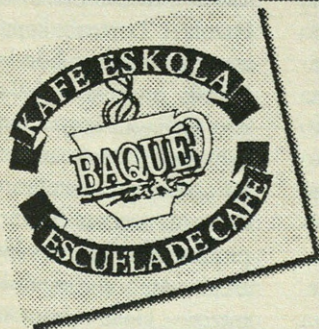
Egoera ez da batere erraza. Batetik, gure alderdian bertan sentsibilitate ezberdinak dauzkagu. Bigarrenik, Ezker Abertzaleak EAJrekin ez du ezer jakin nahi. Eta hiruga-

rrenik, jarrera irekiago baten aldeko garenok ere ez dizkigute gauzak oso erraz jartzen. Horixe da gaur egungo egoera, eta bizi dugun komunikazio maila izugarria da egoera horren islarik nabarmenena. Sikiera informalki ere ezin dugu hitz

egin, eta hori izugarria da. Hori horrela izanik, agian konpromezu eta eperik gabe hasi beharko dugu solasean, gaur egun kopa bat hartzeko ere ezin baitugu geratu.

MIKEL JAUREGI

BAQUE KAFEAK ESKEINITAKO ARGIBIDE KAFEZALEAK

Afrika kontinentean Robusta Kafea hazten da bereziki, gorputz sendoa du eta zapore gogor eta mikatza. GINEA, SIERRA LEONA, BOLIKOSTA, GANA, TOGO, BENIN, NIGERIA, GABON, KONGO eta ERTAFRIKAR ERREPUBLIKAN hazten da. Kafe hau, neurri txikian erabiliz gero, osagarri bikaina gerta daiteke Kafe SUABEen nahasketa on batean. **BAQUE KAFEA** suabe... suabea

Poz handia ematen digu kafeaz dakigun guztia zure esku jartzeak.

Alderdi Komunistaren zuzendaritzak 'berritzaleei' aurre egiteko deia zabaldu zuen

Kultur Iraultzak Txina astindu zuen duela 30 urte

Kultur Iraultzak 400.000 bat hildako eragin zituen Txinan 1966tik 1976ra bitartean, eta kapitalismorako bidea hautatu duten agintari berberak bultzatu zuten sasoi hartan 'proletarizazio' deritzona.

EHUNDAKA mila lagun, gazteak gehienak, ibili ziren manifestari Pekingo kaleetan 1966ko maiatzaren amaiera eta ekainaren hasiera aldera. Mao Zedongek (Mao Tse Tung idazten zen hemen sasoi hartan) idatzitako 'Liburu gorria' eskuetan zuten gehienek. Hamar egunez egunero manifestazioak egin ondoren, lortu zuten Txinako hiriburuko alkatearen, Peng Chengen,

dimisioa. Unibertsitate, zientzia akademi, armada eta beste zenbait erakundetako goi-buruek ere utzi egin behar izan zituzten beren karguak. Martxan jarri berria zen 'Kultur Iraultza', Txinaren sozialismorako bidea azkartuko omen zue-na, eta bidenabar, 'burges', 'erreformista' eta 'errebisionista' guztiak historiaren zakarrontzira bota behar zituen.

Egungo Txinari gain-begirada xumea eginez gero, ezin esan 'Kultur Iraultza'ren heredentzia gozatzen ari direnik. Pragmatismo ekonomikoa eta eklektizismo ideologikoa dira gaur nagusi. 1966ko 'Iraultza' bultzatu zuen alderdi berak -komunistak-darama munduko herrialde jendetsuena kapitalismorantz, abiada bizian eraman ere. Hazkunde ekonomikoa, % 12koa iaz, herrialde aurreratuenetakoa baino

Gazteak izan ziren Txinako 'Kultur Iraultza'ren bultzagile nagusiak. Goiko argazkian, manifestazioa Pekinen. (Camera Press).

askoz handiagoa da, eta ez du baretzeko itxurarik, oraingoz behintzat. Ez da harritzekoa, beraz, Pekingo buruzagiek eta komunikabideek hitzik aipatu ez izana 1966tik 1976ra bitarteko asaldazio hartaz. Orduko su-piztaileak eta egungo su-hiltzaileak alderdi berekoak baitira.

Hogeita hamar urte atzerago joz berriro, bi fakziotan banaturik zebilen garai har-

tan Txinako Alderdi Komunista. Baita lehenagotik ere. 1962an adierazi zuen Maok bazela Txinan kapitalismoaren zenbait hondarrek bizirik irauteko arriskurik. Are gehiago, bazela kapitalismora itzultzeko arriskurik ere, Sobiet Batasunean indarrean zegoen 'Estatu kapitalismo monopolista'ra alegia. Mao eta ingurukoak iritiz, klase borrokaren moteltzeak eta herritarren

■ 'Proletarizazio' politikaren eragina beren larruetan pairatu zuten profesional, intelektual eta irakasle askok

desmobilizazioak zabal ziezazioteketen atea kapitalismoaren itzulerari. Beraz, ordura arteko neurriak baino zorrotzagoak behar omen ziren. 'Kultur Iraultza' behar omen zuen Txinak.

Xangaira jo zuten Maoren jarraitzaileek 1965eko irailan eta hortxe bildu zituzten indarrak. Armadaren laguntza ere berenganatu zuten (Lin Piao-rena, alegia); Alderdiko batzorde zentralan nagusigoa lortu zuen Mao Zedongek 1966ko ekainean, baita Peng Cheng zokoratzea ere. 'Goardia gorriak' mugimenduaren buru jarririk, 'Kultur Iraultza'k kanpaina bortitzak hasi zituen bai alderdi barruan, unibertsitatean eta lantegietan 'balore burges'en aurka, indibidualismo eta liberalismoaren kontra bereziki. Jazkera, ohitura sexualak, irakurketak, zinemagintza, antzerkia, musika... alor guztietan izan zuen eraginik 'Iraultza'k. Anekdotak gisara, Beethovenen musika entzutea debekatu egin zen sasoi hartan, 'burgesak' zirela eta doinuak zein egilea.

Proletarizazioa

HORI baino ondorio larriagorik eragin zuen, ordea, mugimenduak. Hirietatik nekazal inguruneetara milaka lagun eraman zituzten 'goardia gorriek', baita alderantziz ere. 'Proletarizazio' politikaren eragina beren larruetan pairatu zuten profesional, intelektual eta irakasle askok. Hots, beren lanak utziarazi eta soro zein fabriketan lan egitera behar-

tu zituzten, 'klase kontzientzia' ren berri bertatik bertara izan zezaten. Europako hainbat talde marxistak ere erabili izan zuen politika hori 70ko hamarkadan, eta unibertsitatean ari ziren hainbat ikaslek lantegietara jo zuten, ikasketak utziaz, alderdiak hala eskatuta.

'Lauen Banda'

'KULTUR Iraultza' ren ondorioz zenbat lagun hil ziren zehaztea erraza ez izan arren, 400.000tik milioi erdirainoko kopurua aipatu izan dute hainbat iturrik. Gerra zibilaren atarian ere ibili zen Txina 1967an, enfrentamenduek beren goreneko maila jo zutenean. Alderdi Komunistaren X. kongresua egin zenerako, 1973rako, baretua zen 'goardia gorrien' enbata. Alderdiak bereganatu egin zituen, itxuraz bederen, 'Kultur Iraultza' ren hainbat ardatz, eta eztabaidak beste esparru batzuetara bideratu ziren: hobekuntza ekonomikoa, atzerri politika eta konstituzio berria.

1976an hil ziren Zhou Enlai eta Mao Zedong, eta birgaitu egin zuten Deng Xiaoping. Honen esku da ordu ezkerroztik Txinako politikaren lema. 'Kultur Iraultza' ren gehiegikeriak eta erruak nori leporaturik ere aurkitu zuen alderdiak: 'Lauen Banda' ri. Estatuaren aurkako konplota burutu izana egotzi zieten Wang Hongwen, Yao Wenyan, Zhang Chunqiao eta Jiang Qing, Maoren alargunari.

XABIER ARANBURU

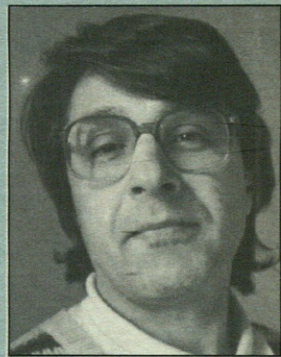
MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Hinduzaleak goraka

DIAGRAMA baten laguntzaz ere ez da zehazterraza Janata Dal (Herriaren Frontea) partidu nahasi hartatik aurtengo hauteskundeak irabazi dituen Bharatiya Janata (BJP) partidu hinduzale itsura doan 30 urteko bilakabidea. Sigla, batasun, eszizio eta berba-teratze askotako historia da Indian azken 20 urte hauetan Kongresu Partiduari aurre (eta batzutan lagun) egiten saiatu diren indarrena. Janata Dal koalizio ez-kertiar-nazionalista hirugarren indarra da azken hauteskundeon arabera. Bharatiya Janata, irabazlea, 1980an sortu zen Janata Daletik ateratako indarrak hinduzaleenekin, eta geroztik haren gorakada etengabea izan da..

BJPa eta Indiako politikagintza, haatik, gero eta ulergaitzagoak dira kontuan hartzen ez bada beste sigla hau: RSS, Rashtriya Swayamsevak Sangh, Nazioaren Bolondresen Elkartasuna. Erakunde soziopolitiko kultural eta erlijioso hinduzalea da, oso diziplinatua, gero eta itzal sozial handiagokoa... eta isilpekoa. Konstituzioak mugimendu konfesionalei ezartzen dizkien mugengatik. Hinduzaleatasunaren hedatzailea, xenofobiatik gero eta hurbilago dabil RSS erakundea. Esan liteke RSSaren agerpen politikoa dela egungo BJPa. Mugimendu horren altzoan burutu du bere karrera politiko osoa Vajpayee lehen ministro berriak, adarrik moderatuenean bederen: 1992ko abenduan hinduzale extremistek Ayodhya-ko mezkita erre zutenean, bera izan zen ekin-tza gaitzetsi zuen BJPko buruzagi bakarra.

KONGRESU Partiduaren gainbeherakadak etahinduzaleatasunaren gorakadak gero eta urduriago ipini ditu Indiako bazter askotako minoriak (batik bat RSSak etsai zuzentzat hartzen dituen musulmanak), hala nola ezkerreko mugimendu eta intelektualak... eta Indiarekin arazo geopolitikoak dituzten inguruko potentzia guztiak: Txina, Pakistan... BJParen gobernuak gorpuzten bada, tentsioa behintzat izango da etorkizunean.

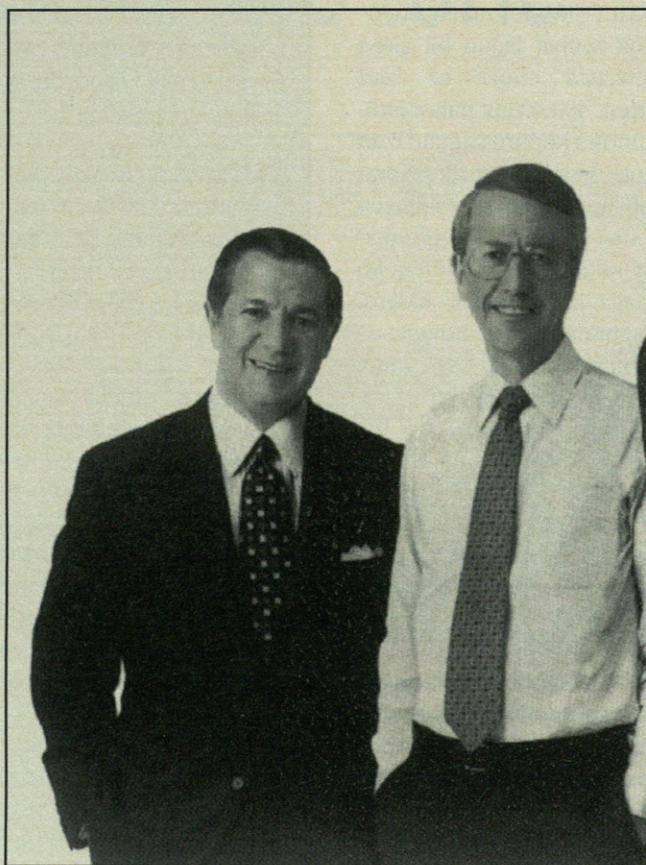
MIKEL ARAMENDI

Kazetaria

Baikor dabilta Espainiako ejekutibo nagusienak

Goi mailako 300 ejekutiboren artean egindako inkestaren arabera, Espainiako ekonomiaren egoera hobetu egin da azkenaldi honetan, eta are gehiago hobetu omen liteke berehalakoan.

LANGABETUEN kopuruak gora egin duela Espainian aurtengo lehen hiruhilekoan, dio Biztanleria Aktiboaren Inkestak (EPAK) plazaratu duen azken txostenak. Hiru milioi terdi langabetu, milioi bat familiatan inor ez lanean. Hego Euskal Herrian, zeozer behera egin arren langabeziak, milioi laurdena dira lan egiteko sasoian direnak eta beharrik aurkitzen ez dutenak. Desenplegu bulegoetan sumatzen den desesperaziorik ez da nabari, ordea, enpresa handietako despatxuetan.

Espainiako goi-ejekutiboek diotenez, prest leudeke kontratu finkoak egiteko, irazpenak edo despidoak merkaturako balira.

Demoscopia erakundeak eta Actualidad Economica aldizkariak elkarrekin egindako galdeketa emaitzak horrela adierazten digute. Baikortasunez dakusate enpresariak ekonomiaren ge-

roa. Hamar mila milioi pezetatik gora -400 milioi libera- fakturatzeko enpresetako goi ejekutiboen artean egin da inkesta. Emaitzak, hauexek: enpresa nagusienetan ongi dabilta

kontuak, aurreko hilabeteekin alderatuz. Eta gerora ere ongi ibiliko diren itxaropenik bada. Baldintza batzuk betetzekotan.

Seinalagarrienak, honako hauek: galerak dituzten enpresei, publiko zein pribatuei, subentzioak kentzea; enpresa handietan Estatuak eskuhartzerik ez izatea; privatizazio bidean jartzea enpresa publikoak; soldatak produktibitatearen arabera finkatzea; lan merkatuaren malgutasuna handitzea eta diruaren prezioa merkatzea. Inkesta aurtengo apirilaren 15etik 26ra bitartean egin da, Espainiako gobernu berria osatzeko negoziazioak artean amaitzeko zeudela.

Erantzunak

ATALIK atal, galdeketa erantzun duten 300 ejekutiboetarik erdiak uste du kaltegarria dela ekonomiarentzat subentzioak ematea galerak dituzten enpresa publikoei. Porzentaia horrek % 66,1eraino egiten du gora galerak dituzten enpresa pribatuak badira. Salbuespenik bada: % 58,7 prest legoke subentzioei eusteko enpresak garrantzi handikoak izanez gero.

■ Lan kontratuen malgutasuna -despidorako erraztasunak, alegia- gehitu egin behar dela uste du % 91k

Renfe eta Iberiari laguntza publikorik emango liokeenik ere bada, baina porzentaita askoz tikiagoan.

Pribatizatu? Bai, mesedez!

Pribatizazioari dagokionez, horretaz apenas duten zalantzarik goi-ejekutiboek: kalterako besterik ez da Estatuak Argentaria, Endesa, Repsol, Telefonica eta Tabacalera akziorik eukitzea. Lautik hiru datoz bat horretan, batz bestea. Tabacalera erabat esku pribatueta nahi luketenak % 88,4 dira; Endesari dagokionez, % 67,1. Iritziak iritzi, datu estatistikoek ere izan dute lekurik galdeketa honetan. «Azken bi hilabeteotan zeure enpresako produkzioa, batz besteko kostuak eta ondasun zein zerbitzuen prezioak igo egin direla esango zenuke?», galdera honi baietz erantzun dio % 55,1ek. Produkzio, prezio eta kostuek behera egin dutela diotenak % 11,2 besterik ez dira. Gainerakoek diote lehengo antzera daudela kopuruak. Inkestatuen erdiak baino gehiagok uste du, bestalde, gora egingo dutela hiru faktore horiek ondorengo bi hilabeteotan. Eta diruaren prezioari dagokionez ere bada baikortasunik ejekutiboengan. Lautik hiruk, % 74,8k, uste du beherantz egingo dutela interes tipoek uda partean. Alderantzizko joera % 2,4k igarri du. Zerk eragingo dion beheraka diruaren prezioari? Inflazioaren jokabideak eta nazioarteko testuinguruak, batik

bat, horiek dira inkestatuen erantzunak. Maileguak eskuratzeko aukerak hobetu egin direla diotenak % 31,6 dira; % 60,9 lehengo berean direla diotenak, eta % 2k deritzo zailagoa dirua lortzeari.

Enpresen lehiakortasunak dituen oztopoak lau ataletan banatu dituzte ejekutiboek: kotizazio sozialak, soldatak, zergak eta zerbitzu finantzieroa. Faktore horien segidan aipatzen dituzte kostu administratiboak, pezetaren aldaketa tasa, energiaren prezioa eta beste batzuk. Eta hona hemen galderetan galderena: *Soldata finkoak ordaindu beharrean nabiago al zenuke produktibitatearen araberakoak izatea?* Baietz erantzun du % 95,3k, batz bestea. Eta zerbitzu alorrean, % 100 da soldata produktibitatearen arabera finkatzearen aldekoa.

Lan kontratuen malgutasuna -despidorako erraztasunak, alegia- gehitu egin behar dela uste du % 56k, eta baldintza hori ezinbestekoa dela dio % 35ek, kasik. Kontratu finkoak egingo lituzketenak, baldin eta aldeaz aurretik iraietzen edo despidoen indemnizazioa zehaztuko balitz, asko dira. Baina oso gutxi, % 13,7k, egingo lukete kontratu finkorik iraietzenaren prezioa jaitsiko ez balitz. Aldiz, ia % 80 prest legoke kontratu mota horiek izenpetzeko, iraietzen indemnizazioak gutxitu eta aldeaz aurretik finkatuko balira.

XABIER ARANBURU

DIRUAREN HOTSA

Baserritarren irabaziak hazi egin omen dira

E

UROPAR batasunean sartu ginenetik euskal baserritarren nekazal errentak % 31,3 hazi direla badiote ere azken berriek, beste datu bat aipa dezagun: epe berean 6.000 lanpostu galdu dira nekazaritzan, Nekazal Aseguruek eskainitako datuen arabera. Euskal Herriko

baserrietara gero eta gazte gutxiago hurbiltzen da. Aipa dezagun beste zera hau ere: nekazaritza sektorean geratzen den jendearen % 50a 55 urtetik gorakoa dela. Ez da, beraz, belaunaldi aldaketarik sumatzen baserrietan.

NEKAZARITZA errenta edo irabazien igoera hori, bestalde, bi ikuspegitik aztertu beharrekoa da. Bata: baserritarrek duela hamar urte baino soldata hobea jaso dezakete beren produkzioa intentsifikatu egin dutelako. Bestea: zeren bizkar, edo truke, bilakatu da produktiboagoa gure nekazaritza? Zer galera izan dira sozial eta ingurugiro alorretan?

Alor sozialean, enplegua izugarri gutxitu da; produkzio guztia gutxi batzuen eskuetan ari da kontzentratzen; baserritarren bizi-maila eskatu egin da; nekazari herriak hustutzen ari dira, ez baita lortzen sektore honetan enplegu berririk sortzerik. Gogoan izan, bestetik, gure nekazaritzaren produktu nagusienak (haragia, bildotsa, esnea) orain 10 urteko prezio beretsuetan daudela, kontsumorako prezioen indizea ikaragarri igo den arren.

INGURUGIRO alorrean, arazo larriak dakartza intentsifikazioak hondakinen gestioan; bertara egokitzen ez diren animalia zein landare espezieen maneian, edo lurren gestio desgokian. Esne sektorearen berregituraketa izan da, bestalde, enplegua gehien murriztu duena. Oso bortizki egin da berregituraketa eta urtetan aurrera doazen baserritarrentzat kaltegarria izan da oso; ondorengoei lanbide horretan jarraitzeko aukerarik ez die utzi eta, gainera, alternatiba komertzial bakarra (Iparlat) ezarri zaie. Beraz, norberak atera bitza kontuak baserritarren irabaziak hazi egin direla irakurri eta gero.

MARTA AGIRREZABALA

EHNEko kidea

Herri-epaimahaiko kideei ez zaie euskara eskatzen Hego Euskal Herrian

EPAIMAHAIARI INTSUMISO

Ekainean herri-tarrez osatutako epaimahaiak abian jarriko dira Hego Euskal Herrian. Euskaldunen hizkuntza esku-bideak bermatzen ez direla eta, EHEK ez agertzeko dei egiten du.

DATORREN hilean herritarrez osatutako auzi-epaimahaia indarrean jarriko da Espainiako Estatuan. Arautzen duen legea oraindik indarrean jarri ez bada ere, nahiko istilu eta hizpide ekarri du jadanik Hego Euskal Herrian. Auzi-epaimahaia arautzen duen legea (Lege Organikoa 5/1995) iazko maiatzaren 22an onartu zen Espainiako Legebiltzarrean. Lege honen arabera, parte hartzeko ezintasun kausa nahikoak agertzen dituen pertsonak soilik ez dute parte hartuko, beste guztiak behartuta baitaude.

Epaiketa honetara deitua

Urtarrilean egin zen herri-epaimahaiaz lehen epaiketa saioa. (A.: J. Sampedro).

izan eta arrazoi garbirik gabe agertzen ez denak, 50.000 pezetako isuna ordaindu beharko du. Ezezkoan jarraitzen badu, bere erruduntasuna frogatuta geldituko ei da eta ordezkoari deituko zaio. Epai-

mahaikideak direnak, zin egin beharko dute epaiketaren hasieran «sí juro» edo «Si prometo» esanez. Epai-ketan zehar ere aurretiaz idatziriko testuak irakurri beharko dituzte epaia eman aurretik.

■ Legearen arabera, epaimahaikideek zin egin beharko dute epaiketaren hasieran 'sí, juro' edo 'sí prometo' esanez

Eusko Jaularitzako Justizia Sailetik adierazi digutenez, «aleatoriotasuna bermatzen duen programa informatibo batek aukeratu ditu epaimahaikideak. Kontutan izan behar dugu gai hau zehazten duen araudia estatu mailakoa dela. Beraz, epaimahaiko partaideak aukeratzeko irizpide bakarra 18 urtetik gorakoa izatea da; euskara, ikasketa mailak eta beste-

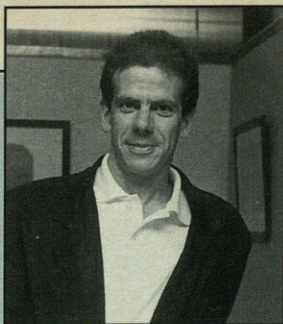
lako irizpideak ez dira kontutan hartu. Hala ere, epaiketetan parte hartzen duen batek bere eginbeharra euskaraz egin nahi badu, obizko epaiketetan jartzen diren mekanismoak jarriko dira martxan: itzultzaileak egongo dira.

EHEkoak kontra

EUSKAL Herrian Euskarazko kideak, ordea, ez daude ados epaimahaikide izan beharraren baldintzekin:

«Guk ez dugu honetan parte hartuko. Itzultzaileak ere ez ditugu onartzen. Espainiako Estatuako oinarritzko legegiantza euskara bigarren mailako hizkuntzatzat hartzen da, eta zor zaion Tege estatutua ukatu egiten zaio bertan. Gainera, bidegabeberia hau ez da atzokoa. Legegileek eta 'Justizia' Administrazioak euskararen desagerpena helburu izan duen hizkuntza politika glotozida bultzatu du mendeetan zehar. Azkenik, gure herriari lurraldetasuna ukatzen zaio, bai eta hizkuntza politika bakarra garatzeko eskubidea ere. Espainolen 'Justizia' Administrazioa euskaldunen hizkuntz eskubideak zapaltzeko tresna denez, euskaldunek ezin dugu epaimahai horretan parte hartu. EHEk jendeari dei bat luzatu nahi dio, beraz, bertan derrigorrez partaide izateko deia jasota ere epaimahaikide ez joateko. «Abolkularitza juridikoa dugu: eskutitz bat idazten dugu epaiketara ez joateko arrazoiak emanez. Ahalik eta jende gehien bildu nahi dugu, bai lege boni kontra egiteko, bai eta jartzen duten isunari aurre egiteko».

IDOIA TORREGARAI

PELLO RUIZ CABESTANY

Txirrindulari ohia

Nola lotu eta, aldi berean, indartu daitezke kirola eta euskara?

FERNANDO MUNIOZGUREN

Eibarko Udaleko Euskara Teknikaria

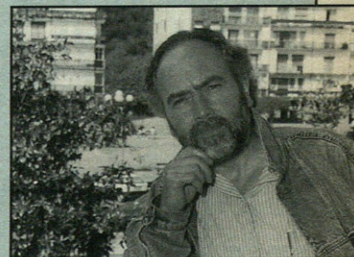
Kirola gizarte modernoko astialdian indar handiko ekintza da. Beraz, euskarak kirolaren baitan indarra hartzea komeni da orain. Hori da gure erronka. Horretarako, Deba Garaiko Udalek «Kirola Euskaraz» programa jarri zuten martxan duela hiru urte. Azterketa bat egin ondoren, ikusi zen euskara aldetik bi premia larri zeudela: alde batetik, sorkuntza material-raen falta handia; bestetik, kirol munduko elementu biderkatzaileen prestaketa eta erreizklaje falta (entrenatzaileak, monitorea...).

Garrantzitsua da behingoz euskarak izaera ludikoa izatea. Beraz, kirolarekin lotzea garrantzitsua iruditzen zaigu. Une honetan gure kezka nagusia programa hau ugaltzea eta zabaltzea da, horregatik antolatu ditugu jardunaldiak. Hauekin bi gauza lortu ditugu: alde batetik goi-instituzioen inplikazioa; bestetik, oihartzuna. Hala ere, hau oso gutxi jorratuta

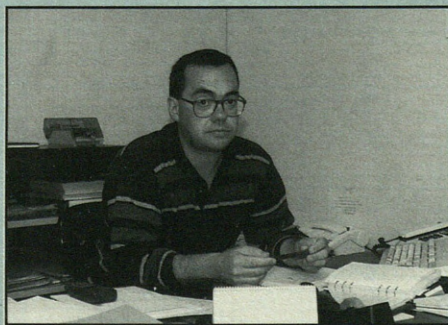
dagoen saila dela iruditzen zaigu.

Gainera, hurrengo urratsa administrazioan eta gizartean bi arlo hauek inplikatzeko izan behar duela uste dugu. Hone-tan, zeresan handia izan dezakete Euskal Kirol Institutuak, kirol eta euskara teknikariek eta federazioek. Argi dugu neurri sendoak hartzea beharrezkoa dela hemendik aurrera.

Gure ustez talde multidisziplinari bat antolatu beharko litzateke material sorkuntza lortzeko eta itzulpenetarako. Ekimenen koordinazioa eta instituzio desberdinen arteko koordinazioa eramango duen izaera bereziko talde bat izan beharko luke honek. Azken batean, euskaraz datozen belaunaldi berriei bidea zabaltzeko behar zaie.

U R R E A

● Iñaki Esnal aseguru artekariak Aseguru etxe batzuetako zerbitzu batzuk euskaraz egitea ahalbidetu du. Bi urte daramatza EKBrekin proiektu honetan.

G O R O T Z A

● Iruñeko Ortazar dantza Taldeak Udalaren kontrako helegitea jarri du arte taldeei diru-laguntza emateko baldintza propaganda gatzeleraz egitea duelako.

AEKk 1.000 irakasle inguru ditu, 140 euskaltegiatan banatuta

15.000 IKASLE AEK-REN ZELAIAK KANPATUTA

Maiatzaren 31an Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak zazpigarren AEKAnpada egingo du Diman (Bizkaia). Honen aitzakiz, AEKren egungo ikasle, irakasle eta euskaltegi kopurua aztertu ditugu, besteak beste. 15.000 ikasle baino gehiagok kanpatu dute AEK azken urtean, 1.000 irakasle ingururen laguntzaz euskararen etorkizuna ziurtatuz.

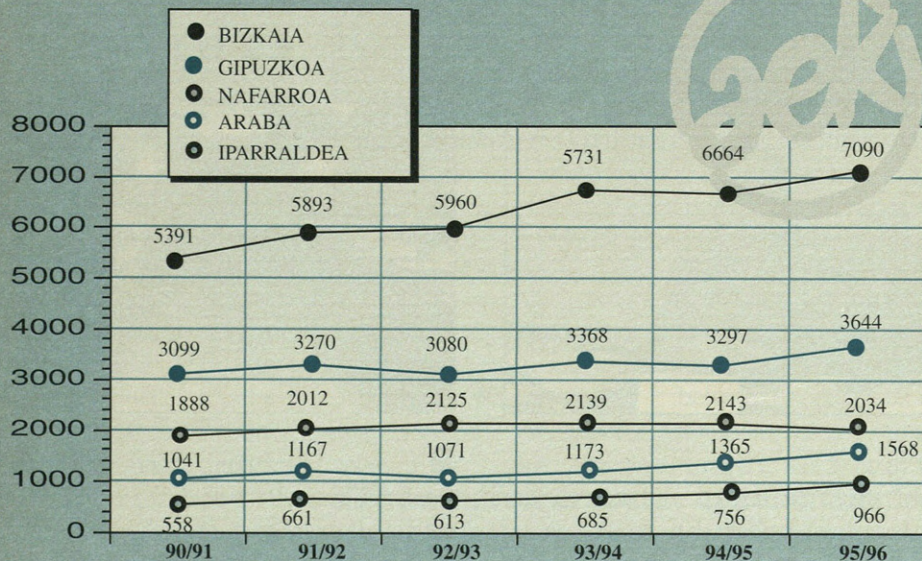
EUSKAL Herriko zazpi herrialdeetan hedatzen da AEK eta maila ezberdineko Batzarretan dago egitura-tuta. Ebatz-organu nagusia Mintegia da eta azkenengoa Zestoan izan zen pasa den Martxoan. Mintegian azken urtetako balantzea eta aurrera begirako illoak finkatzen dituzte

AEKkideek. Mintegiaz gain Batzorde Nazionala, Herrialde Batzarra eta Eskualdeko Batzarra ere badira, bakoitzak bere batzordea duela. Batzorde hauetako partaideak AEK osatzen duten irakasle, ikasle eta laguntzaileak dira eta erakundearen irudia, ekonomia, didaktika eta abarren nondik norakoak zeintzuk izango diren erabakitzen dute.

15.000 ikasle baino gehiago matrikulatu dira aurtengo euskarazko ikasteko. Kopuru hau etengabe joan da

AEKko ebatz-organu nagusia Mintegia da. Eguneroko lana herrialde, eskualde eta zentroko batzordeek erabakitzen dute

IKASLEGOAREN BILAKAERA HERRIALDEKA

Hauetaz gain beste hauetan ere badira euskaltegiak: Pau (19 ikasle), Bordele (54), Toulouse (6) eta Paris (100)

Juanmi Bravo AEKnapadako arduradunetako bat da. (Argazkia: Aitor Gonzalez Kintana).

hazten azken bost urteetan, 1992.ean ezik. Urte honetan ikasle kopurua 13.000tik 12.800 ikaslara jaitsi zen, baina hurrengo urtean 14.077 izan ziren matrikula egin zuten ikasleak. Orotara, AEKk 3.500 inguru ikasle gehiago ditu egun hamarkada hasieran baino. Bizkaiak du ikasle gehien, 7.090, hau da, Euskal Herriko AEKko bi ikasle letik bat gutxi gora-behera. Gipuzkoa da kopuruan bigarrena, 3.644 ikasle baititu; Nafarroan 2.000 ikasle matrikulatu dira, Araban 1500, Lapurdin 750, Nafarroa Beherean 101 eta 50 Zuberoan.

Igoera nabarmenena ere Bizkaian izan da azken urteetako matrikulazio kopuruei begiratuz gero, nahiz eta Ipar Euskal Herriko euskaltegietak matriku-

len igoera nolanahikoa ez izan. Nafarroako matrikulek izan dute, berriz, gora-behera txikiena.

Guztira, 140 euskaltegi eta 2 barnetegi dauzka AEKk. Zazpi mila ikasle jaso behar dituela eta, Bizkaia da euskaltegi gehien dituen, 50 orotara. Gipuzkoan 37 daude, Nafarroan 25 eta 19 Lapurdin. Araban 9 ditu, 3 Nafarroa Beherean eta bakarra, aldiz, Zuberoan.

Irakasleei dagokionez ez ei dago kopuru zehatzik, baina 1.000 irakasle inguru daude azken zenbaketaren arabera. % 80 Euskal Autonomi Elkartean pilotzen da, hau da, 825 irakasle. Nafarroan 121 daude eta Iparraldeko gau eskoletan 100 inguru. Ikasle eta irakasle kopuruak aipatuta ere, laguntzaileen

■ Azken 5 urteetan AEKk 3.500 ikasle berri ditu bere euskaltegietan. Bizkaiak du ikasle kopuru altuena

garrantzia aipagarria da. Hauek hainbat lan tekniko egiteaz arduratzen dira: ekonomikoak, prentsa-koak eta material arlokoak, batez ere. Azkenik, AEKk argitaratzen duen «Aizul» aldizkaria aipatu behar dugu Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundearen osagaitzat.

Akordioaren ondorengo egoera

LAN saio gogorren ondoren, Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak eta Eusko Jaurlaritzak diru laguntza ofizialak jasotzeko akordioa sinatu zuten aurreko urtean. Akordioaren arabera, AEKk 351 milioi pezetako (14 milioi libera) laguntza jaso zuen, hau da, 89 pezeta ikasle eta orduko. Akordio hori, ordea, urte bakar batetarako sinatu zen eta aurtengo hitzarmena egin gabe dago oraindik. Akordioaren ondorioz, helduen euskalduntze alfabetatzea indar berriz bultzatu zen. Hala ere, AEKn eztabaida luzea sortu zen 1995.eko abenduan eta aurrerantzean akordioa lortu arren gai konkretu batzuetan ardura berezia jarri behar dela garbi dute AEKkideek; euskaltegi mapa eta irakaslegoaren prestakuntzaren inguruan, besteak beste.

AEKren aldarrikapen jaia

EUSKERAREN hedapena helburutzat hartuta, Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak ekintza

ezberdinak antolatzen ditu urtean zehar. Ezagunenak AEK Eguna, Korrika eta AEKnapada dira. AEK egunean, ikasle, irakasle nahiz euskaltzale guztiak biltzen dira jaiegun bat euskaraz igarotzeko helburuarekin. Korrikak 10. edizioa beteko du hurrengo urtean, bi hamarkada beteaz euskera Euskal Herri osoan zehar hedatzen. Eta aurtun, AEKnapada egingo dute Dimako aireportu zaharrean. Maitzaren 31tik Ekainaren 2ra, kanpaldi bat antolatu da Bizkaiko herrian ekitaldi ezberdinekin, baina asmo zehatz batekin. «*Euskal Kulturaren inguruan lanean aritu diren guztien bilgunea izatea*», Juanmi Bravo antolatzailearen esanetan. AEKkideak gaineratzen duenez, «*3 egun hoiek euskal kulturaren ispilua bihurtzea nahi genuke*». Aurtengoa, zazpi garren AEKnapada izango da. Lehenengoa, duela 15 urte ospatu zen Urkiolako zabaletan. Ondorengoak, Urkiolan, Triano eta Di-man antolatu dira bi urtez behin. Korrika egon denean, ez da AEKnapadarik antolatu eta alderantziz. Festa egun hauek aurrera eramatea, «*diru asko kostatzen zaio AEKri*» Juanmi Bravoren arabera, baina «*festa egun hauen helburua ez da inolaz ere ekonomikoa. Kasu honetan, gastuak berreskuratuta kontent ginake*».

ANDONI URBISTONDO

Antonio Escohotadoren ustez, estasia etorkizun handiko droga dugu

DROGA EZEZAGUNEN MERKATU BELTZEAN

Drogen gainean dugun ezagutza ezak eragiten dituen egoera ulergaitzen kontra aritzen da Antonio Escohotado. Madrileko Unibertsitateko irakasle denak Bilbon eman duen denborari etekina atera nahi izan dio, gai honen inguruan zerbait gehiago jakin ahal izateko.

«ESTASIA, orain arte eza-
gututako drogarik interes-
garrienetako bat, edota in-

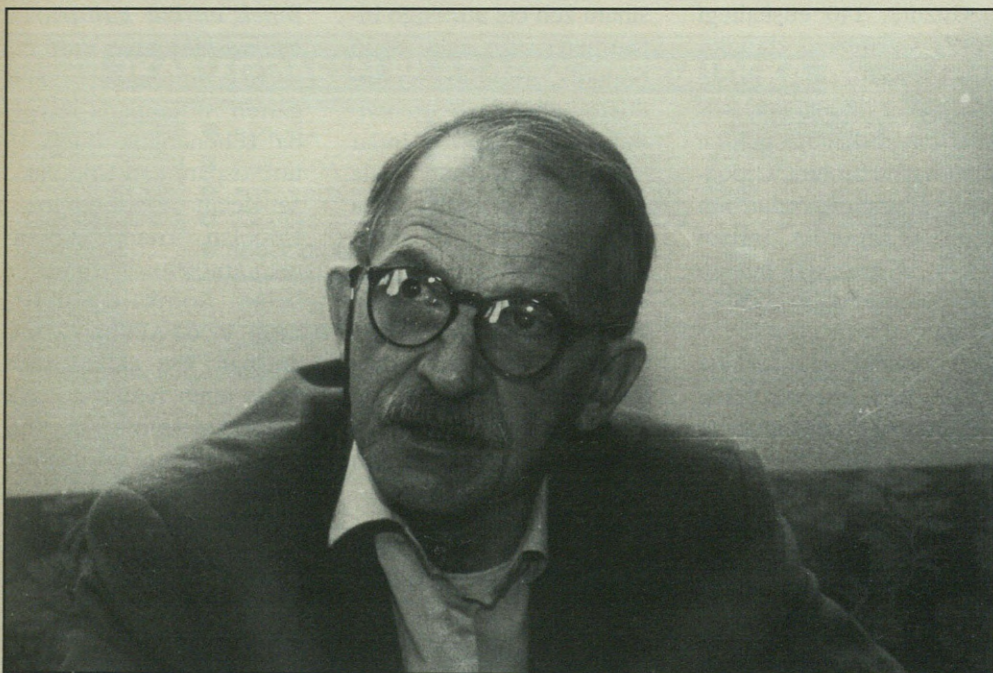
teresgarriena, da. Crack-
aren kasuan bezala, esta-
siaren arrakasta prezioan

datza; merkatu beltzak ko-
kainaren gainean dagoen
debekua eta kontroletik ibes

egiteko asmatutako ordeko
sustantzia merkeak dira.
Bestetik, beldurraren kontra
ezagutzen dudan drogarik
eraginkorrena da». Antonio
Escohotadoren iritzia dugu.
Madrilgo Unibertsitateko
irakasle honek hainbat li-
buru egin ditu drogen era-
bilera eta ondorioak azter-
tuz.

Hala ere, «estasiari buruz
ez dago ikerketa sendorik,
aitortu du Antonio Escoho-
tadok. OMEk (Osasunerako
Munduko Erakundeak) far-
makoen zerrendan sartzea
erabaki zuenetik —hau da,
gizakiekin saiakuntzak egi-
tea saihesten duen zerren-
datik—, MDMAri (estasiaren
sustantzia psikoaktiboa)
buruz ezagutza eza izan da
ondorioa. Antonio Escoho-
tado ikerlari enpirikoa dugu
eta bere ustez «50 pilula ge-
hieneko dosia dugu, kopuru
honenetatik gora pilulak
irenstea gebikeria bat da
eta, gainera, drogei buruz-
ko ezertxo ere ez jakitea
erakusten du».

Drogen kontrako gerrak
eta honen inguruko ezeza-

Antonio Escohotadoren elkarriketa eta liburuetatik jaso ditugu erreportairako datuak.

gutzak topiko asko eragin dituela uste du Madrileko Unibertsitateko irakasleak. Adibidez, zenbait ikerketek frogatu dute heroina kontsumitzaileen artean «*soilik % 1 dela heroinomanoa. Eta hori da zabaldu nahi den heroina kontsumitzaileen irudia*». Are gehiago, Bilbon zein Euskal Herriko hirietan normalean saltzen den heroinaren sustantzia psikoaktiboa ez da % 20ra heltzen, kasu onenetan. *Estasi* bezala saltzen diren pilulak ere ez dira benetako MDMArekin egindakoak, honen ordezkotzat sustantzia merkeekin baizik; askotan izenik ere ez duten sustantziak dira, halere —*estasi* laborategien sinpletasuna dela medio—.

Drogen debekuak ondorioak

«*DEBEKUAK beziketa eta informazio ezak dakar*» Antonio Escohotadoren ustez. Ez ei da hala gertatzen Holandan. Kalamua kontsumitu eta saltzeko legalki onartzen den droga biguna bada ere (alkohola eta tabakoarekin batera), honek sensibilitate berezia zabaldu du biztanleriaren artean. Ezagunak dira Holandako Kimika Institutuak kaleetan jartzen dituen laborategi mugikorak. Hauek ahalbidetzen dute momentuan edozein sustantziaren gaineko ikerketa kimikoa, hauek legalak zein ilegalak izan.

Baina azken hilabeteotan nazioarte mailako presioa herrialde flandiar honetan kokatu da. «*Hassan II.ak ez du bere monopolioa merkatu legalen esku utzi nahi, merkatu beltzak etekin gehiago ematen dituelako. Chirac presionatzen du*

bala gertatu ez dadin», dio Antonio Escohotadok. Holanda heroinomano portzentai txikiena duen duen herrialdea izateaz gain, trafikoarekin lotuta dauden

delitu gutxi ezagutzen omen dira bertan.

Ildo honetatik, Bartzelonan bildu diren legalizazioaren aldeko taldeak lelo batekin kaleratu dira: «*Has-*

«**Estasiaren arrakasta salneurrian datza; kokainaren debekutik ihes merkatu beltzeko ordezkotzat sustantzia merkea da**»

Drogen inguruan ikasi beharrekoa

✓**Heroina:** Gutxienezko dosia bost miligramokoa da eta dosi hilgarria, pertsonaren pisuaren arabera, kiloko bi edo hiru miligramokoa izaten da. *Txino* modura erre, sudurretik hartu edo ziringa bidez sartu daiteke. Goitikiak eragin ditzake hasi berriengan. Interes eza, autosufizientzia edo buruaskitasun sentazioa eta sasi ametsen egoeran sartzen du kontsumitzailea, komunikazioa zailduz.

✓**Kokaina:** Kokaina hutsaren dosi minimo eraginkorra 20 eta 30 miligramo artekoa da eta dosi hilgarria, berriz, 1,2 eta 1,5 gramo artekoa da —70 kiloko pertsona baten tzat—. Freud-ek aski ondo azaldu zituen honen ondorioak: «*Baikortasuna eta euforia iraunkorrak eragiten ditu eta autokontrol sentazioa handiagoa da. Honen erabilera onena, jarraian dosi txikien irenstea datza*».

Gehikeriak ahultasuna, sentiberatasunaren desoreka, ezintasuna, ligaintasuna, logabezia, jarraitzeko keria eta aluzinazio ikaragarriak eragin ditzake.

✓**Anfetamina:** Kokainaren debekuaren ondorioz, anfetaminaren salmenta hirukoiztu zen. Dosi minimo eraginkorra 10 miligramokoa da eta metanfetaminarena (*speed*) hiru miligramokoa. Honen ondorioak kokainaren antzekoak dira, baina toxikoa goa da.

✓**2-CB edo estasia:** Batz besteko dosia 1 eta 2,5 miligramo artekoa da. 250 miligramok intoxikazio arriskutsua eragin dezake. Merkatu beltzean saltzen diren pilulak —benetazko MDMA badute, hau da sustantzia psikoaktiboa— 100 eta 150 miligramo MDMA izaten dute.

Bihotzaren ateak zabaltzeko ahalmena leporatzen zaio. Zenbait psikoterapeutek

dietenaren arabera «*Pertsonen arteko konfidantza izugarri handitzen du*».

✓**Marihuana:** Landare emeen ernaldugabeko loreek THCren (sustantzia psikoaktiboa) kopuru handiena gordetzen dute. Honen ondorio psikoaktiboak oso desberdinak izan daitezke baina, marihuana kalitate onekoa bada, pertzeptzioaren aldaketak eragiten ditu. Entzumenak (musikarekiko sensibilitatea batez ere), dastamena eta ikumenak intentsoagoak bilakatzen dira.

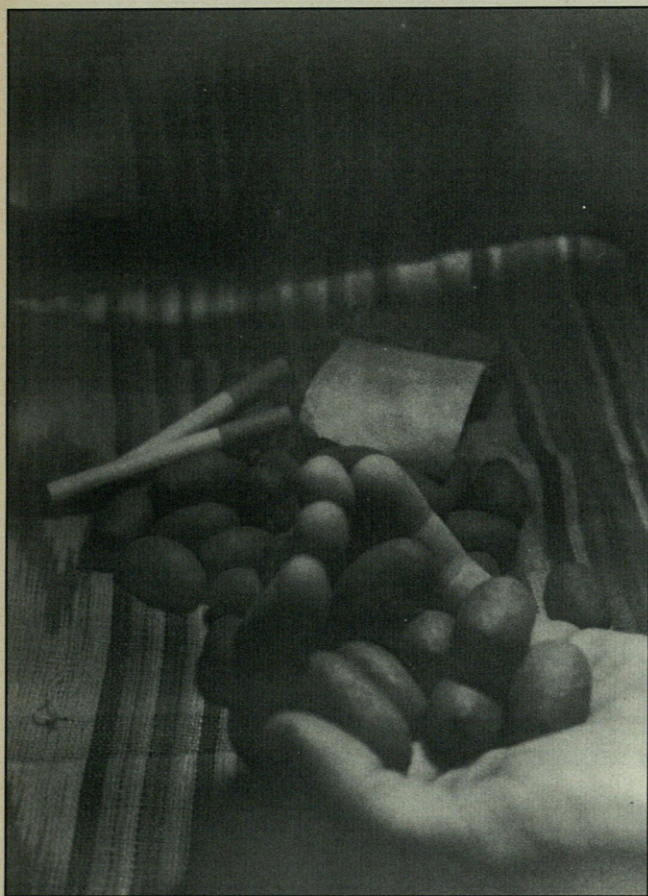
✓**Haxixa:** Marihuana landare emeei duten loreetan aurkitzen den THCren erresina isurketak eragindako pasta. Ondorio desberdinak eragin ditzake, baina ezagunak dira zerebro jardura handitzea eta erasokortasunaren gutxitzea.

✓**LSD:** Ergot izeneko onddotik ateratako ergotamina dugu LSDaren osagarri nagusia. Dosi minimo eraginkorra kiloko 0,001 miligramokoa da eta dosi arrunta 0,10 miligramokoa izan daiteke 50 eta 70 kilodun pertsona batentzat. Ikuspenak eta bidai psikoaktiboak eragiten ditu.

LSDaren inguruko esperientziak eta honi buruz edota honi esker idatzi izan diren gertaerak asko eta mota desberdinekoak dira.

✓**Onddo psilozibioak:** Amerikan, Asian eta European psilozibina eta psilobina sustantzia duten 70 mota onddo desberdin aurki daitezke. Norberaren kontsumorako etxeetan landa daitezke. Dosi minimo eraginkorra 2 miligramokoa da eta onddo freskoetan normalean aurkitzen den kopuru psikoaktiboaren arabera, 5 eta 50 gramo onddo irenstea izaten da dosi ertaina. Psilozibina LSDaren antzekoata da, baina honen eragina LSDarena baino 100 aldiz txikiagoa da.

teko kalamuaren legalizazioa. Alkohola eta tabakoaren atzetik, haxixa eta *speeda* dira Euskal Herrian gehien kontsumitzen diren drogak. Martin Barriuso legalizazioaren aldeko Bizitzeko taldeko kideak esan digunaren arabera, «*kalean saltzen den haxixa nabiko txarra da. Kokaina nabiko zikindua dator eta badirudi*

Haxixaren ondorio ezagunenetakoa zerebro jarduera handitzea da, besteak beste.

heroinaren kalitatea hobetu dela. Baina drogaren kalitatea, dena den, diruaren arabera zebazten da. Dirudunek kalitatezko drogak eskura ditzakete eta dirurik ez dutenek droga txarra eta zikindua, nabastua, bartzen dute.

Une honetan, garbitasun maila handiena gordetzen duen droga bakarra LSD deitutakoa omen da, honen txikitutasunak —bost milimetro karratu dituen papertxo zatia bustitzen baita—, ez du ahalbidetzen aukera handirik.

«Drogen ilegalizazioak dakartzan arazoei aurre egiteko» —adulterazioa zein ziringen erabilera txarra edo trafikoaren ondorioak— legalizazioaren aldeko tal-

deek eta kontsumitzaileen taldeek Espainian estatu mailako koordinadora bat eratzea nahi dute. Martin Barriusok azaldu digunez, «kontsumitzaileen eskubideak defendatzeko zein ilegalizazioak dakartzan egoera kafkianoari aurre egiteko gure arteko koordinazioa beharrezkoa zaigu». Kalamua onartutako eta normalizatutako droga izan dadila eskatzen dute. Normalizazioaren alde agertu den manifestua eztabaidagai bilakatu da taldeen hauen artean. Eta orain artekoa aurrera badoa behintzat, datorren irailean egingo da koordinadora honen lehen bilera.

MYRIAM GARTZIA

La Casa del Café

— Juan Iriondo S. A. —
D O N O S T I A

«Gure gatazka sormenerako galga da, batzutan kemena ematen badu ere»

Azken diska, «So'ik so», aurkezpenaren hondarretan jardun dugu oñatiarrarekin, Hiru Trukuren baitan prestatzen ari diren bigarren diskoaz eta Euskal Herriko musikaren produkzio eta harreraz, besteak beste. Baina literatur kolorea ere ez du galdu kantatzen duen poeta honekin egindako elkarrizketak, bere kezka orori egin baitiogu so. Eta urdinez azaldu zaigu beltzeko kantaria.

«So'ik so» aurkeztu duzu Donostian ere eta datoren bilean Iruñean egingo duzu. Diskoarekin duzuen barremana noiz amaitzen da?

Neurri batetan, oraindik ez

daukagu kontrolik egituran. Zeure 20. diskoa egin dezakezu eta oraindik lau hiri-buruetan lau aurkezpen egiteko aukerarik eduki. Donostian oso ondo funtzionatu du atzera diskoaren

aurkezpena egiteak. Denbora eman digulako alde batetik, eta duela sei hilabete egingo bagenu baino askoz sartuago gaudelako kantuetan, bestetik. Edozein lanbidetan bezala, hemen

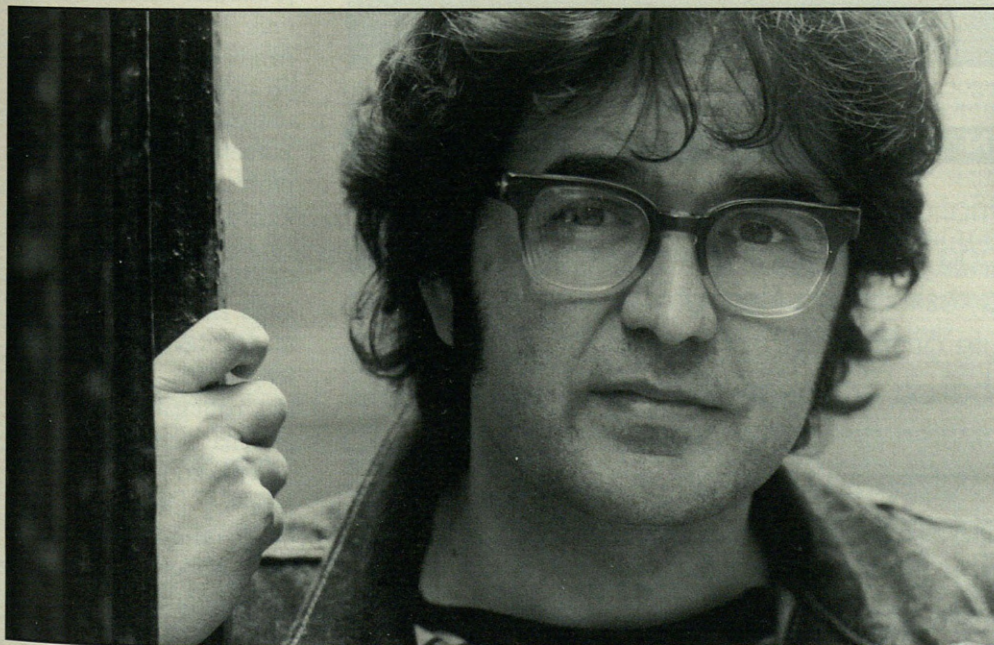
ere badaude bi mundu. Bata gauzei ematen diezun proiektzioa; bestea, barrutik nola ikusten den. Eta estreinuak hala izaten dira: oso presio handia egoten da baina ez da egoten segurtasun haundirik. Alde batera, hobe da horrela.

Hiru trukuek noraino duzue aurreratuta prestatzen ari zareten bigarren diskoa?

Gehienbat hautaketa daukagu egina. Aspalditxo dago materiale hori hor, ordea. Orain metodo bat jartzen dugu eta horren arabera elkartu eta entsegatu egiten dugu. Baina kantu zaharrak badauka beste bereizgarri bat, norberak kantuak egiten dituenean ezberdina da. Konponketak-eta egiteko beste bide bat dago. Kantu zaharrak lehenengo eredu bat behar du, kantua nola eman topatu eta gero asko saiatu, asko sartu kantuan.

Eta aurreko diskoa egiteko erabilitako ereduak baliagarri zaizkizue orain?

Ikaragarri. Nahiko harrituta gaude, ideiak ateratzen baitira. Hori egin orduko oinarria izango genuke, gero hortik aurrera kantuetan sartu behar da, apur bat ga-

«Kantu zaharra nolakotasunarekin lotuta dago, inportantea da nola ematen den». (A.: A. Elozegi).

noraz egin. Interpreteak garen edo ni naizen partetik neurri batean identifikatu egin behar naiz, eta horrek denboratxo bat eskatzen du. Hilabete baten buruan erabakiko dugu noiz grabatu. Aurki egingo dugu lehenengo *demoa*, etxean guretzat lehenengo eginiko zinta. Horixe da gure metodoa. Hori orraztu eta beste bat egin, ondoren orraztu eta beste bat.

Zenbat alditan orrazten duzue?

Hiru-bat aldiz egin genuen aurrekoan. Anaia soinu teknikaria da eta gela baten hirurok egoten gara; bera grabatzen eta gu batera jotzen, lantzeko.

Kantu zaharra nolakotasunarekin oso lotuta dago: jakinez gero kantua zein den, oso inportantea da nola ematen den.

Oraingoan ere baladak aukeratu dituzue?

Ez, baladen atal hori itxi egin genuen aurrekoan. Baina horren ondotik gelditu ziren kantu batzuk oso ederrak dira eta horietxek lantzen gabiltza. Bagenekien aurre-

«Musika tradizioarekiko interes handia dago euskaldunen artean, berezkoa, bizi dugun egoerarekin erabat lotua dagoena»

tik ere ziur aski horretan saiatuko ginela, baina aurrekoa benetan hain ondo sartu denez...

Disko hau nahiko ezberdina izango da, baina leku berekoak dira kantuak. Usain oso antzekoa daukate, mundu berekoak dira, nahiz eta oraingoan gauza ezberdinak ukitu ditugun: dantzarako koplak, etabar. Kantu erabat ezberdinak dira, lirikoak eta askoz ere laburragoak. Dena den, artean badira oraindik narratibo batzuk politak. Askotan izaten dute alde narratiboa, nitasuna nahiko berandu sartu baitzen kantuan. Kantu liriko hutsak badira, halere.

Euskaldunek ezagutzen al dugu gure tradizio musikala?

Maila handiko interesa dago euskaldunen artean, berezkoa, bizi dugun egoerarekin erabat lotuta dagoena. Egunotan asko pentsatzen dugu geure buruaz eta geure egoeraz eta, oro har, nazio-

nalismoak beti babestu du, erromantizismotik hasita, herri tradizioa. Topiko guztiekin ala batere gabe, baina horrexegatik aspalditxo egon da interesa.

Kantu zaharren azken jaso gure aurrekoengandik jaso dugu; nire aurreko kantarien pauso handienetakoa horixe izan zen: aukera aurrerakoia eta kantu zaharrak lotzea, abangoardia ikutu batekin, gainera. Ikustea besterik ez dago: Gaztelan, esaterako, sekulako erromantizismoa dago, baina ez duzu topatuko kantari bat oraingo lengoaiari hori kantatzen duenik. Gu askoz aurrerago gaude horretan, komunitate bezala gainera. Baina batzutan azaleko, aurriritziz betetako ezagumen bat ere bizi dugu.

Rory Mcleod, Mugalaris-eko kideak... Beti lagunetaz inguratzen zara lanerako?

Bai, gauza naturala da. Egiten dugun guztia metodo

batean oinarritzen da. Beharrezkoa da niretzat. Hautaketa egitea afinitate kontu bat da azkenean. Kantuetan oso inportantea da ulertzea eta sakonera egitea. Gure mundua ezagutu behar da. Elkarriz egokitzen joaten gara pixkanaka eta orain, esaterako, taldearekin inoiz ez bezalako lur batean nabil.

Gasteizen lan egiten duzue. Zer da Gasteiz zuretzat?

Urte asko eman ditut han, baina ni han egotea nire musikoekin dudari harreman horretan oinarritzen da. Fisikoki, Euskal Herria hiri handi bat bezala da, edozein arratsaldean joaten naiz Oñatira, ahal bezainbat. Gasteizen, pasabidean bezala ikusten dut nire burua. Nomada samarra izan behar dut, estutu egiten bainaiz leku berean gehiegi egonda.

Eta New York?

Pentsatzen nuena baino gertuago dago. Azken urteotan jaso dudari iraulirik handiena hantxe hartu nuen, musika aldetik. Inprobisazio musika oso gertutik bizi izan dut, lagun handiak dauzkat horretan ari direnak. Kezka da pentsatzea zergatik erakartzen zaituen modu berean inprobisazio pieza batek eta kantu zahar batek, non egongo ote den ardatza. Eta nire ustez ardatza jarrean dago. Esan behar bat, komunikazio behar bat dago, eta lengoia bat. Askotan muturrak nahi gabe ukitzen dira.

Dena den, ni beti Ipar Amerikako joerekin oso eszeptikoa izan naiz. Urteak behar izan ditut hara joateko, joera gehiago izan dut Ingalaterrarako. Kasualitatez joan nintzen EEBBetara, Bernardo Atxagak joan behar zuela eta.

NORTASUN AGIRIA

Oñatirra da, aspaldian Gasteizen bizi bada ere ● Emak Bakia Baitha-ko partaide da; eskuartearen literaturar egitasmo bat omen dute orain ● Joan den urtean utzi zion tabakoa erretzeari ● Etxean kantu zaharrak entzuten ditu batez ere, edonongoak. «Asko gustatzen zait kantuan entzutea modu

tradizionalean» ● Inprobisazioko grabazioak ere asko entzuten ditu ● Poesiazko libururen bat beti izaten du ohearen alboan; euskara, gaztelera, ingeles eta frantsesez irakurtzen du ● Futbolean jokatzen du astero

**Argitaldarien inguruko
kezka agertu izan duzu.
Geldialdia dakusazu
orain ere?**

Bilakaera bat egon da. Berezko zailtasun batzuk badaude, musikoei onartzea kostatzen zaizkigunak. Batzutan berezko mugak ditugure munduak eta argitaletxeei erru gehiegi leporatzen diegu. Guk ere erantzukizun dezente daukagu.

Zein erantzukizun?

Saio gutxi egin dira, kanpora joateko benetan arriskatu, esaterako. Euskaldunek asko babesten dute euskal kantua eta hemen merkatu nahiko autosufizientea sortu da. Banaketa kate bat sortu da, irratiek ere babesten dute... eta horrek asko balio du. Lehen, ekoiztu bai, baina inor ez zen arduratzen zabaltzarekin, Euskal Herri barruan ere. Ni Euskal Herriko erdal partean luzaro bizi naizenez gero, gauzak oso ezberdin ikusten ditut. Euskal Herria ez da batere homogeneoa eta azken urteetan, esaterako, euskal kantuak nabarmen egin du atzera hiriburuetan.

Nik une batean ikusi nuen ez nintzela konforme, ez nintzela gustora. Niretzat, pertsonalki, oso onuragarria izan da beste bide batzuk topatzea. Prentsarekin harremanetan-eta metodo bat topatu dudalako Euskal Herria gure modura tratatzeko. Asko estimatzen dut harreman profesionala izatea musika bereziki maite duen jendearekin eta horrexegatik nirekin hitzegiten dutenekin. Hori lortuta, gainera, nire interlokutorea nire euskalduntasuna balore bat bezala —eta ez eragozpen komertzial bezala bakarrik— ikusten duen pertsona izatea lortzen dut. Mo-

■ «Euskal Herrian musika merkatu nahiko autosufizientea lortu dugu». (Argazkia: Alberto Elosegí).

du musikalago batean jotkatzen da egun.

Zein aukera ikusten diezu euskarazko kantuei Euskal Herriko erdal parteetan zabaltzeko?

Handiak. Jendeak onartzen du jada, ideologietaz aparte, edozein pertsonak euskaraz kantatzea. Irratietan, nahiz eta gaztelerazkoak izan, euskarazko kantuei zuzendutako atalik badago. Horrek ekarri du, hala ere, beti positiboa ez den berezitasun bat. Euskal mundua urrutitik ikustarazten du, ez da na-

hasten modu natural batez, hautaketa da.

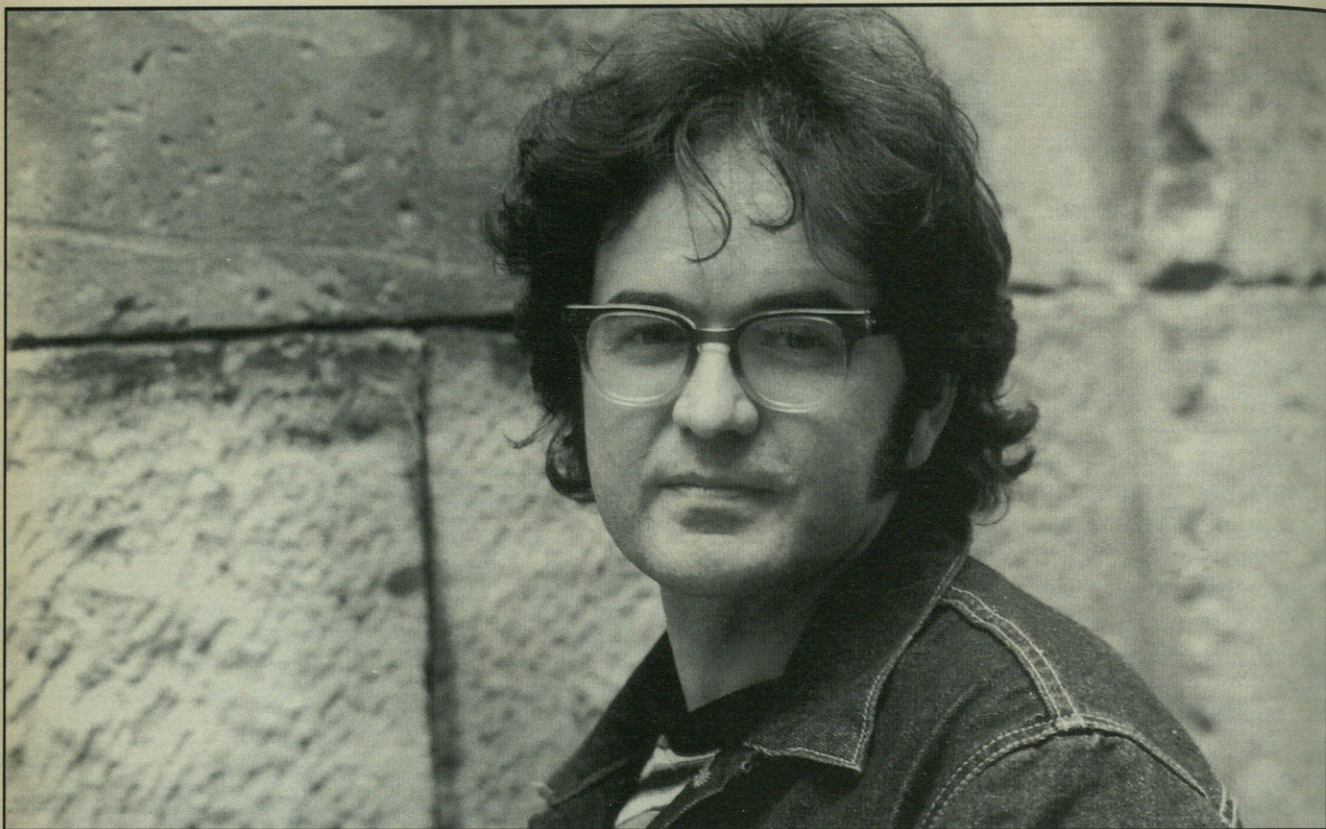
Produkzioari belduta, zer nolako azpiegitura teknikoa duzue musikariek Euskal Herrian?

Oso ona. Gauzak ikaragarri aurreratu dira. Gasteizen etxean makinatxo batean gauza asko graba ditzakezu modu egokian, eta gero zinta kode bera erabiliz nonahi irakur dezakezu. Eta hori aprobetxatu egin nahi dut, kanpoko musikarien lana antolatzeko, esaterako. Talde gazteek ere gauza oso

duinak egin ditzakete gaur egun. Gainera, goi mailako hiruzpalau estudio ere baditugu.

Eta oztopoak non dira?

Hemen (burura zuzentzen du hatza). Baina benetako traba zabalkundearena da. Inguruneak ikaragarri markatzen du kantari baten lana. Nirearen moduko talde batek, esaterako, hamabost kontzerturekin bete du Euskal Herriko merkaturia, herri txiki batera nekez joan baiditeke. Horrek aldatzera behartzen zaitu, gehiago bila-

«Hainbeste euskarazko produkzio daude, gauza praktiko horiek betetzeko indarren atal handi bat hor joaten dela». (A.: A. Elozegi).

tzera. Baina musika edozein zirrikitutatik sartzen da, ateak itxita egonda ere.

Urteotan berezko dinamika bat sortu da eta badago hori babesten duen komunitate bat hemen. Ni hasi nintzenean euskaraz aritzea gauzarik bortitzena, debekatua zen. Orain, berriz, haurrak jada eskolan euskalduntzen dira eta hautaketa egiten da, beste hizkuntzatan ere abesten da. Neurri batean, gazte batzuk kantatzeko euskararen beharra ikusten ez badute, badago hizkuntza normalizazioa. Era berean, jendeak agian euskarazko produkzioa erosteko beharra ikusten ez badu, musiken artean lehia maila bat sortzen da. Hautaketa bidean sartu gara eta hori normalizazioaren erakusle da.

Garai bateko «Pott» edo

«Garziarena» bezalako literatur ekimenek zer eragin izan zuten Ruper kantariarengan?

Izugarri markatu gintuen. «Pott»-en ondorio izan ziren gerora etorri zirenak ere. Ideia «kontsumoaren aurka, kreaazioa» zen.

Sormen literariorako euskarri horiek, baina, ez ditugu egun. Xamurragoa zen orduan?

Behartuta gaude, euskarazko prentsa, telebista eta irratia sortu direnean, hauek modu profesional batean mantentzera. Sentsazioa daukat denok eskenatoki bat mantentzen ari garela, baina inor ez dagoela gainean dantza egiteko. Hainbeste euskarazko produkzio daude, gauza praktiko horiek betetzeko bakarrik gure indarren atal handi bat hor joaten dela. Hori da lehengo

eta oraingo garaien arteko diferentzia, eta ez hainbeste gazte jendea orain asko konformatzen delako, esaten den bezala.

Eta aipatu duzun eskenatoki horretan nabiko lekurik ba al du literaturarak?

Sekula ez. Baina nondik ateratzen diren indarrak eta entzulegoa horretaz gain zerbait egiteko? Gainera, gure gatazka hemengo indarren atal ikaragarri bat ematen du, autodefentsarako. Eta ez da sormenerako nahiko kementik gelditzen. Guztiaren azpian tentsio hori dago beti. Batzutan kemena ematen du, bestetan galgatu.

Eta zure sormen literarioa, kantatzea ezik, liburu batean gauzatzea bururatu al zaizu?

Ez dut balio. Poesiaren oso zaletua naiz, baina nik oso

ibilbide desordenatua daukat. Zaletuek norbere zaletasunaren aldera edukitzen dugun perfektzio gogo horrek ez dio onik egiten lanari. Lehenengo egitea da; gero xehetasunetan sakontzea. Izuak bezala egiten du horrek. Perfektzio beharrak lotu egiten du eta hori askatzeko denbora beharko litzateke. Hala ere, noizbait ganoraz zeozter idatziko dudala fantasia badut. Mementuz, dena den, ez dut balio.

Ruperren musikari aurpegia berreskuratuz: zergatik beti beltzez emankizunetan?

Xamurrena zaidalako. Dena den, ez daukat horren atzean inongo kontzeptu ilunik gordetzeko asmorik. Kalerako ere normalean beltzez jantzen naiz.

ARANTXA ERASUN

BEREZIA

IBILALDIA

ARGIAren 1.579 zenbakiarekin orri bereziak / 1996ko maiatzak 26

Meatzaldearen
bihotzean

Errekorren
eguna

Mendiari
egindako
mendekua

Meategien
aztarnen gainetik
naturaren
nagusitze nahia

Ibar
ezkerraren
ezkerraldean

TRAPAGARAN 96:
EUSKARAREN MEATZARI GAZTEENAK

Trapagan,

Trapagan, gan-gan, Trapagan

mihi-bihotzetan euskara eraman

EUSKO JAURLARITZA

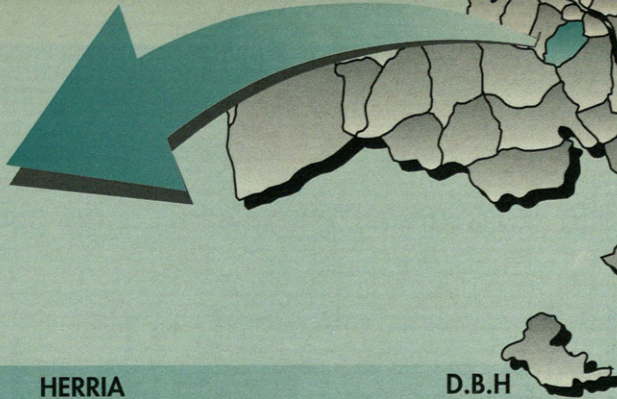
GOBIERNO VASCO

KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Viceconsejería de Política Lingüística

BIZKAIKO IKASTOLEN MAPA

Barne barnetik

IKASTOLA

HERRIA

D.B.H

IKASLEAK / IRAKASLEAK

ABUSU
DEUSTU
LAURO
KARMELO
KIRIKINO
URRETXINDORRA

LA PEÑA
DEUSTU
LOIU
SANTUTXU
SANTU./TXURD.
SAN ADRIAN

AZTERGAI
BAI
BAI
BAI
BAI
BAI

BILBO INGURUA

IKASLEAK: 4.974
IRAKASLEAK: 249

ELEIZALDE
LARRAMENDI
SAN FIDEL
SEBER ALTUBE

BERMEO
MUNGIA
GERNIKA
GERNIKA

BAI
BAI
BAI
BAI

BUSTURIA / MUNGIA

IKASLEAK: 2.529
IRAKASLEAK: 137

ANAITASUNA
ANDRA MARI
ELORRIO
KURUTZIAGA
R.M. AZKUE
ZUBI ZAHAR

ERMUA
ZORNOTZA
ELORRIO
DURANGO
LEKEITIO
ONDARROA

BAI
BAI
BAI
BAI
BAI
BAI

DURANGO / LEA

IKASLEAK: 2.122
IRAKASLEAK: 138

ASTILEKU
BIHOTZ GAZTEA
ITXAROPENA
MUSKIZ
ZUBI ZAHARRA

PORTUGALETE
SANTURTZI
TRAPAGARAN
MUSKIZ
BALMADEA

BAI
BAI
BAI

IBAR EZKERRA

IKASLEAK: 2.726
IRAKASLEAK: 138

ARIZ
ARRATIA
EGUZKIBEGI

BASAURI
ARTEA
GALDAKAO

BAI

HEGO / NERBIOI
IKASLEAK: 971
IRAKASLEAK: 67

ANDER DEUNA
BETIKO
GEROA
SAN NIKOLAS

SOPELA
LEIOA
GETXO
ALGORTA

BAI
BAI
BAI
BAI

URIBE-KOSTA

IKASLEAK: 2.003
IRAKASLEAK: 132

URTEA

TOKIA

PARTE HARTZAILE

LELOA

78
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95

GETXO
DURANGO-ABADIÑO
BILBO
PORTUGALETE
LEKEITIO
GETXO-BERANGO
BERMEO
ARRIGORRIAGA
ZORNOTZA
BILBO
MUSKIZ
SOPELA
GERNIKA
DURANGO
ONDARROA
ABUSU-BILBO
SANTURTZI

35.000
72.000
80.000
120.000
100.000

"Euskerarik gabeko Euskadi, kresalik gabeko itsasoa"
"Kasera, lanera, euskera danera"
"Zirt zart-jeskola euskaldun putiko bat"
"Gure gogoa, euskal eskola putikoa"
"Euskeraz behin betiko"
"Euskerarik biltzen gaitu"
"Euskara ala ezkara"
"Rastolak haurtu euskararen ostia"
"Gure euskara lagun harturik, bihar etzira egan goaz"
"Adi ibili adi"
"Bilbon badabil, bada Bilbon zer dabil?"
"Sinestezina"

IBILALDIA,
URTEZ URTE

Trapagaraneko Itxaropena Ikastolaren izenean izango da aurten Ibilaldia

Meatzaldearen bihotzean

Itxaropena ikastola meatzaldearen bihotzean kokatzen da, Trapagaran herrian. Datorren maiatzaren 26an Bizkaiko ikastolen jaialdia bertan izango da.

BERRITUTAKO meatzarien etheen artean, ikastolaren eraikuntza nahastezina da. Jolastokia umez gainezka dago eta aurrekaldean zintzilikatu duten «Ibilaldia 96»-dioen pankartak Itxaropena Ikastolan gaudela adierazten digu.

Ikastolak orain dela 24 urte udalak utzitako lokal batzuetan eman zituen lehendabiziko urratsak. Egun, 353 ume eta gaztetxo dira ikastolako ikasle eta 24 pertsona ari dira irakaskuntza lanetan.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren ezarpenaren ondorioz, ikasgelak lekuz

Itxaropena Ikastolan 353 ikasle ari dira eta 24 ari dira irakasle lanetan. (A: M. Ramirez)

aldatu eta berrantolatu behar izan dira. «Jolastokia banditu eta, aldagelak eta gimnasioa hobetzea nahi ditugu. Honetarako eraikuntza berri bat egitea beharrezkoa zaigu» azaldu digu Yolanda Contrerasek, ikastolako idazkaria eta Ibilaldiko koordinazio ardura-dunak. Hobekuntza hauek 'jango' dute Ibilaldiaren ospaketak emango dituen etekinak, egindako proiektuaren arabera, hobekuntza hauek 80 milioi pezetatik (320 mila libera) gorako aurrekontua baitute. «Horregatik erabaki genuen Ibilaldia antolatzea. Aurrekontu horren herena eskuratzea espero dugu».

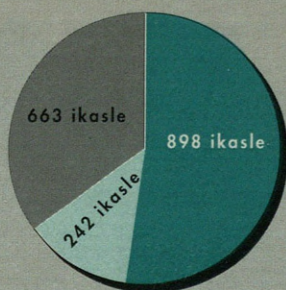
Luis Miguel Macias, Itxaropena Ikastolako Gurasoen Elkarteko lehendakariak azaldu digunez «epeka ekingo diogu proiektuari, finantzabideak Ibilalдитik

eta gurasoen poltsikotik aterako baitira. Eusko Jaurlaritzak hobekuntzan lanentzat aurrikusten dituen laguntzak ere jasoko ditugu, baina, azken finean, proiektu mardula da eta diruak abalbidetzen duen beinean ekingo diogu».

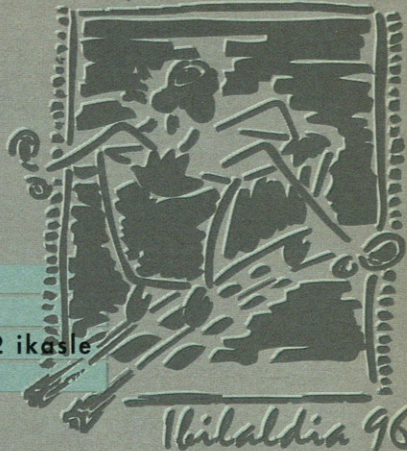
Zorrotza, Sestao, Barakaldo, Muskiz eta Gallartako ume eta gaztetxoak Trapagaraneko Itxaropena Ikastolara doaz, meatzaldean

TRAPAGARANeko HEZKUNTZA EREDUAK ETA IKASTETXEAK

- A EREDUA
- B EREDUA
- D EREDUA

Barne barnetik

La Arboleda Ikastetxe publikoa: B EREDUA 58 ikasle

La Escontrilla Ikastetxe publikoa: A eta D EREDUAK 233 ikasle

Montpellierreko Frantziskotarrak Ikastetxea: A eta B EREDUAK 562 ikasle

San Gabriel Ikastetxe publikoa: A eta B EREDUAK 543 ikasle

Itxaropena Ikastola D EREDUA 356 ikasle

- * Itxaropena Ikastolak Trapagako ikasleen % 20a inguru jasotzen du
- * Itxaropena Ikastolako ikasleen % 33a ez dira Trapaga Araneokak
- * Irakasleak 24 dira
- * Meatzaldeko ikastola bakarra izateaz gain, 2 urtetik 16 urte bitarteko Derrigorrezko Hezkuntza D ereduaren eskaintzen duen ikastetxe bakarra da.
- * Administrazioan pertsona bat dago

«Gure kokapena ez da arazo bat, ezaugarria baizik»

Zeintzuk dira ikastolak dituen arazo nagusiak?

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren ezarpenak eta honen matrikulazio kopuruaren hazkundeak espazio falta nabarmena ekarri digu.

Itxaropena Ikastolako ikasleen ingurua eralduna izateak zein arazo dakar?

Kokapena ez nuke arazo bezala definituko. Gure ezaugarria da eta horretara egokitu behar gara.

Ikastolatik kanpo egin daitezkeen ekimenak mugatuak di-

ra, ikasle asko Trapagara-nekoak ez direlako eta taldeak biltzea zaila delako. Euskaldunen portzentaia ez da % 8ra heltzen eta ondorioz, nahiko zaila izaten da euskaraz aritzea.

Matrikulazio kopuruak gora egin du. Zein da borren balorazioa?

Hazkundera derrigorrezko hezkuntzaren zabaltzearekin bat etorri da. DBH-ren ezarpena lortzea urrats handia izan da eta hori finkatzea nahiko genuke.

Meatzaldean Derrigorrezko Bigarren hezkuntza D ereduaren mantentzen duen bakarra da Itxaropena Ikastola

Bigarren Hezkuntza D ereduaren mantentzen duen ikastola bakarra delako. Horregatik, ikastolako ikasleetatik % 33 ez dira udalerrri hone-takoak.

1991ean Batxillergoa eskaintzeko baimena lortu zuen eta ordutik, jasan di-tuen aldaketa gehienak ikasleen kopurua zein irakaskuntza mailakoak izan dira. Eskola Publikoaren legeak zein Hezkuntza le-geak antolaketa era berriak eragin dituzte. Hain zuzen ere, 1993an Itxaropena Ikas-tolak hitzartutako sarean gelditzea erabaki zuen eta honen ondorioz, sare publi-kora pasatzea erabaki zuten ikastoletako umeak jaso zi-

tuzten —90 ume— eta, al-diz, 40 ume Itxaropepenatik inguruko eskola publikoe-tara joan ziren. «Ni neu, guraso bezala ikastolako autonomia mantentzearen aldekoa naiz. Eta, bestetik, D eredu soila mantent-zearen alde nago. Mea-tzaldeko euskararen egoera ikusita, gure seme-alabek ikastolan dauden bitartean euskaraz hitz egitea ber-matzea nahi dugu. Horre-gatik, hartutako erabaki horrekin pozik gaude» ja-rraitu du Gurasoen Elkarte-ko lehendakariak.

Itxaropena Ikastolako beste proiektuen artean in-guruko ikastolekin harre-manak indartzea da. «Hez-

kuntz ekimenak elka-rrekin landu, irakasleen arteko komunikazioa hobetu eta bitartekoei probetxua handitu na-biko genuke» azaldu digu Luis Miguel Maciasek.

Jose M. Andres Itxaropean ikastolako zuzendaria

Ibilaldiaren antolakuntzak 1.400 pertsonen partehartzea eskatuko du

Errekorren eguna

Maiatzaren 26a heldu aurretik gurasoak, irakasleak eta ikasle ohiak denetatik, bilera, lanak, eztabaidak... egin behar izan dute euren helburua lortzeko: Ibilaldia antolatzea.

JULEN Guerrero, Josu Urrutia eta Joseba Etxebarria abesten jarri dituzte; Javier Clementek Nazioarte mailako futbol txapelketak utzi ditu hitzaldi bat emateko; Xabier Ezkurzarekin batera; Taugres Baskonia eta Elgorriaga Bidasoa Europako taldeak utzi eta Barakaldo eta Trapagaraneko taldeenkin partidu baten erronka har ditzaten konbentzitu dituzte; Bernardo Atxagaren-gandik ipuin bat lortu dute. Hori ezezik, 'goi mailako instantziekin' hitz egin omen dute eguraldi aproposa lortzeko.

Maiatzaren 26aren aurretik, ehundaka lanordu zenba daitezke. Itxaropena Ikastolako gurasoak, ikasle ohiak, irakasleak, auzokideak eta inguruko herrieta-ko lagunak buru-belarri jarri dira Ibilaldia antolatzen. Bi-

lerak gaueko 22:00ak arte luzatu dira, zoroen pare enpresaz enpresa ibili dira, salmentak zenbatu, erosketak burutu, herriko eta inguruko kultur talde gehienak hankaz gora jarri dituzte tresnak, laguntza edota ba-

liogarriak izan daitezkeen ideiak bilduz.

Zortzi batzordetan eratu dira —Ikuskizunak, Erosketak, Salmentak, Ekonomia, Kanpo Harremanak, Publizitatea, Ibilbidea, Proiektu Bereziak eta Per-

Itxaropena
Ikastolako gurasoek, irakasleek, ikasle ohiak... eman dituzten lan orduak zenba ezinak dira. Eginiko lanek Ibilaldiko protagonistak bilakatu dituzte. (Arg: Marisol Ramirez).

■ Durañona auzuneko Bateria inguruan, -7. arean-, Espainiako Gerrako galeria zaharretan 'beldurrezko tunel' bat eratuko da

tsionalgoa— eta inoiz egin ez dituzten gauzak egin dituzte. Arratsaldeko 19:00etatik aurrera, Itxaropena Ikastolako ikasle finenak izan dira. Umeek egindako irudien artean, ibilbidearen planoa eskegi da eta honen inguruko aldaketak eztabaidatu dira. Txikien neurriara egindako esekitokietan gizonen jakak eta emakumeen poltsak umeen abrigo txikiak ordezkatu dituzte eta marrazkiz betetako pasiloak pertsona hauen joan etorrien lekuko harrituak izan dira. «Larunbatean garbiketarako gelditu al gara?» edota «Jon Lopategiren telefonoa behar dut, zuk al duzu? Berak antolatuko du bertso emanaldia», ala «Azkenean lortu dugu Elai Alai dantza elkarteak laguntza euskal musika tresnak lortzeko, Danetarako Danok herriko dantza taldearekin batera koordinatuko dira», zein «Nola joan da gaurko bilera enpresa bonekin?», hala nola «Kontxo, banuen zu harri-patzeko gogoa, rock kontzertua lekuz aldatu dugula badakizu?», zigarroen keak eta kuadernoen arteko esaldiak. Egin beharrekoak apuntatu, agendak bete, ondokoari boligrafoa lapurtu, egunean zehar jasotako mandatuak hartu...

Yolanda Contreras, Ikastolako idazkaria dena koordinatzeaz arduratzen da eta

■ Larunbatero, 25 bat guraso eta lagun garbiketa lanetan aritu dira. (Argazkia: Marisol Ramirez).

Gurasoen Elkarteko Lehen-daria heltzen denean denak bat datoz adar jotzearekin: «Hor duzu jefea» diote Luis Miguel Maciasengatik. Gurasoen ordezkaria Kanpo Harremanetarako Batzordean dabil eta ildo honetatik, ikastolako gurasoek bazekiten zein izango zen inguruko enpresen jarrera Ibilaldiarekiko: «meatzaldea Bizkaiko beste eskualde batzuekin konparaezina da. Bai enpresen zein herriko jendearen jarrera baikorra izan da, baina argi izan dugu basieratik bori ez zela izango gure diru iturri nagusia. Laguntza eskeini

digute baina, batez ere, material eta espazio fisiko aldetik azaldu digu Luis Miguelek. Hala ere, «gure asmoa inguruko enpresa gebienak bisitatzea izan da jarraitu du.

Horregatik, Trapagaren herri egitura dela eta Ibilaldiak beharko dituen apartakalekuak inguruko enpresa hauetan kokatuko dira. «Hainbeste lanordu emateak merezi du, gure seme-alaben bezkuntza kalitatezkoa izan dadin» bukatu du Luis Miguelek.

Andoni Canok, Ibilbide batzordekoak, zirkuitoaren ezaugarriak eman dizkigu:

«7.700 metro ditu ibilbideak eta nabiko eroso eta polita da. Naturak eman dizkigun aukerak aprobetxatu ditugu». Zirkuitoak Triano mendi maldetan kokatu izan diren meategi eta mealabe zaharren trenbideek utzitako pistak jarraitzen ditu. Rock kontzertua, adibidez, Urtuella udalerriko balsa handi batean kokatzen da. Meategien jardueraren ondorioz, eta mendia zultzean lur soberakinekin eragindako mendi tontor artifizial baten gainean izango da da kontzertua.

Zirkuitoak burdin mearen garraioak jarraitu dituen bi-

Egitaraua

deak erabiltzen ditu. Honen ondorioz, tunelen azpitik eta meategien ondotik igaroko gara. Urtuellatik Duranona mendi maldetatik egingo dugun ibilbideak udalerria inguratzen du eta Franco-Belga trenbideetan du jarraipena.

Trenbide hauek Errontegiko kaira abitzen ziren, bertatik Alemaniara, Frantziara edota Erresuma Batua esportatu beharreko burdin mea garraiatzen zelarik.

Zirkuitoaren garbiketa lanak

DENA den, zirkuitoaren egokipenak garbiketa lan gogorak eskatu ditu. Larunbatero, 25 bat guraso eta lagun garbiketa lanetan aritu dira eta toneladaka hondakin jaso dituzte. Ziringak, pneumatikoak, beira, inguru honetako hainbat hondakin

eta zabortegei garbitu behar izan dituzte. Askotan masakara babesleak jartzea beharrezkoa izan dute animalien gorpu hilak ere aurkitu izan dituztelako.

Ikuskizun Batzordean Bittor Rivas aurkitu dugu. Ikastolako ikasle ohiak ARGIako urtekariko telefonoen agenda aski ondo eza gutzen du. Honekin batera lanean, Pedro Garcia ari da. «Zirkuitoa ekintza eta ekitaldiz betetzen saiatu gara. Txistulariak, albokariak, erraldoiak, buruhandiak, hankapaluak... Egun osoan arituko dira zirkuitoa animatzen» azaldu digu Pedrok. Kontzertuetarako ere ez dituzte watioak aurreztu. Rock kontzertuan 25.000 w panti-lararatu dira eta folk kontzertuan beste 25.000 watioa. «Dies Irae Trapagako taldea gonbidatu dugu.

Urreztia Konexion taldekoek estreinuari ekingo diote. Urtz taldeak azken diskoa aurkeztuko du eta Etsaiak-ekoak lagunekin etorriko dira, Iparraldetik raperoak eta dantzariak gonbidatu dituzte. Lin Ton Taun arratsaldeko seiretan joko du kontzertuari bukara emanaz» azaldu digu Esti Kerejeta irakasleak. Area honetan txosna gunea eratu da kontzertura abiatzen direnentzat, «nahiko area handia da eta txosnak jartzeko aukera eskaintzen digu. Erosoa izango da txosnetatik kontzertua ikusteko parada egongo baita» azaldu digu Pedrok.

Beldurrezko tunel bitxia

DURANONA auzunean kokatzen den Bateria inguruan —7. area— irudimena landu

dute. Espainiako Gerraren garaiko defentsarako gunea lur azpiko galeriaz josita dagoela aprobetxatuz, antzezle beteko dituzte, 'Beldurrezko tunel' berezia eratuz. «Bateriak aukera asko eskaintzen ditu, ingurua oso erakargarria baita» esan digu Pedrok.

Baserri eta hortu ingurua izan arren, Bateriaren tontor honetatik, Trapagaranek egiten duen bailara ikus dezakegu. Bertatik, autopista, zonalde industrialak eta urrunago Bilboko etxeak ikusten dira.

«Hasieran rock kontzertua Bateria ingurua egitea pentsatu genuen baina solairu al-dapatsua da eta ez zitzagun oso egokia iruditu» azaldu digu Esti Kerejeta. Aldiz, Folk kontzertua burutzeko leku aproposena izan daiteke, egun osoan

zehir txandutuko diren taldeek ikusita. «Kontzertua Betagarri, Bittor Aiape, Deabruak Teilatuan eta Trabuko taldeen esku dago». Bateriaren galeria ingurua

deroa, txistua eta tsun tsuna, dultzaina eta bertsoak tar-tekatuko dira hainbat musika talde euskaldunen eskutik.

Ikuskizunetakoak utzi eta

**Meatzarien antzera
tipi ttapa lanean
ez da zilarra ezta urrea
bilatzen dugun mea.
Meatzerik ederrena
orain dugu ikastola**

«Ibilaldira joango direnentzat himnoa da Zaramaren lan postumoa hau. Aurreko edizioan ez zuten onartu letra oso politikoa zelako. Baina letra egokitu dugu eta U.K.koek kaleratu dute. Hala ere, ez dauka kutsu komertzialik, 'Zaramaren estiloa nabaria delako. Oso gustura nago emaitzarekin». **Roberto Moso (letra egilea)**

**Agur, agur, ongi etorriak
denok gara gaur meatzariak
lurpean gehiago izango ez den
euskara da gure itxaropena**

«Zarama taldeak Jose Luis -tekladujolea- ezagutzen nuen eta bera gerturatu zitzaidan Ibilaldirako kolaborazioa eskatuz. Abestiari bertakotasuna eta kolorea eman nahi zioten eta horregatik trikitixa erabiltzea bururatu zitzaion. Ni ohituta nago horrelako kolaborazioetara baina oso gustura gelditu naiz honekin». **Kepa Junkera (trikitilaria)**

«U.K.-k musika mundua iraultzea eta zerbait desberdina egitea nahi du. Trikitixa, saxoa edota teklak erabiltzen ditugu nahasketa heteroegenoa lortzea nahi dugulako. Gure artean oso desberdina izan arren, gure musika alai eta martxosoa da». **Alex Arregi (U.K. taldeko ahotsa)**

**Euskaraz bai lantegi ta bai herrietan
euskaraz bai astea ta bai jaietan**

«Zaramaren abestia izan arren, legitimoa iruditu zitzaigun hura berreskuratzea. Abesti polita da eta bazirudien umezurtz geratu zela, horregatik egokipen lan batzuk egin eta gero, lehiaketara aurkeztu genuen. Zaramaren soinu mantentzen badu ere, U.K.ren beste abesti batzuk ez dira Zarama. Agian, konposaketa ideia batzuk nabariak izango dira baina soinu desberdina dugu». **Jose Luis Lafuente (Zarama taldeko kide ohia eta U.K.ko tekladujolea)**

**Santurtziko
U.K.ko
taldekideak izan
dira «Barne
Barnetik»
Ibilaldia 96ko
abesti ofizialaren
egileak eta
abesleen artean
Atleticeko
jokalaria daude.
(Arg. J. Santaren).**

bezala, ibilbidean topa daitezkeen tunelak eta soinu efektuak izango dituzte 4.200 w orotara. «Meategie-tako lanen argiak eta soinuak entzun abal izango ditugu» esan digu Pedrok.

Bestetik, Euskal musika tresnen emanaldirako —5. area— Euskal Herriko musikariak abiatuko dira Trapagara. Txalaparta, trikitixa, albokak, txanbela eta pan-

Mikel Yustekin aritu gara. Salmenta arduradunak aitortu digunez «orain arte ez dut jakin zenbat jantzi mota eta taila dauden. Baina dagoeneko aski ondo ikasi dut». Materiala saltzeko Eroskiren laguntza lortu dute Ikastolako guraso taldeak. Enpresa honen salmenta guneak erabili izan dituzte Ibilaldiaren materiala saltzeko. «Gurasoek

txandak egin dituzte. Bes-tetik, kamisetaz gain, txandalak, euritako jakak, prakak... mota askotako erropak kaleratu ditugu, eta orain arte salmentak nabiko ondo joan dira. Espero dugu Ibilaldiaren egunean gelditzen den guztia saldu abal izatea» esanez bukatu du Mikelek.

Gomming-a, Euskal Telebistako Super Bat, edota

1.000 pertsonentzat egingo den paella ibilbideari bizitasuna emango dioten beste ekitaldi batzuk dira. Guzti hau antolatzeke, ehundaka pertsona aritu dira jo ta su, Ibilaldiaren egunean antolaketa lanetan 1.400 pertsonen parte hartuko dute.

Trapagara abiatuko gare-nok, beste errekor bat lor dezakegu: ehun milatik gora lagun biltzea.

Mendiari egindako mendekua

Trapagaraneko meategien inguruan sortu diren auzuneak eta langile mugimenduek aipamen berezia merezi dute, 1890eko maiatzaren 20an meategietako langileek antolatutako greba orokorra sindikalgintzaren aintzindaria baitugu.

1526an idatzitako Bizkaiko Foruak dioskunez: «*Todos los Montes, usos y exidos son*

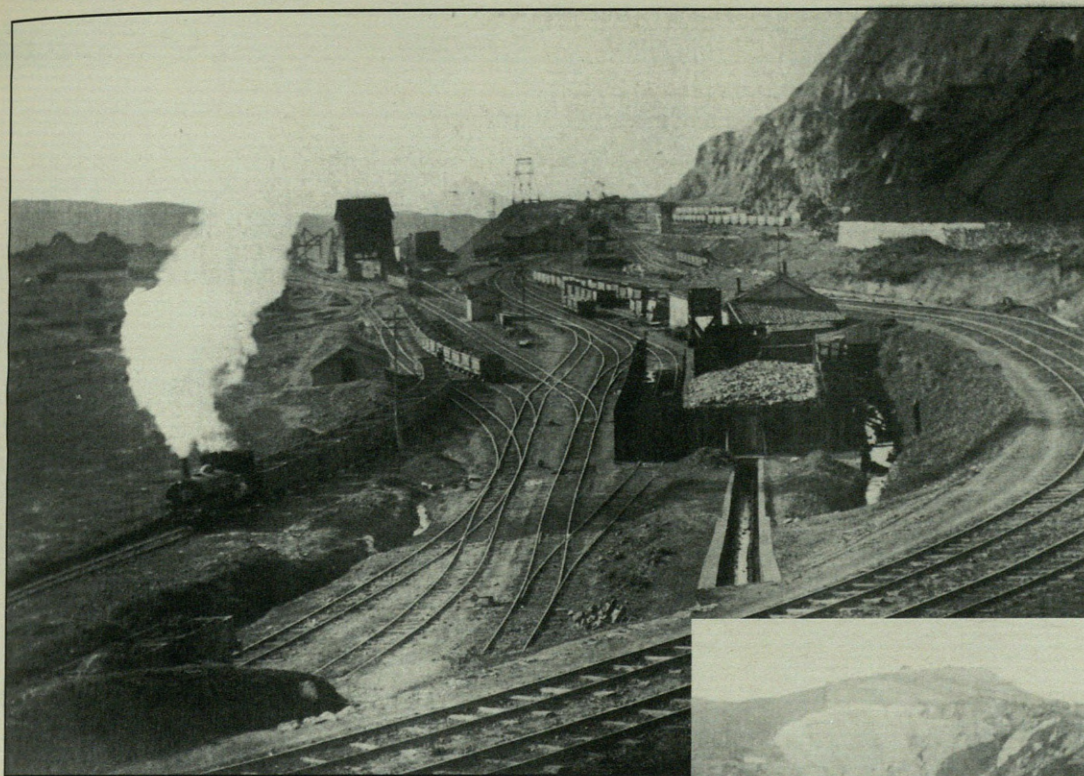
de los Hijos-Dalgo e Pueblos de Vizcaya». Lege honek arautzen zituen Erdi Aroan

Triano mendietako lehen burdin ustiaketak. Burdin mea ateratzea udalerrietako baserritarren esku bazegoen ere, burdinaren lantzea bizkaitarren eskubidea zen.

XIX. mendean, Triano mendien lurak pribatizatuz joan ziren eta honekin batera hauen ustiaketa industrialia heldu zen. Bizkaiko Labe Garaietan tratatuko ez

den burdin mea, atzerrira esportatuko da Rontegiko kaitik. 1878-1898 urteen artean, 80.5 milioi tona burdin ustiatu ziren eta historiagileen kalkuloen arabera, XIX. mendearen bigarren erdi honetan, 100 milioi tona burdin atera ziren.

Iraultza industrialia hasi da. Trapagaran, Urtuella, eta Muskizen, meatzaldean

Meategien
ustiaketak
25.000 langile
gerturatu
zituen. Hauen
artean,
barrenariak
(aurreko
orrialdean).
Hauek dinamita
sartzeko makila
batekin lurra
zulatzen zuten.
(A: Foto Javier).

25.000 langile bizi dira. Herri hauen azpiegitura faltak, meategien inguruan eraikitako barrakoiak edota kuartelen eraikuntza derrigortu zuen. Hala ere, oheak txandaka erabiltzen ziren. Familiarekin etorritako langileek txabolak egiten zituzten ala honen ezean, kobazuloentan aurkitzen zuten babesa. Edateko ur falta, garbitoki publikoen eskasia, zaborren bilketa eza eta ubide sistema eraginkor baten beharrak hainbat gaixotasunen ekarri zuen: Tifusa, nafarrerria kolera... ohikoak ziren.

Bizi eta osasun baldintza eskasak, barrakoiaren prezio garestiak, kapatazen dendetan edo kantinetan erosteko derrigortasunak eta abar luze batek ordura arte ezagutu gabeko langileen altxamendua ekarri zuen.

1890en meatzaldeak langilegoak antolatutako lehendabiziko greba orokorra bizi zuen. Maiatzaren 14an 1.000 bat langile Triano

mendietan dagoen Zugaztieta auzunetik jaitsi ziren bandera gorriari atzetik jarraituz. Urtuellako eta Desertuko (Barakaldo) La Vizcaya lantegia, Los Astilleros del Nervion untziola, eta Bizkaiko Labe Garaiaetako langilei deia luzatu eta gero, Portugaleteko errepidera heldu zirenerako 10.000 langile ziren.

Langileen ahotsak barrakoiak eta derrigorrezko denek kontra eta zortzi orduko lan egunaren alde altxatzen ziren. Baina greba orokorra piztu bazen, beste arrazoi bati leporatu behar zaio: lehen aldiz egin zen Maiatzaren 1eko manifestazioaren antolaketan ibilitako langile batzuen kaleratzea, hain zuzen.

Altxamenduaren hurrengo egunean Bizkaiko Gobernadore militarrek gerra egoera deklaratu zuen meatzalde osoan. Hala ere, hurrengo egunetan greba deialdia Bilboraino heldu

zen. 2.000 poliziek —Guardia Zibila, Forala eta Armadako infanteria eta zaldieria— aurre egin zioten greba orokorrari. Maiatzaren 20an eta armadako Loma generalaren bitartekaritzari esker, enpresariak langileen eskaerak onartu zituzten.

Lan baldintzak ez ziren hobetu 1980ko maiatzaren geroztik, enpresariak onartutakoa maila formalean bete baitzen. Hurrengo 20 urteetan, 1910 bitartean eta meategien gainbeheraren zain, Bizkaia beste bost greba nagusi ezagutu zituen.

Meategien aztarnen gainera naturaren nagusitze nahia

Meategien
 ustiaketa
 basatiak
 mendien
 txikizioa ekarri
 badu ere,
 naturak bereak
 egin ahal ditu
 orainik, Triano
 mendiak.
 Zugaztieta
 inguruako leku
 eta baliabideak
 horren lekuko
 dira.

TRIANO mendikateak eta inguruak aukera anitz eskaintzen dizkigute bai ibilbide lasaiak zein egun osoko trabesietaz goatzeko. Bizikletaz, oinez, zaldiz zein autoz, antzinako mea garraiatzeko eraikitako trenbideak jarraitu ditzakegu; historiaurreko aztarnak topatu; mendi tontorren artean dauden auzune txikiak aurkitu edota Enkartriak eta Meatzaldea lotzen dituzten bideak ezagutu. Lur gaineko meategiak zein meazuloak jada ezaguna den ilargi pai-

Gallartan kokatzen den Bodovalle meategian 100 metrotako zulo hau dugu.(Argazkia: Marisol Ramirez).

saia osatuz, edota Galdames aldera aurki daitezkeen basoak, inguru honen ikuspegi historikoa eta naturala ekarriko digute gogora.

Triano mendietan diren auzuneen arteko bideetatik

galtzea erabakitzen badugu, meatzarien zurezko etxe zaharren bat, antzinako ospitalea edota hauen artean dauden lakuak eta meategiak ezagutuko ditugu.

Funikularrez zein autoz

igoz gero, aurkituko dugun lehen auzunea Larraineta dugu. Larraineta eta Zugaztieta artean, Parkotxa-Barriouveau auzunetik dauden ikuspegiak bi dira, alde batetik itsasorantza zabaltzen dena, Abra itsasadarren ikusmira urruna eta Trapagaranek osatzen duen bailararen berri ematen diguna; eta bestetik, barmekalderantza Parkotxa eta Ostion lakuen ondoan den Zugaztieta eta urrutia Matamoros auzuneak ikus ahal izango ditugu gizonaren eskuak 'jandako' mendi tontor zorrotzen artean.

La Arboledako babarrun goxoak

LA Arboleda edo Zugaztieta auzune handiena dugu eta bertan diren jatetxeak eta babarrun janak aipatzea beharrezko zaigu.

Mojak eta apaiz komentua izandako eraikuntza udal aterpea dugu eta gainera, inguru honetan dagoen zaldi zaletasuna dela medio, animaliak alokatzeko aukera eskaintzen diguten etxeak aurkituko ditugu.

Zugaztieta auzunetik gora doan bidea hartuz gero, Triano mendikatearen gainak ikus ditzakegu. Trapa-

Funikularretik tiraka

TRAPAGARAN hirigunea eta Triano menditontorren artean diren auzuneak lotzen dituen La Escontrillako funikularrak, ibilalditxo berezia eskeintzen digu. 1921-1926 artean eraiki zen Triano mendietan ziren burdin-ustiatetarak hornitzeko. Artxanda eta Igeldo funikularrak eraiki zituen enpresa berak egin bazuen ere, La Escontrillako funikularrak badu berezitasunik. Aurreko bietan auto bidearekiko paraleloa bada

ere, La Escontrillakoa perpendikularra da. Honen arrazoia hornitze lanetan datza, modu honetan kamioiak euren merkantzia deskargatu gabe igo zitezkeen.

Abra itsasadarra zein etxeko jositako bilararen ikusmira ederraz gozatzeko parada eskeintzen digu funikularrak hala nola, ibai bazter bien arteko diferentziak eta izaera ikus daitezke.

Egun, soilik Larrainetako

auzokideek eta zenbait kuriosok hartzen dute funikularra eta honen defizitaren ondorioz, orduetgia murriztu nahi izan dute. Auzokideen kexek Diputazioa, Udala eta Eusko Trenbideen arteko akordioa behartu dute. Bidaixto mitiko honen irupena 10 minutukoa da eta bereziki gomendatzen dizuegu, ikusmira ederra parez pare baita.

La Escontrillako funikularrak eskaintzen digun bidaia berezia da. Abra itsasadarra eta inguruan den bailara ikusteko parada ematen digu. (Arg: Foto Javier).

garaneko tontorrik altuena Mendibil bada ere, Pico Ventana, Pico Menor, Pico Mayor, Ganeran eta Eretza (tontorrik altuena) ditugu Triano Mendikatearen gainak.

Gailurrez gailur ibiliz gero, zazpi orduko ibilbidea egin dezakegu, helmuga Gurutzeta dugularik.

Zugaztietatik gora, lehen aipatutako bidea jarraituz gero, Peñas Negras Ingurugiro Interpretaziorako Guneak zonalde honetako natur ezaugarrietaz informazioa eta prestaturiko ibilbide interesgarriak eskeintzen dizkigu.

Gune honetan Triano mendietan bizi diren hegaztien berri topa ditzakegu, hauen artean kukua, belatz-gorria, zapelatsa, untzuria, zozoa, edota Afrikatik datozen saizuriak. Hauek ezezik, Urkiolan kabiak dituzten putreak Trianoraino abiatzen dira elikagaien bila. Triano mendian Trapagaraneko maldetan landaretzarik ez dagoenez, animalia basatiak ez dute babes lekurik aurkitzen, aldiz, Galdames inguruan man-

tentzen diren zuhaztietan basurdeak, azeriak eta orkatzak bizi dira.

Historiaurreko aztarnak

Historiaurreko aztarnak ere badira inguru honetan. Euren egora oso ona ez bada ere, Pico Mayor-eko gainaren bidean Exkatxabeleko trikuharria eta Gromerane-ko bizkarretik, Ganeran gailurrera abiatzen garela, Ganerane-ko tumulua aurkituko ditugu.

Bizikleta gustoko dutenek, badute Trianon zer egin. Meatzal trenbideak utzitako aztarnak eta pistak erabiliz gero, mendi bizikletan paseo erakargarri bat egiteko parada izango dugu. Horrez gain, Galdameseraino heltzen den bide gorria aurkituko dugu. Bideak eta lur pistak asko dira bai goikaldean zein mendi maldetan, kontuan izan behar baitugu inguru hau trenbi-

dez josita zegoela —Ibilaldiaren eguneko zirkuitoak hauetako asko jarraitzen ditu—. Zugaztietatik Matamoros auzunerako bidea beheantza hartu eta Gallartako bidean, burdin mearen balsetan utzitako hondakinak zein Orconera labegunea eta Bodovalle meategia ditugu. Meategia lurretik barna 100 metroko zuloa dugu eta duela 25 bat urte Gallarta zen bertan. Burdin mearen garapenak eta honen ustiaketa basatiak auzunea tokiz aldatzera behartu zuen.

Urtueltatik Durañonaraino dauden bidexkak jarraituz gero, tunelak, aspaldiko labe-guneak, mea garraiatzeko erabilitako erreztabiak bitxiak bururatuko zaizkigu eta nola ez, beste garai batzuetako bizitza gogoraziko digute.

Trapagaraneko sarreran, mendi maldetan kokatzen den Durañona auzunean baserri giroa nagusitzen da. Bertan gerra zibileko defentsa gunearekin, Bateria delakoarekin, egiten dugu topo. Zuhaitzen azpian lo kuluska egiteko leku aproposa dugu hau, Ibar Ezkerreko gune industrialak, autopista eta urrunago Bilboko etxe altuenak gure gozameneko zabaltzen di-
relarik.

■ Mendi bizikleta gustoko dutenek, mea garraiatzeko trenbideak utzitako pistak jarraitzeko aukera dute

Ibar Ezkerraren ezkerraldean

Ibar Ezkerraren atzekaldean ezkutatua dagoela dirudi, industri gune eta lantegien artean. Triano mendiek eta mea garraiatzeko eraikitako Franco-Belga trenbideek mugatzen dute. Bizkaitar askok ez lukete jakingo zein eskualdetan kokatu. Baina Trapagarani, dudarik gabe, meatzaldea dario.

IBAR Ezkerra ahanzi eta barnekaldetik, Trapagaranen sartzen gara. Garabiak, zonalde industrialak, material pilaketa, ke-zuloak, erdoildutako makinak, auto-

pista eta Nerbioi ibaiaren adarrak... Arkeologia industrial nagusia da.

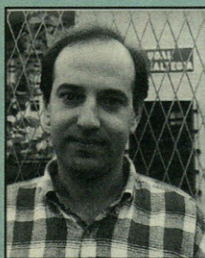
Triano mendi oinetan kokatzen da herria. Errepi-deak banatzen du, auzune

gehienak sakabanatuta aurkitu daitezke. Triano mendien goikaldean eta aintzinako meategien artean Matamoros, Larreineta, Zugastietia edo La Arboleda eta Parkotxa-Barrionuevo auzuneak dira. Mende hasieran 4.000 biztanle bizi izan ziren auzune hauetan, egun 1.000 baino gelditzen ez badira ere. Meategiek eman zieten auzune hauetara izaera eta ospea. Gero, industria handiak etorri ziren —General Electrica eta Babcock Wilcox— eta Trapaga Ara-

neko udalerria hazi zen.

Eraikin berrien artean —60eko hamarkadakoak—, meatzarien barrakoiak eta antzinako etxe txikiak aurki daitezke eta nola ez, hiriak barneratutako baserriak. Guztira, Trapagaranen 13.143 biztanle bizi dira.

Trapagako kaleetan ohikoa da «*erdaraz mesedez*» esaldia. Dena den, Roberto Mosok Ibilaldirako egin duen abestian deitzen dituen gisa, euskarak baditu 'meatzariak' inguru hone-tan. Sortu berria den Garraxi

Alberto Gonzalez
Udal Euskaltegiko zuzendaria

«Ondorio aberasgarriak ekarriko dizkigu Ibilaldia-ren antolaketak, milaka euskaldun Trapagara bur-bilduko direlako. Lehen-dabiziz gure herrian, euskarak kaleko presentzia izango du eta bebingoz ikasgeletatik aterako da».

Iñaki Arana
Garraxi Euskara Taldeko kidea

«Kalean euskararen inguru-ko alternatiba eratzea nabi dugu. Arraroa eta bitxia izango da herria euskaldunez gainezka ikustea baina niri biharamunekoa axola dit. Herritarrak euskaraz hitz egiteko gai ga-rela frogatu nabi dugu».

Valeriano Hernandez
Ikastolako Gurasoen elkarteko kide ohia

«Oso garrantzitsua da Itxaropena Ikastolari laguntza ematea, ez euskararen bultzada soilak bezala. Ekonomikoki laguntzea ere garrantzitsua iruditzen zait. Meatzaldea bezalako zonalde batean ikastolak aurrera egin du».

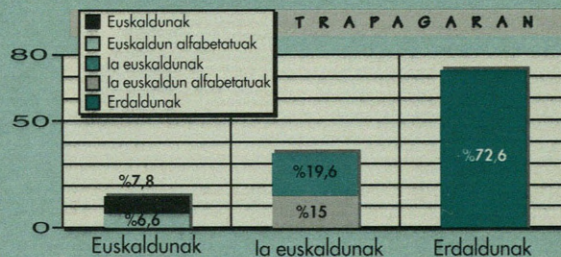
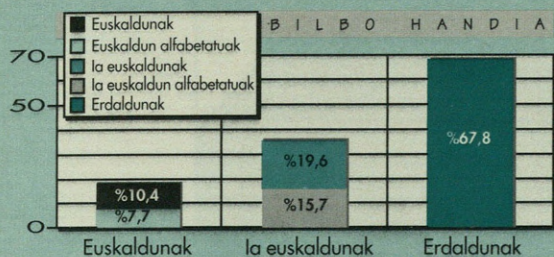

Luis Mari Luengo
Ikasle ohia eta Matxinot Txalaparta taldeko kidea

«Ikastolak oso lan ona egin du euskararen alde eta be-rra laguntzeko garaia beldu da. Orain euskaraz ikas-teko erraztasun gehiago dituzte ikastolaren lanari esker. Herritarrak konben-tzitu behar ditugu euska-raz hitz egin dezaten».

EUSKARA DATUAK

	BIZTANLERIA	EUSKALDUNAK				IA EUSKALDUNAK				ERDALDUNAK
		Guztira	Alfabetatuak	Partzialki alfabetatuak	Alfabetatu gabeak	Guztira	Alfabetatuak	Partzialki alfabetatuak	Alfabetatu gabeak	
Trapagaran	13.050	1.019	860	80	79	2.557	1.954	246	357	9.474
Bilbo Handia	890.954	92.746	68.330	16.464	7.952	194.226	140.095	22.872	31.259	603.982

Ama hizkuntza	Trapagaran		Bilbo Handia	Bizkaia
	Hiztunak	Portzentaia		
Euskara	94	% 0,7	% 5,3	% 13,8
Gaztelania	12.942	% 97,8	% 90,6	% 81,6
Biak	99	% 0,7	% 2,5	% 2,9
Bestelakoa	104	% 0,8	% 1,7	% 1,6

* Soilik biztanleriaren % 0,3ak erabiltzen du euskara etxean eta % 1,9ak gaztelera eta euskara erabiltzen du.

Iturria: EUSTAT, 1991

Euskara Taldea honen lekuko dugu. Ikastolak egin-dako lana ukaezina da eta

bestetik, eskola publikoek D eredua bultzatzen dute. Baina Trapangaranen ez da

Rakel Tabernilla
Garraxi Euskara
Taldekide

«Meatzaldean euskara erabat galdu dugu eta gainera euskara maite ez duen jendea dago. Bertako erakundeen jarrera ere erabat erdalduna da. Ibilaldiarekin euskalduntze mundua ikusteko eta jarrera aldatzeko aukera izango dute».

Enrike Izquierdo
Danetarako Danok Dantza
taldekide lehendakaria

«Ibilaldia Trapagaranen ospatuko den euskararen aldeko ekitaldi bakarra eta garrantzitsuena dugu. Milaka euskaldun hurbilduko dira Trapagaran aldera eta honi esker euskararekiko sentsibilitatea handitu daitekelakoan nago».

euskaraz hitz egiten, zergatik?

Trapagaraneko biztanleen %7,6a euskalduna da eta % 6,6a alfabetatua. «13.000tik gora biztanle dituen herrian 1.000 euskaldun inguru bizi gara» azaldu digu Rakel Tabernillak, Garraxi Taldeko kideak. Euskara taldea duela bost hilabete sortu zen eta epe laburrera duten helburuetako bat udal euskaltegia, AEKan edota D ereduaren aritu diren gazteentzat «ekimenak sortzea eta euskaldungoa batzea nahi dugu» azaldu digu Inaki Aranek, Garraxi Taldeko kideak. «Baina elkarrekin ibili beharrean, oso banatuta gaude herriko euskaldunok. Politika aferak edota eskola eta ikastolaren arteko ikamikak banatzen gaituzte jarraitu du.

Luis Miguel Macias, Ikastolako Gurasoen Elkartearen lehendakaria, argi eta garbi dauka zein den guraso talde honen helburua: «Ikastolako Batzordea Trapagaraneko isla dugu. Logikoa da guraso gehienak euskaldunak ez izatea, arrazoi historikoak direla medio. Baina gure seme alabak euskara berreskuratzeko abalekin egiten ditugu, horren alde jarduten dugu lanean bai ikastolan zein Gurasoen Elkarte bezala».

Trapagaraneko ikastola-tik eta eskola publikoetako D eredutik ateratzen diren gazteak ditugu euskaldun alfabetatuen kopuru handiena —alfabetatuetatik % 65 inguru—. Baina, «tamalgarría bada ere, gazte hauen barremanak erdaraz dira, euren ingurua erdalduna delako. Euskaldun-

Trapaga Aranen
 baserriak eta
 eraikuntza
 berriak
 meatzarien
 etxeekin eta
 antzinako
 barrakoiekin
 nahasten dira.
 (Argazkia:
 Marisol
 Ramirez).

nak gutxiengoa direnez, gaztelaraz hitz egiten dute esan digu Rakel Tabernillak eta, honen ondorioz, «ikasgelan ikasten denak ez du kaleko islarik» jarraitu du Alberto Gonzalezek, Udal Euskaltegiko zuzendariak.

Luis Mari Luengok, Matxinot Txalapartako kideak, euskara galdu duen haue-tako gazte bat dugu eta be-rak dioskunez, «lagunen ar-tean, badira euskaldunak eta ondo deritzot euskaraz hitz egiteari. Kataluniarrak bezala, euskaldun pasiboen figura erabili behar dugu».

Bilbo Handiko portzen-taiekin konparatzen badugu —euskaldunak % 10,4 dira eta hauetatik % 7,7a alfabe-

tatuak— ez da hainbesteko diferentziarik antzematen baina hizkuntzarekiko ja-rrerak eragiten du Trapaga-ranen euskarak bizi duen bezalako hutsunea.

Egokipen post-industriala

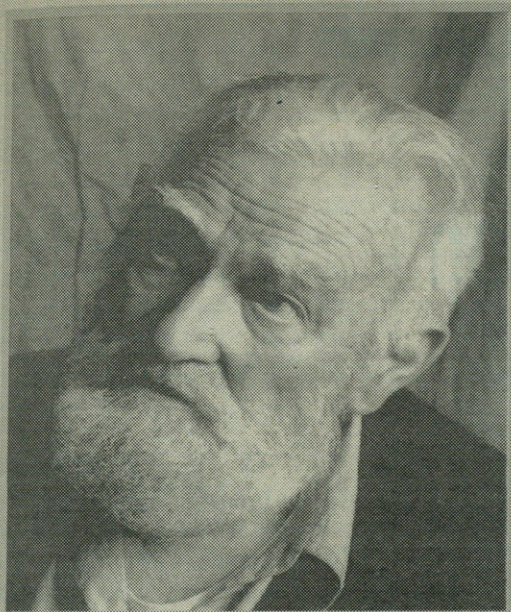
MEATZALDEAK bizi duen egoera ekonomikoa ez da hobe-a. Egungo langabezi tasa Euskal Herriko altue-netakoa du, % 24aren gai-netik, eta Ibar Ezkerrean be-zala gazte langabeziak batz besteko portzentaiaik gain-ditzen ditu. Trapagaraneko meategien itxierarekin ba-tera, Ibar Ezkerreko eta Meatzaldeko enpresa han-diak bilakatu ziren langile

hauen lan iturri nagusia. Egun, enpresa erraldoi hauen egoera ekonomikoa oso kaskarra izateaz gain, langilegoa murriztu dute eta ez dituzte plantillak berri-tzen, are gutxiago gazteekin.

Bizkaian aurki daitezkeen kontrolatu gabeko zaborte-gi gehienak Barakaldon, Erandion eta nola ez, Trapaga Aranen daude. Ondoko udalerrian, Abantoko Ga-llarta auzunean kokatzen den aintzinako meategi bat, Bodovalle meategia eta mendi maldetan kokatzen den Orconera meategi za-harra, hondakin industria-letarako zaborte-giak bila-katzeko plangintzak ezta-baidatzen ari dira.

Hala ere, eskergarria da Triano mendien egokipen prozesua ikustea. Denbora-ren poderioz, lur garraia-tuak, burdin aztarnak, ur zi-kinak edota mea garraia-tzeko trenbideak —txatarra biltzaileak pasatu ziren handik— desagertu dira, eta egun abeltzantza, laku txi-kiak — aintzinako mearen garbitokiak— eta berde gu-neak nagusitzen dira paisai bitxi honetan. Trapaga Ara-nek, Euskal Herriko beste hainbat zonaldek bezala, aurre egin behar dio egoki-pen post-industrial honi. Etorkizuna meazuloetan sartu baino, lur gaineko us-tiaketa modu arrazionalen egitea merezi duelako.

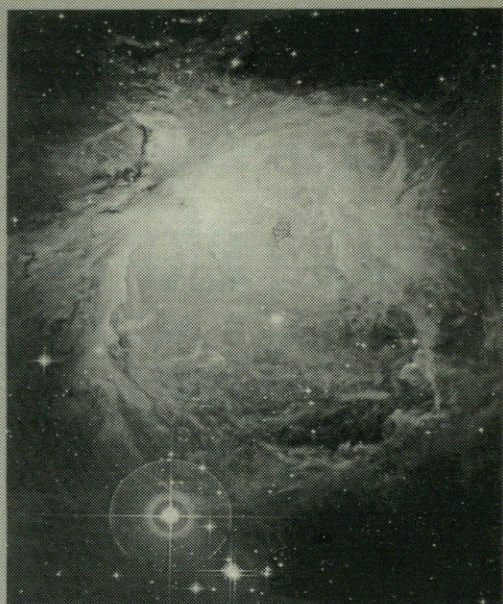
Egilea: Myriam Gartzia

JORGĒ DE OTEIZA

(ARTEA ETA PENTSAMENDUA)

Andoni Alonso / Iñaki Arzoz

ESNE-BIDEA

(GURE GALAXIA)

Jesus Arregi

Euskal pentsakera eta artearen maisu den Oteizaren filosofia, estetika, erlijioa, arkitectura, poesia, euskara, antropologia, eta artea. Lehenengo aldiz, euskaraz.

KALEAN JADANIK!!

ESKATU ZURE LIBURUDENDAN!!

Gure galaxiaren nebulosak, kumuluak, izarren eboluzioak, nano zuriak, pultsareak, zulo beltzak, jaiotzen ari diren planeta berriak eta beste hamaika istorio Jesus Arregi fisikariaren eskutik.

300 orrialde, argazki ugari eta azal gogorak

LIBURUDENDETAN JADANIK!!

GAIK ARGITALDARIA

Eresbil eta Musikasteren ildo interesgarria

ERRENTERIAN Musikaste ari da ospatzen aste honetan 24. urtez. Euskal Herriko musikagileen obra ezagutzera ematea helburu izanik, aurten Felipe Gorriti eta Juan de Durango (kapera maisu izana Escorialgo monastegian) nafarrak, Antonio Peña Goni idazle eta konposatzaile donostiarra, Jose Zameza Elejalde gatzagarra, Jose Maria Sanmartin gasteiztarra, Felix Sistiaga eta beste hainbat gogoratuko ditu. Aurreko 23 edizioetan 234 esukal musikagilek sortutako 1.100 obra eskaini izan dira.

AURTEN gainera, Musikasteren ordelegia eta lekua zabaldu egin da. Beste urteetan baino egun bat lehenago zabaldu zen eta ekitaldi batzuk Donostiara iritsiko dira, Udal Liburutegian eta

Koldo Mitxelena kulturunean ospatuz. Egitarau zabalean musika alor desberdinak biltzen saiatu dira erreteriarak: abesbatzak, ganbara taldeak, bakarlariak, orkestak, bandak... Abangoardiako musikak ere bere lekua izango du. Beste berrikuntza bat izango da Mikel Markez eta Iñaki Salvadorrek aurten mendeurrena bete duen Xabier Lizardiren «Igesi» eta «Mendigaña» olekiak musikaz jantzirik aurkeztea. Musika klasikoa eta arinagoaren arteko uztarketa hau txalogarria da. Bi mundu desberdinen arteko muga hausten joateko ekarpen txiki bat bezala hartu behar da. Bi erakusketa ere izango dira. Batak Radio San Sebastian-Ser irrati kateak utzitako 30.000 diskoena eta bestea Antonio Peña Goñiri buruzkoa.

EZAGUNA da Andra Mari abesbatzak

eta Eresbil artxiboak antolatzaile gisa egindako lana, eta gehiago pertsonalizatuz, Ansorenatarrek eta Jon Baguesek. Euskal musikari ezezagunen ikerketa, bilketa eta zabalpenean egindakoa izu-

Felipe Gorritik 300 obra inguru konposatu zituen. Musikari erromantikoaren lan asko badira sakabanatuta eta guztiekin katalogo bat egitea komeniko litzateke

Asteburu honetan «Dantzari eguna» egin dute Hendaia eta Ermuan. Hendaian ekitaldi ezberdinak ikusi ahal izan dira larunbat nahiz igandean. Larunbatean eguraldiak eguna itsusitu bazuen ere dantza erakustaldi ugari izan zen, herri dantza ikusgarria barne. Ermuan berriz igandean egin zen 1996ko Bizkaiko Dantzari Egunean 3.500 dantzari inguru bildu ziren.

garria da. Urtero urtero, askotan urteurrenak aprobetxatuz, partiturak argitaratu eta zabaldu dizkiete abesbatza eta musika taldeei. Euskal Herriko katalogazio zentro onena den Eresbilek ildo interesgarria darama, erreferentzia puntu bihurtuz euskal musikaren munduan. Beharbada eginahal horiek nahikoa mugatuta daude dirulaguntzen murrizketagatik eta lan asko egin gabe gelditu behar izaten dira errenteriarren gogoz kontra.

GORRITIREN kasuan zentratuko naiz. Ehun urte bete dira euskal musikari erromantiko garrantzitsuenetakoa hil zela. Hirurehun obra inguru sortu bazituen ere, oso gutxi daude diskoetan jasotak. Mendeurrena dela eta, bi disko daude argitaratzear Tolosako Santa Maria parrokiako kapea maisu izan zena-
ren lanak biltzeko. Iparraldeko Xaramela abesbatzak eta Landetako Orkestak grabatuko du bata. Proiektu honen ideia Javier Bello Portu konposatzaile tolosarra eta Maite Idirin kantariak izan zuten. Bigarrena Tolosako Hodeiertz abesbatzak grabatuko du. Uda honetan talde gazte honek abesbatzen munduko simposiumean, Sidney-en (Australia), parte hartuko duela ez dugu ahaztu behar.

Maisu arakildarraren beste lan asko badira han eta hemen sakabanatuta eta guztiekin katalogo bat egitea komeniko litzateke. Agian ez da Eresbil eta Musikasteren esparrua izango, baina lan hori norbaitek bultzatu behar du Gorritiren lan izugarria ezagutu ahal izateko. Agian nahikoa da musikologia ikasleren bati beka bat eskaintzea.

1972an Errenteriako musika astea antolatzen hasi zirenean ez zuten honaino iristea pentsatzen antolatzaileek. Datorren urtean zilarrezko etzeiak ospatzeko egitaraua berezia ari dira prestatzen jadanik. Gainera urte guzti hauetaz egindakoa laburbilduko den argitalpena eta eskainitako kontzertu guztietako zati adierazgarrienek jasoko dituzten diskoak kaleratzeko asmoa dute. Ikustekoa, eta entzutekoa, izango da.

JOXEMI SAIZAR

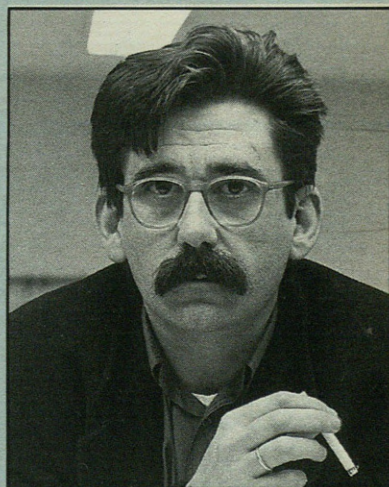
S O R T A R A

Euskaltasunak eta Lambrettak

EUSKAL Herri nekatu honetan dena su ala fu bihurtzen ari zaigu, ez gainera, tamalez, inoren mesedarako. Zer egingo dugu bada, hemendarrak gara eta hemen erditu dira emazteak, geurea da ardura, geurea mina eta grina, aukera hoberik muturren aurrean paratzen ez zaigun bitartean. Alferrik amorratuko gara arazoa besteren egiten zipritzirik handienek, izerdi blaitsuenek, odol tantarik lodienek geu bustiko baikaituzte.

UNE honetan nere ardura politikorik nagusienetakoa dudana Donostiako San Telmo museoa datorkit gogora. Urte askotako gaizki eginek, alderdikoikeriazko liskarrek eta gorabehera ekonomikoek, arazo bihurtzera ekarri dute. Eta hemen jendea, ez beste lekuetatik oso diferente, belea zaborraren zain bezala egoten da, prest, arazoa arazoago bihurtzeko. Jendea diodanean, herritar asko, egunkariak, aldizkariak, ARGIA barne eta abar ikaragarri luze bat da. Gobernua aldundien kontra, hauek udalen kontra, udalak guztien kontra, inor ez inoren alde ikustea desio dugula dirudi.

Egungo egoera ekonomikoa zela eta denbora batez San Telmoko proiektu erraldoitxoa ahaztu egin behar nuela iragarri nuenean honela galdetu zidan kazetari batek: «Beraz euskal kulturaren museoari uko egiten diozu?». Zer zitzaion euskal kultura galdetu ala ez mila zalan-tza egin ondoren, beretzat hurrengo eguneko berriaren izenburuaren arabera garbi baitzegoen euskal kulturarena proiektu handia zela, inoiz inork halaxe bataiatu zuelako, ez dagoena euskal kultura ez delako, zera erantzun nion: «Nik argizaiola, aizkora, hilarriak, Zuloaga, Chillida eta Lambreta batek lekua duten museoak nahi dut».

RAMON ETXEZARRETA

EZ dakit ez ote zen okerragoa izan eman nuen erantzuna pentsatu nuen, Lambreta bat, gauza eztabaidagarria dela sentitzen baitut. Nazionalista baten ahotan badirudi euskaldunok historian zehar izan dugun industria ekimenaren lekuko dela, mundu modernoetara egokitzeko gaitasuna, historiaren azken urratsetako gurditik erori gabe bizitzeko dugun dohaia. Ondo. Aldiz, ni bezalako batek, bere burua ez nazionalistatzat jotzen duen batek, esanda eta proposatuta badirudi herri honen nortasuna ezabatzeko ahalegina dela. Berehala atera ziren herri batasunatarak baietz, Etxezarretaren Lambretak, Etxezarretarenak ordea, ez beraienak, ere leku izango zuela esanaz. Aitortu beharra daukat Lambretarena ez zela nere ateraldi formatodun hoietako bat izan, baizik eta museorako proiektu lehiaketa irabazleak egindako erakusketan agertutako elementu bat. Orduan arduradun politiko guztiak nazionalistak ziren. Nik esatea aski izan da sutara lehenaz gain egur gehiago botatzeko. Ez dit penarik ematen, baina faltan botatzen ditut Lurdes Oñaederrak Egunkarian idatzitako zutabe maisu hartan ezinbestekotzat jotzen zituen euskal giroak. Ito egiten nau aldiz, euskal giroak bakarra deneino.

TXUTXU - MUTXUKA

URTZ ETA KASHBADEN DISKOAK LASTER KALEAN

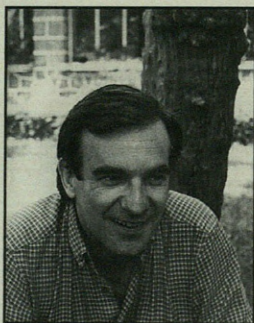
Ekainetik aurrera «Urtz» taldearen hirugarren lana entzuteko aukera izango duzue. Donostiarrek grabaketa lanak amaitu dituzte eta ekainaren haseran emango dute ezagutzera euren lan berria. Hirugarren disko honi «Hain urrun» jari diote izena eta 11 abesti jasoko ditu. Bestalde «Kashbad» taldeak ere laster izango du kalean iraupen luzeko euren lehen lana. Jadanik grabaketa lanetan hasiak dira Esan Ozenkirekin eta udararako lehen disko hau kalean izatea espero dute.

NOR - NORI - NOR K

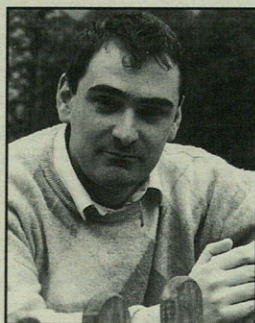
A. AZKARGORTA

gose greban dago joan den maiatzaren 2az geroztik. Enrique Lopez baraualdian hilabete baino gehiago egon ondoren, hark protestaldia amaitu zuenean Antton Azkargortak ekin zion gose grebari. Euskal Herriko Unibertsitatetik kaleratutako irakasleek aurreko errektoreak irakasle kaleratuekin sinatu zuen akordioa betetzeko eskatzen diete Euskal Herriko Unibertsitateko agintariei. ●

PEDRO OLEARI

400 milioiko (10.000 libera inguru) aurrekontua duen filmea zuzentzeko aukera eman diote. «El maestro de esgrima»-ren zuzendariak zuzenduko duen filme berria «Mas allá del jardín» izango da. Filme hau Antonio Galaren izen bereko eleberrian oinarritzen da. Filmaketa lanak maiatzaren 27an hasiko dituzte Senegalen eta aktorea lanetan Concha Velasco arituko da besteak beste. ●

L. FERNANDEZEK

idatzitako «Kontaktua» kalean da. Debako Udalak eta Elkar argitaletxeak argitaratu eman duten liburu honetan 1996ko Tene Lehiaketako hiru lan onenak datoz. «Euskaldunon Egunakaria»-ko kazetariaren lanaz gain, Iñaki Perez Armentiarren «Saguaro artean», Mikel Olanoren «Puzzlea» eta Nagore Dorronsorearen «Bustinezko altxorrak» jasotzen ditu liburu honek. ●

TEILAK

■ ARABAR BERTSOLARI GAZTEAK

ARABAR Bertsolari Gazteen I. Eguna egitea erabaki zuten Arabako bertsolariek Barrian (Arabako) egindako topaketetan. Bertsolari Gazteen I. eguna datorren urtean egingo dute, martxoan ziur aski eta urtero jaialdi erraldoia antolatzeako asmoa dute trikitilari, txalapartari, dantzari, txistulari nahiz musika taldeekin, bertsolariak eurek botatako bertsoak ere bere tokia izanaz festa honetan. Honez gain, egun berean, Arabako bertsolari gazteek bertso-paperean eta idatzitako bertsoen txapelketa egingo dute.

Arabako bertsolari gazteek beste zenbait plan ere badituzte etorkizunari begira. Adibidez, bertso eskolak indartu nahi dituzte eta horretarako ikastoletara nahiz euskaltegiara bertsotan joango dira. Arabako udaletara eskutitzak bidaliko dituzte bertso saio eta afariak antolatzeko proposamen zehatzarekin. Horrela, eginkizunak ezagutaraztea, gazteak trebatzea eta publikoa erakartzea da Arabako bertsolariek duten xede nagusia.

■ ESKOLA ELEBIDUNEN X. BESTA

«Ikas Bi» elkarteak bere X. besta egingo du maiatzaren 26an Donibane Lohitzuneko Ducontenia antzokian. Iazko ekitaldian egin zen moduan Ikas Bi elkarteak «Fagapi», Gipuzkoako Eskola Publikoko ikasleen eta Gurasoen Elkartearen Federakuntzaren laguntza jasoko du festa honen antolakuntzan.

Maiatzaren 27an omenaldia egingo diote Francisco Eugenio Menaya pintore iruindarrari

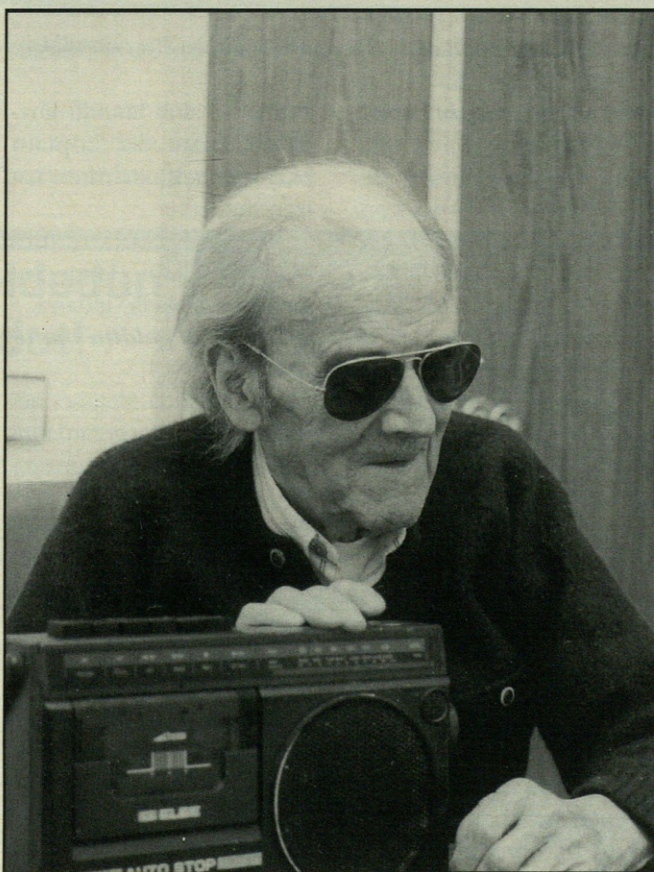
«Ikusten nuena margotu ezinik, imajinatutakoa pintatzen nuen»

Argirik ez dute jasotzen Paco Menayaren begiek. Itsu geratu zen 1957an. Ez zion, ordea, barnean zuen argia koadroetan jartzeari uko egin. Orain ere, 92 urteren bidean, argi asko erantzun digu.

92 urte betetzeko bidean, margotu beharreko guttia margotu al duzu?

Hori ez da sekula gertatzen; beti baitago zerbait asmatzeko. Elektrizitate edota lurrin-makinarekin bezala, ulermenean eta pentsamenduan beti asmakuntzak egin behar dira.

Antzerkian ere hala zen gure garaian, beti sortzen

Grupo de Practicas de Marketing-ek paratu dio Donostian, bizi den ospitalean, omenaldia Eugenio Menayari. (A.: A. Elozegi).

zerbait berriagorik. Ikargarri gustatzen zitzaizkidan antzerkia eta haren inguru-

koak, ozen irakurtzea... Eta nahiko ondo egiten nuen. Kantatzeko ez, baina errezi-

tatzeko ahots polita nuen. «Romancero Gitano» osoa ikasi nuen buruz...

Baina, bala ere, margo-tzea hautatu zenuen.

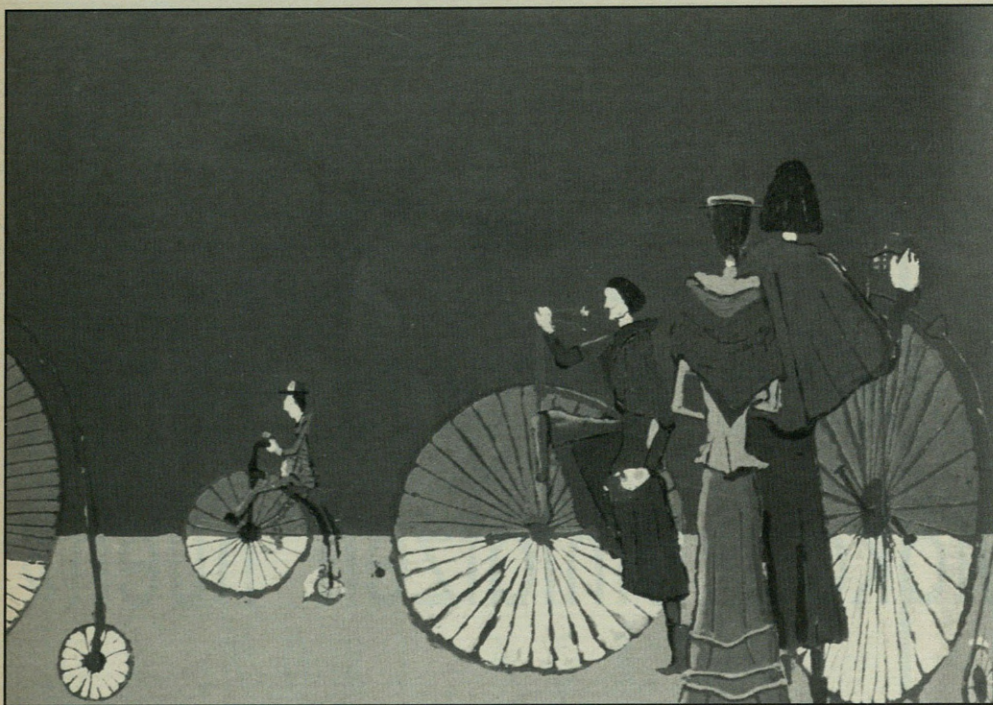
Akaso margorako irrika handiagoa nuen; baina deklamazioa ere arrunt gustatzen zitzaidan. Esan izan baldiate «ez ezazu margotu eta zatoz antzoki profesional honetara», agian antzokia hautatu izango nukeen.

Hainbat urteren buruan egindakoa hautuaz damu al zara?

Ez, bokazioa ikaragarria nuen eta. Hainbestearinokoa, itsu gelditu ostean ere pintatzen jarraitu nuela. Amore eman eta honaino iritsi naiz esan ordez, aurrera jarraitu nuen.

Eta iruditzen zait ikus nezakeenean baino hobe margotu dudala itsu. Zeren eta gauza desberdinak egin ditut, eta diferentzia hori bisualitatea baino interesgarriagoa da.

Zure lanbidea utzi zenuen, bain zuzen, pinta-tzeko. Zergatik baztertu zenuen irakaskuntza?

«Ni bizikleten gurpil hori egiteko gai izan naiz? Ezinezkoa da. Eta egin egin nituen». (A.: A. Elozegi).

Margotzeak indar handiagoa zuelako nire baitan, nire borondatean, irakaskuntzak baino. Irakaskuntza txorien alpistea bezalakoa zen: handik jan beharra zegoen. Baina bokazioa ere adierazi beharra zegoen, eta berau pintura zen.

Paisajeak egitetik hasi, figuratibismoa landuz, eta post-inpresionismo-ra jo zenuen. Abangoardia mugimenduak ezagutu zenituen.

Mugimenduarekin batera doazenak, normalean, gutxi izaten dira, kritika eta adituak batik bat. Herriko jendea atzerago joaten da.

50eko urte haietan, esaterako, jendea Braque eta Matisserekin zegoen. Neroni ere Dufy eta hauen ildoan nenbilen... Post-inpresionistak deritzetenak. Hauek marrazten ikustea zoragarria zen, ez beraiek marrazten, marrazten zutena baizik.

Zenbateko eragina izan zuten zure lanean? Ba-

tzuk ezagutu egin zenituen Parisen.

Baina ertzetik baino ez nituen ezagutu. Bostekoa eman, kaixo, zer moduz eta agur. Nik, adibidez, Matisse agurtu nuen, baina ordurako andereño gazte batek zeraman aguretxo atsegina zen Matisse, ni orain naizen moduko zahartxo.

Dufyren azken erakusketak ikusi nuen... Aurretik egin zuen lana ezagutuz gero esango zenuen: hau guri harpa jotzen ari den lotsagabe madarikatua da. Kolore-indar handikoa, azul iluna eta argia konbinatuz azpiak osatu eta haren gainean beltzez marrazten zuen, oso sinple. Baina adierazgarri.

Haien arrastoan nenbilen. Apur bat lotsagarria irudi lezake kopia duzula-edo

esateak, baina mundu guztiak kopia du, kopia du baino, denek oinarriren bat izan dute...

Matissek erakarri ninduen, bereziki. Haren kolore-konbinaketa, indarra...

Ordea, itsu gelditu ondoren...

Ez nintzen jada Matisse; neroni nintzen. Itsu geratu nintzen arte pintore inpresionista nintzen, arrunta, etxetik irten eta ikusten zuena pintatzen zuenetakoa. Ondoren, baina, ikusten nuena pintatu ezin nezakeenez, ez bainuen deus ikusten, imajinatzen nuena pintatzen hasi nintzen. Eta hor dago nire pinturaren garrantzia. Orain ere irudikatzen ditut inpresionistak ez diren koadroak, are gutxiago errealistak.

«Irakaskuntza txorien alpistea zen, jan beharra zegoen; baina bokazioa ere adierazi behar zen, eta berau pintura zen»

Nola moldatzen zinen pintatzeko?

Teknika berezia garatu nuen, oso soila. Imajinatu hatz bat, neure hatz luzea... Ikusmena galtzean nire potentzia osoa hatz honetara etorri zen, honek hartzen baitzuen pintura, nahastu eta margotzen.

Imaginazio handiz eta pentsamendu askoz, oztopoak nola gainditu -zirkulu hau nola egingo dut? oldoztearen poderioz lortu nuen. Zirkuluak, lerroak eta denak plantilla bitartez egin nituen: plantilla bat moztan nuen -itsu batentzat erraza da moztea, ukimena erabil lezake- eta moztu nuenaren hutsunea geratzen zitzaidan, negatibo baten moduan. Negatiboa baliatuz margotzen nuen.

Aurreratua deitzen diot. Itsumenaren ondorioz, ukimenaz pintatuz, nahigabe ere teknika aurreratua geratzen da. Aurreratu izateak, ordea, nire kasuan esan nahi du ezin duzula besterik egin gizagaixo horrek.

Itsu izanagatik ere figuratiboa egiteari lotu zintzaizkion.

Hala ematen du, ondo pintatzen orduan hasi nintzelako. Jende askok figuratibotzat jotzen ditu, neure lehen garaikoak bailiran, baina erabat itsu nintzela egingdakoak dira. Ezer ere ikusten ez nuela.

Hori, ordea, ez dago zuzenean zure pinturan. Pentsa zitekeen ilunera, ospelera jotzea...

Izan zitekeen. Ordea, ez nuen erreakzio hori izan: ez zidan itsu bati egozten zaion alderdi horrek deitu. Nire ideiak, nire asmoa pintatzerako jo nuen. Hain zuzen ere, koadro batzuk itsu nintzela eginak izatea harritze-

Produktzio oparoa izan zuen itsu gelditu aurretik ere. (A.: A.E.).

koa da, nerau ere harri eta zur geratzen naiz. Ezin dut sinetsi.

Nola nahiko fededuna naizen, baina, halako izpirituzko zerbaitek eragina izan

duela pentsatzen dut. Izpiritu garbia, jainkozkoa; hark bultzatzen ninduen, eta iritsi naiz pentsatzera neuk ez dudala egin hori. Zergatik? Orain ez naizelako gauza. Orain ez nuke ezer pintatu ahal izango. Ni hori egiteko gai izan al naiz?, bizikleten gurpil hori? Ezinezkoa egiten zait. Eta egin egin nituen.

Hori bai, pintura saioetatik boxealari txar batek bezala irteten nuen, izugarriko pasada jasota. Imajinario-lan eskerga eskatzen zidan, eta barne-sufrimendua.

Noiz utzi diozu margotzeari?

Batik bat nekeak eraginda, orain bost urte utzi nion pintatzeari. Areago, pinturaz hitz egite hutsak nekatu egiten ninduen. Nik uste gailurra jo nuela, nire ahalmen eta energien gorenera iritsi nintzela. Neke izugarria sentitu nuen.

Pintura bakarrik landu duzu.

Kritikariek esaten zuten, arrazoiz, eskultura zela itsu gelditu ondoreneko niretzako diziiplina egokia, uki-mena bailatzen baita. Baina nik ez nuen hori egin, bide zailenetik jo nuen.

Mutiria zarela diote.

Hala da, egia ez dena eramanezina egiten zait. Gizarte mailako jarreteran ere hortik jo dut, liberala izan naiz beti.

Aurreratuena gustatzen zitzaidan. Nazionalismoa etorri zenean nazionalista egin nintzen, baina kutsu atzerakoia igartzen nion, sotanaduna... bazeukan okerre bat. Orduan ezkerreko nazionalismoa plazaratu zen eta horri heldu nion, Accion Vasca izeneko mugimenduaren inguruan.

MIKEL ELORZA

aizu!ren harpidedun izan nahi dut!

Izen abizenak.....

Helbidea.....

Tnoa..... P.K.....

Herria.....

Herrialdea.....

Bankua.....

Sukurtsal zk.....

Kontu zk.....

Urtebeteko harpidetza: Hego Euskal Herria eta Estatua: 6.500 pta. Ipar Euskal Herria eta atzerria: 11.500 pta.

Diputazio kalea, 3 - 1.
40009 Bilbo - Tel. (94) 423 15 52

Euskal prentsaren egoera aztertzeko jardunaldiak hasiko dira maiatzaren 1ean

Norbere tintontzitik aterata prentsaz pentsatu

Euskal prentsari eragina eta zabalkundea opa diotenek, ezin hutsik egin maiatzak 31 eta ekainaren 1eko jardunaldiei. Euskal prentsaren egoeraz gogoeta egitea eta elkarlanerako bideak urratzea dituzte xede.

EUSKAL prentsak urtemuga du aurtan; 20 bete dira «Euskal prentsaren urtea» izen-datu zutenetik. Franco hil berria, sasoi oparoa aurreikusten zitzaion euskarazko prentsari. «Zeruko Argia», «Anaitasuna» eta «Goiz-Argi» aldizkariak euskara hutseko kazetaritza zuzpertzeari ekin zioten, lehen aldiz argitaratzear ziren «Egin» eta «Deia» egunkari elebidunek

Herri aldizkariak dira euskal prentsaren ezaugarri berrienetarikoa. (Arg.: Alberto Elosgi)

euskaldunen buruak amets bez betetzen zituzten bitartean.

Itxaropenek ez zuten luzaz iraun; ondorengo urteak euskal prentsan antzutasunaren adierazgarri bihurtu baitziren. «Anaitasuna» desagertuta, ARGIA itzaletik

atera ezinik eta egunkari elebidunak euskara erabiltzeko trabez gainezka, ilun zetorren etorkizuna.

90. hamarkadan iritsi ziren osterara argi izpiak. «Euskaldunon Egunkaria»-ren sorrera, euskarazko herri aldizkarien emana eta ARGIA,

«Jakin» edota «Elhuyar» aldizkariak euskal prentsaren sugarra piztu zuten eta honela duela hogeitazko ametsak egi bihurtzeko bidea jarraitu.

Gaur kimu ugarirekin ikusten da euskarazko kazetaritzaren zuztarra, pitza-

Iñaki Uria: «Eskelarik ez euskal prentsarentzat!»

«Euskaldunon Egunkaria ondo doa», «akordioa egin zuenetik dirulaguntzak jasotzen ditu», «zer moduz pub instituzionala?... Horrelakoak entzuten ditugu kalera ateratzen garen bakoitzean. «Egunkaria»-kook eta gainontzeko euskal prentsakoek ere.

Horrekin batera «orain ere diru-laguntzei buruz hitz egiten?»; «ea noiz aldatzen duzuen roiloa!» eta abar eta abar.

Zer esan nahi du honek? Euskaldunon gehiengoa ez dela enteratu ere egiten euskal prentsaren egoeraz. Desinformatua dago hein handi batean. Euskaraz argitaratzen den prentsak,

«Euskaldunon Egunkaria», nazio mailako aldizkariak, herri aldizkariak ez dira gai egoeraren berri euskaldungo osora zabaltzeko. Are eta gutxiago euskal herriargiarengana iristeko!.

Eta aldi berean paradoxa, gure irakurleak nekatuegi dauzkagu beti 'negar' egiten entzuten gaituztelako. Badakite zein den egoera, gutxi gora-behera bada ere.

Txikiak gara, isolatuta gaude eta ez daukagu konfidantza nahikorik gure indarretan. Beltz ikusten dugu etorkizuna eta ohartzen gara inguru hurbilari arrosa kolorez tintatu diotela ikusmira. Sekula izan ez den «Egunkaria» dugu, inoiz

baino aldizkari gehiago dauzkagu, behin ere baino kazetari eta irakurle gehiago... Eta izotz-mintz baten gainean gabiltzala sentitzen dugu. Edozein momentutan krak! Zarata entzun aurretik lubakia dastatzen dute gure oinek.

Jardunaldi hauek gai izan beharko lukete gure artean egoera aztertu eta gizartea horretaz jabearazteko. Gauza bat baita euskal prentsaren errealitatea eta bestea, oso bestelakoa, egoera horretaz dagoen pertzepzio soziala. Negarrik ezin egin... ez baitu saltzen! Protes-tarik ezin egin... Administrazioa

ez haserretzeko. Eta bitartean, alderdi, sindikatu, elkarte-erakunde, eta gizartea oro har... entzungor.

Pazientzia, irudimena eta komunikazioaren indarra beharko ditugu aurrera atera ahal izateko. Gu guztion arteko elkarlanean oinarrituta, gai izan beharko dugu poza behar denean poza komunikatzeko, negarra tokatzen denean negar egiteko eta protesta egin behar denean protesta egiteko.

Erdal prentsan ez baita eskelarik ere izanen euskal prentsarentzat!

durarik gabe lanean jarraituz. Baina arazoak ere erruz ageri dira. Horrela uste dute maiatzaren 31 eta ekainaren 1erako «Euskalkom: euskal prentsaren jardunaldiak» antolatu dituzten batzordeko partaideek.

Gogoeta eta trukea sendotzeko

AZKEN urteotan komunikabideen eremuan eta bereziki euskarazko prentsa-

ren esparruan, gogoeta eta truke mailan ezer gutxi egin dela iritzi diote Euskalkom-eko antolatzaileek. Ildo horiei jarraituz bildu ziren, «Euskaldunon Egunkaria», ARGIA, «Jakin», «Elhuyar» eta «Arrasate press»-eko hainbat lagun. Xedea, bakarra: euskal prentsaren inguruko gabezia horiei erantzun eta aurrera begira mesedegarri izan zitezkeen proposamenak gauzatu.

Jon Sarasua jardunaldi hauetako antolatetako kidearen esanetan, «euskarazko prentsak gogoe-ta premia du; lanean dihardugu bainbat lagunek eta

gauzak egiten ari dira, baina apenas dagoen borren inguruko hausnarketa eta

topagunerik». Euskal prentsaren inguruko kezka hauek aspaldikoak direla-

Iñaki Uria Euskalkom taldeko partaidea. (Arg.: Ander Gillenea).

euskalkom

PRENTSA JARDUNALDIK

Maiatzak 31 eta ekainak 1
Donostiako Miramar jauregian

Informazioa eta izen-ematea:

Maiatzaren 20tik 28ra
300 222 telefonoan

Hegoaldetik 943 aurrezenbakia
Iparraldetik 19-34-43 aurrezenbakia

koan dago Sarasua. Edonola ere, oraintxe ikusi dute gogoeta bultzatzeko moduko abagunea. «Euskarazko prentsak garai gozoak bizi dituen itxura eman arren, atzean irudi faltsua ezkutu ote den susmatzen dugu», jakinarazi du aretxabaletarrak.

Beste arlo askoren parean, maila guztietako arazoak ditu euskal prentsak. Orokorrak batzuk eta bereziak besteak, «gure prentsari opa diogun eragina eta zabalkudea erdiesteko ezintasuna litzateke garrantzitsuena», dio Sarasuak.

Mamia azaletik urrun

JON Sarasuaren esanei jarraiki, oztopo nagusi horren atzean adar ugari bereiztu behar dira, «koordinazio urria, sustapenaren abul-

«Euskal prentsak garai gozoak bizi dituen itxura eman arren, irudi faltsua da» JON SARASUA

tasuna edota bere esparru mugatuarengatik bedaberako dituen zailtasunak, beste bainbaten artean», azaldu du. Produktu ugari merkaturatu arren, Euskalkom-eko jardunaldiak antolatu dituen batzordeak irudi faltsua nabarmenarazten du behin eta berriz; alegia, mamia ez dela azalak iradoki dezakeen bezain sendoa.

Ziur daude, bestalde, euskal prentsaren inguruko pentsamendu trukaketa eta sektorearen sustapena ez direla kanpotik iritsiko. Ildo beretik, euskal prentsa ezberdinen arteko komunikazioa botatzen dute faltan, «mordoska bat izan arren

ezinezkoa dirudi gune bareraturia egituratzea; bakoitzak bereari belduz, trukeak eta elkarlanak bideratu ditzaketan abantailei uko egiten baitzaie», azaldu digu Jon Sarasuak.

Donostiako Miramar jauregian egitekoak diren jardunaldiak ditugu, nabarmendutako hutsuneak estali asmoz datozen lehen urratsak. Egun horiei begira, hainbat gairi buruzko helburu zehatzak ezarri dituzte. Zeintzuk diren garbi azaldu dizkigu Jon Sarasuak: «Euskarazko prentsaren errealtatearen ikuspegi orokorra izatea eta sektorearen diagnosis barrutik egitea; bertan dabilzan agenteak

elkartu eta horren ostean gogoetak eta arazoak trukatatu eta abal izanez gero ondorio bateratuak ateratzeko elkarlanerako aukerak jorratzea». Beste ezer baino gehiago, jardunaldiek egungo errealtatea argitze-ko balio eta ondoren jarraitu beharreko bidea aukeratzen lagunduko dietela pentsatzen dute.

Euskal prentsako langile eta euskal kazetaritzako ikasle zein irakasleak erakartzea helburu duten jardunaldi hauetarako gai zerrenda zabala osatu dute. Honako hauek aipatu litezke, besteak beste: Prentsa sektorearen merkaturia eza-gutu; produktuen hedapen eta sustapena; euskararen legea eta publizitatea; eta elkarlanerako aukeren azterketeta.

JOSU ARANBERRI

Maiatzak 31 - Ekainak 2

GETXO^{KO} XIII. ESKULANGINTZA

AZOKA

FADURA 1996

GETXOKO KULTUR ETXEA
AULA DE CULTURA DE GETXO

Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia
Economic Sustapen Saila
Departamento de Promoción Económica

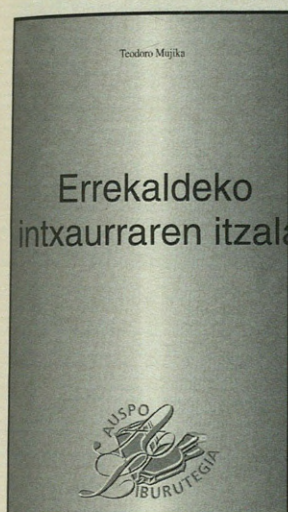

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

SARRERA 200 pta. Teleka

Turismo Bulegoa: 491.08.00

LIBURUAK

«ERREKALDEKO
INTXAURREN ITZALA»

TEODORO MUJIKA
AUSPOA, 226 or.

Teodoro Mujika zizurkildarrak idatziriko liburua duzue honakoa, bere herriko kontu zaharrez osatua. Egi-learen benetako asmoa garbi dago: bere jaioterriaren kondairaz hitzegitea. Ez, ordea, paper zaharretatik atera ditekkeen kondaira, baizik eta jendearen buruan gorde eta lagunartean hizpide izango dena: gertaerak, ohiturak, apustuak..., beti ere Zizurkilen jazotakoaren inguruan. Joxe Bernardo eta Pedro Maria Otaño bertso-lariak dira hainbat ataletan agertzen direnak ●

«HISTORIA DE EUSKAL
HERRIA(II. TOMOA)
JOSE MARIA LORENZO
ESPINOSA

TXALAPARTA, 321 or.

Euskal Herriko historiaren hirugarren alea idatzi du Jose Maria Lorenzo Espinosa. Ez da EHUn historiako irakasle denak Txalaparta-rekin ateratzen duen lehen liburua, aurretik «Eli Gallastegi Gudari» eta Txabi Etxebarriaren biografia idatzi baititu. Oraingo honetan azken mende honetan Euskal Herrian jazotakoaren sintesiarekin datorkigu. Lurralde honek jasandako jazarpen politiko eta militarra, estatuen politika industrialaren aurrean, Euskal Herrian izandako mugimenduen berri ematen du ●

PATXI SARREGIEN BEGIETAN

Abenturaren kili-kilia!

Abentura beti da kilikagarria. Gaztetakoak, kilikagarrienak, dudarik ez. Jakinminez leihotik begira dagoen haurra, edota oraindik behar bezala hegan ikasi ez duen enarakumearentzat, dena da berria, dena larritasun. Eta protagonistak, harriduraz harridura dabilzkigu. Haur eta gaztetxoek maitagarri izan ohi den harridura. Eta goxo-goxoa zaien hizkeraz gainera.

Baina Bidaia Handirako deia nola sentitu ohi dute enarek? Usoak, hontzak, hegaberak... nolakoak ote dira? Afrikaraino iristen al dira denak? Eta esistitzen al dira basoko mustroak? Benetakoak dira ala gezurrezkoak? Basoan galduta nola pasa ote zuten gaua Estebe eta Julianek?

Galderaz galdera, amesgaiztoak zipritindutako kezkaz beterik, Juliani loa nekeza gertatuko zaio. Eta mus-

troetan sinesteko kontu horrek... izutuko du! Zakur Amorratua, Gizotsoa, Belarriak Mozten Dituen Gizona...

Bestetik, onomatopeiaz betea dator liburua. Doinu erakargarrian. Irakurketa, beti erritmo pausatuan, 10-12 urte bitarteko haurrentzat ezin aproposagoan. Marrazkiak ere nonahi, txikiak eta baita orri osoak ere. Xumeak eta adierazgarriak aldi berean. Denak begiratu lasaikoak. Pasadizoak, bata bestearen atzetik. Era askotakoak, samurrak. Irakurketa errazean datozenak, gainera. Gaztetxoek naturaltasunez, harritzeko gaitasunez. Enara eta haurren arteko harreman estuan, maitagarrian.

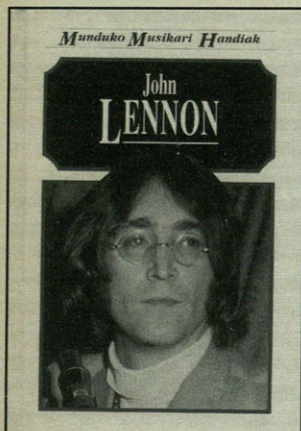
Horixe liburuaren muina. Eta Afrikara egin beharreko Bidaia Handia larritasun iturri nagusia. Antzarak kontatzen duenez, diotenez... ssssss...

«ENARA, ZER
BERRI?»

PATXI ZUBIZARRETA
ALBERDANIA

kontatu didanez, hontzak usoari, usoak niri eta nik zuri, enara azpizuri! Txirp- txirp!

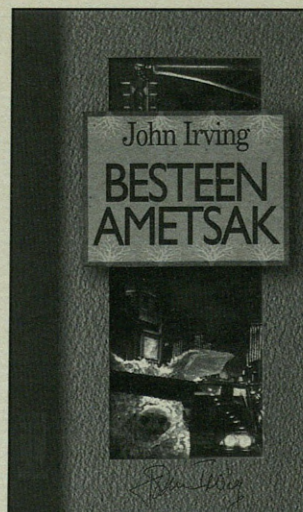
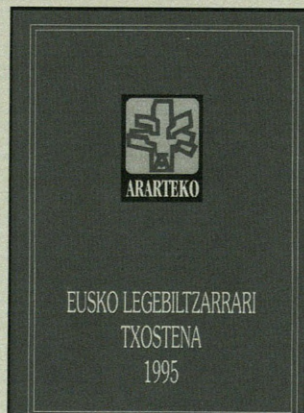
**«MUNDUKO MUSIKARI
HANDIAK: JOHN
LENNON»**

MICHAEL WHITE
ITZULPENA: J. A.
SARASOLA
IBAIZABAL, 64 or.

Hona hemen John Lennon-en historia, hasi 1961ean, Liperpoolen taldea ezagutzera eman zenetik, eta 1970ean talde gisa desegin zen arte. Eta baita Johnen ondorengo urteetan, artista independente gisa, bereganatu zuen arrakasta handia ere. Bere bizitzako ikuspegi ezberdinak agertzen dituen liburua musikariaren heriotzarekin amaitzen da. Izan ere John Lennon-en bizitza era basatian amaitu zen New Yorkeko bere apartamentuaren atarian tiroz hil baitzuten 1980an ●

**EUSKO
LEGEbiltzARRARI
TXOSTENA 1995»
ARARTEKOA**

Eusko Legebiltzarrari Arartekoak eginiko txostenaren aurrean zaudete. Txosten honek erakundeak 1995. urtean egindako jarduera biltzen du, eta bertan hiritarren, Arartekoaren eta Administrazioaren arteko harremanak nolakoak diren agertzen zaizkigu. Txosten hau 1995. urtean zehar egindakoa kontatzen duen pelikula da. Erakunde honek bere emaitzak azaldu nahi ditu, erakundeak sortu zenean zituen helburuak bete diren hala ez ikusteko. Honetarako, lagungarri izango dira txosten honetan dauden zenbagarriak diren datu estatistikoek zerrenda eta beste hainbat datu ●

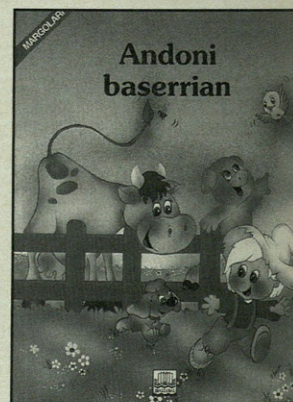

**«BESTEEN AMETSA»
JOHN IRVING
ITZULPENA: IDOIA
GILLENEA MUJICA
TXALAPARTA, 199 or.**

Sei dira liburu honek dakarzkigun Irving-en kontakizun laburrak, egileak ohituta gaituen eleberri luzeen kontrapuntu gisa aurkezten direnak. Lehenengo kontakizunean, idazle nola bilakatu zen kontatzen digu Irvingek. Horren jarraian beste bost istorio zoragarri, «Grillparzer Pentsioa» famatua barne, orainartean «Mundua Garp-en arabera» lanaren baitan ezaguna, eta oraingoan idazleak kontakizun solte moduan aurkezten duena «Besteen ametsa» liburu honetan ●

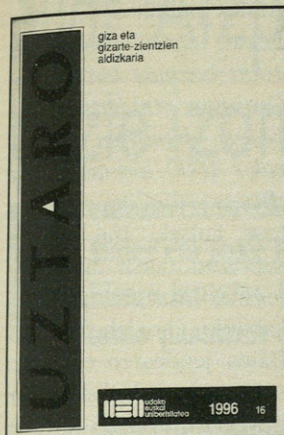
**«ANDONI BASERRIAN»
IBAIZABAL, 16 or.**

Haur hezkuntzan eta derri-gorrezko lehen hezkuntzan erabiltzeko moduko liburu-txoa duzue honakoa. Baserrian bizi den Andoni izeneko mutiltxoak baserrian agertzen diren animalien aurkezpena egiten die haurrei hitz gutxi batzu eta marrazki ederren bidez. Oiloa eta txitatxoak, txakurra, txahala eta behiak, txerriak, ardiak... non bizi diren agertzen dizkigu Andoni mutiko jatorrak. Honez gain, baserriko giroan animalien berezitasun nagusiak aipatzen dira. Guzti honen bidez haurrek ondo pasatzeko aukeraz gain, abereak ikusi ahal marraztu eta euren izenak nola idazten diren ikasi ahal izango dute liburutxo honekin ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«UZTARO: GIZA ETA GIZARTE-ZIENTZIEN ALDIZKARIA»

UDAKO EUSKAL UNIBERTSITATEA-172 or. Udako euskal unibertsitateak argitaratzen duen aldizkariaren 16. alea duzue aurrean. Bertan aurkituko dituzue idazle, EHuko irakasle eta adituen artikulua ugari, hamar hain zuzen ere, euskararen inguruko gaietan murgilduaz ●

Maitasuna eta trajediaren kanta berria

18. lanera iritsi da Imanol. 12 kantuk osatzen dute, eta arreta berezia bildu du, lagun izan dituen artistak direla medio: G. Moustaki kantuan eta Paco Ibañez gitarraz. Ibarrolari eginiko omenaldia ere bada.

Gustukoen dituen poeten hitzak oraingoan ere. Mikel Arregi aspaldiko ezezagunaren ikuspegi lazarria, J. Sarrionandia, J. Mirande, A. Rimbaud, P. Perurena, J. Brelen «Ne me quitte pas» abestiaren euskal bertsioa, X. Lizardi, Etxahun Iruri... Deigarria da musika-moldaketak ez izatea Karlos Gimenezek (bi kantu izan ezik), aspaldian bidelagun ere izan duen Txema Garcesenak baizik.

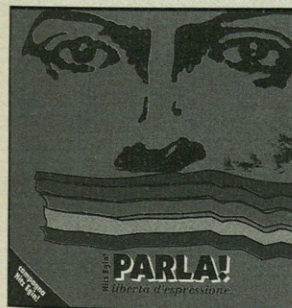
Emaizta, oro har, ederra. Ederra zinez «Amasemeak oherakoan» seas-ka-kanta jostarina, samina oso diskoaren pisu astu-nena den «Galdera hotzen erantzun-eza», minimala bere sinpletasunean Jon Miranderen «Zergatik», G. Moustakik ere kantatua...

Iturri ugarietatik edan du lan hau osatzeko, baina aukeraketan, maitasunari kantu egiteaz gain, ikuspegi ilun-eranzko halako joera ere somatzen da, ia trajikoa. Badirudi Imanolek adierazi nahi digula maitasunaren beroan bakarrik aurkitzen dela bizitzaren trajediaren kontsolamendua; maitasuna-trajedia dikotomia egoki erakutsiz.

«HORI BERA DA DENEN IXTORIA» IMANOL ELKAR

Gehienak —jostarinak alde batera utzirik— ez dira behin entzun eta imanoltzaletasuna asetzeko modukoak. Bere estiloari jarraiki, sakontasun handikoak aukeratu ditu eta on-tzen gozatu beharreko fruitu dira.

«PARLA! HITZ EGIN! LIBERTAD DE ESPRESION!»

ITALIAKO 18 MUSIKA TALDE GORA HERRIAK

Gora Herriak azpizigilu internazionalistak, «Parla! Hitz Egin! Libertad de expresion»

izenburupean Negu Gorriak eta Esan Ozenki Records disketxeari elkartasuna adieraztearren Italiako 18 taldek osatu duten bilduma entzuteko aukera eman du. Esan bezala, Italiako 18 talderen kantu bana eta Negu Gorriak taldearen beste ba-

tek osatzen dute CD honen edukina. Bilduma hasiera batean Italian bakarrik plazaratu bazen ere, berredizio mugatu honen bitartez lan hau hemen ere ezagutu ahal izateko aukera eman nahi izan dute Esan Ozenki Records disketxeak ●

Argitarapen honen edizioako laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Egun gutxi barru ikusiko da lan talde zabal baten fruitua pantaila aurrean.

Oarsoarren irudi berriak

Euskarazko telebista berri bat jaiotzeaz dago. Dena prest dago: jendea, programazioa, baliabideak...eta garrantzitsuena, gogoa eta ilusioa. Seinalea ziurtatu bezain laster, Lezo, Erreterria, Pasaia eta Oiartzungo etxe guztietara euskarazko irudiak iritsiko dira, bertako albisteen berri emanez. 30 lagun lanak, Oarso Kultur Fundazioak eta herritar bazkideen laguntzak posible egin dute Oarso Telebistaren sorrera.

GAUZAK ondo badoaz, ekainaren lehenarekin batera, Oarso bailarako etxeetan Oarso Telebista berria ikusi ahal izango da. Dagoeneko seinalea emititzen hasiak dira, eta Pasaia, Lezo, Erreterria eta Oiartzungo etxe guztietara helduko da. Joxe Luis Agirretxek azaldukoaren arabera, «orain kanala finkatzen ari gara. Lezoko Joannes Etxeberri ikastetxetik ari

gara seinalea igortzen, eta bailara guztira ez da iristen. Horregatik, San Markoseko antena lortzeko gestioak egiten ari gara».

Aurten, astean behin informatibo bat egiteko asmoa dute. «Asteazkenean eskualdeko herrietan gertatutakoa bilduko dugu, eta ondoren astean behin emititu». Datoren urterako, programazio zabalago baten erronkari egingo diote aurre.

Oraindik ere bitarteko urriak dituzte. «Kontutan hartu behar da telebista bat sortzeko bapateko inbertsioa egin behar dela, hutsetik hasi eta antena bat behar duzula» dio Joxe Luisek. Gauzak horrela, zazpi milioitako (230 mila libera) inbertsioa egin du Oarso Telebistak eta honekin emisio zentrua antolatu dute.

Hemendik aurrera, hiru finantzabide nagusi izango

dituzte: publizitatea, dirulaguntza publikoa eta bazkideak. «Hasierako asmoa 1000 bazkide lortzea zen. Oraingoz 800 lortu ditugu, baina ekainaren hasierarako 1000 lortuak izango ditugu» dio itxaropentsu Jose Luisek. Lan haundia suposatu duela dio; elkarrekin hitzegin, prentsan zabaldu, ahoz-ahoko lana... Baina jendearen erantzuna oso ona izan da. Eskualdean euskara hutsezko telebista edukitzeak jendea poztu egiten duela baieztatzen du.

Oarso Telebista aurrera ateratzeko 30 pertsona inguru ari dira lanean. Hiru lan talde ezberdinetan banaturik (administrazioa, teknikariak eta kazetariak) bakoitzak bere alorrean gogor dihardu.

Oarso Kultur Fundazioa

PROIEKTU honi guztiari oinarria ematen diona Oarso Kultur Fundazioa da. Urte hasieran sortu zen fundazioa da eta bertan eskualdeko ikastola eta ikastetxe haundienak, euskaltegiak eta komunikabide bakoitzeko ordezkariak daude. «Fundazioaren lehen lana telebista sortzea izan da, baina multi-media baten euskarri izateko asmoarekin sortu zen». Eskualdean euskarazko komunikabideak bilduko dituen multi-media bat izango litzake hau. Gauzak horrela, ondoren, herri aldizkariak, irratia... sortzeko asmoa dagoela aurreratu digu Joxe Luisek.

Erronka garrantzitsua da, dudarik gabe Oarso eskualdekoa, eta jendeari laguntza berezia eskatzen diote.

AINHOA AZPIROZ

Suar Aizpuru: «Zortea izan dut gazte izanik telebistan lan egitean»

Hemezortzi urteko soralezear hau «Superbat»eko aurkezle eroetako bat da. Maier eta Joxe Felipeekin batera, telebista aurrean ikusten dugu bere bisera jantzita. Umore eta txantxa artean, eta haurrekin jolasean, oso ondo pasatzen duela dio.

Nolatan murgildu zinen «Superbat» saioan?

Casting bat egiteko jende bila etorri ziren ikastolara. Txinparta piska bat zeukan jendea nahi zuten, eta irakasleek nire izena eta beste batzurenak aipatu zizkien.

Nolakoa izan da esperientzia?

Oso esperientzia polita. Jende asko ezagutzen duzu eta beste era batetako lagu-

nak egiten dituzu. Gaztea izanik telebistan lan egitea pagotxa ederra da.

Lan eta denbora asko suposatzen al du «Superbat»eko aurkezle izateak?

Dirudiena baino gutxiago. Gidoia prestatua egoten da eta asteazkenetan hiru aurkezleok errepasatzeko elkartzen gara. Hurrengo egunean grabaketa buru-

tzen da, eta hori da dena.

Zein da zure zeregina edo papera programan?

Beno, nik bihurriarena egiten dut, eta Maier eta Joxe Felipek seriotasun puntu bat jartzen dute gauzak bere lekutik gehiegi atera ez daitezzen.

Zer moduz moldatzen zara Maier eta Joxe Felipeekin?

Oso ondo moldatzen naiz ero pare hoiekin. Lagunarteko harreman oso ona daukagu.

Joxe Felipek telebistan esperientzia bazeukan, eta zuek ez. Zer suposatu du horrek?

Gauza asko erakutsi dizkigu, eta laguntza izugarria eskaini digu.

Beste programa motaren bat egitea gustatuko litzazuke?

Bai, ikuskizun saio bat egingo nuke, baina hemen ere oso gustora nago. Hurrengo ikasturtean jarraitzeko proposatuko balidate, dudarik gabe baiezkoa emango nuke.

Telebistako Suar eta kalekoa, berdinak al dira?

Beno, ezetz uste dut. Telebistakoa alaiagoa da, beti alaitasuna sortzen dago. Kalekoa, berriz, serioagoa eta formalagoa da.

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Hainbat filmeren eskubideak erosi ditu ETBk

Zinematokietan arrakasta izan duten hainbat filmeren eskubideak erosi zituen Canneseko Jaialdian Euskal Telebistak.

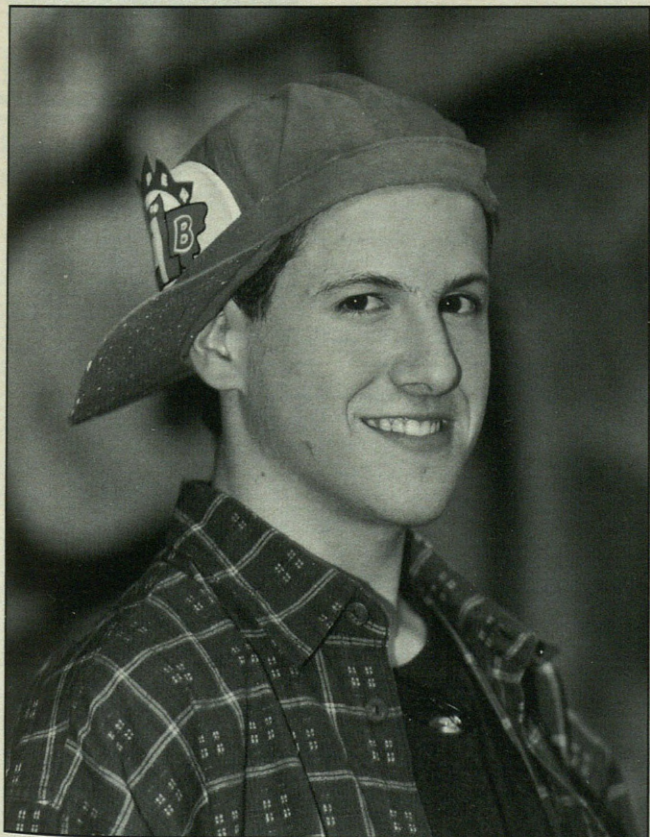
Withney Houston eta Kevin Costner aktoreek ezaguna egin zuten «El guardaespalda» filmea da erosi dutenetako bat.

Pantailaratzeko asmoz diren beste filmeetako bat, Oliver Stone zine zuzendari famatuaren filmea izango da. Biolentzi irudi gogorrak zituela-eta hainbat kritika jaso zituén «Asesinos natos» filmea.

Beste batzuk ere badira erosketen artean, adibidez Bruce Willis eta Jane March aktoreen «El calor de la noche» izeneko filmea.

Filme erosketez gain, beste zenbait produkzioetan ere arreta jarri zuten ETBkoek: gazteentzako saioetan. Cannesen aurkeztu ziren gazteentzako telesailek kirola, amodio kontuak eta gaztetxoan nagusitasuna dituzte osagarri.

Hauez gain umorezko saioak bereganatzeko lanetan dabil-tza Euskal Telebistakoak.

«Kalean, biserarik gabe, jendeak ez nau hain erraz ezagutzen».

AINHOA AZPIROZ

■ «Meza Santua» Aretxabaletatik

Igandero «Meza Santua» jarraitzeko aukera izaten da pantailara hurbilduz gero. Hainbat herritako eliza eta ermitetara joaten dira ETBko kamerak eta iganderoko zita egiten dute. Aste honetan, Aretxabaletatik eskainiko da. Meza ikus-entzuteaz gain, herriko eliza eta ermiten historia pixka bat jaki-

teko aukera ere izaten da. Igandean, maiatzaren 26an, goizeko 9:30ean.

■ Txirrindularitza eta herri kirolak

Igandean bukatzen da Euskal Bizikleta, eta horrekin batera, ETBk itzuli horri eskaini dion tarteak ere bai. Egutero, bi ordutako jarraipena egin dio, zuzenean emanez etapa bakoitza. Igandean, maiatzaren 26an, azken zita, arratsaldeko 16:10ean.

Era berean, eta bi gurpilen gainean jarraituz, Italiako Giroa ere eskeinitu du. Emanaldien eskusibitateak lortu du, eta egutero jarraipena egiteko aukera izango da. Arratsaldeko 15:30ean.

Herri kirolek ere bere tarteak izango dute. Igandean, bizikletatik jeitsi ondoren, harriak altxatzen hasteko aukera izango da. Mikel Saralegi markak berria lortu

zuen 324 kg. ko harria jaso ondoren. Euskadiko Sei Ordutako burutzeak lortu ez zuena, Bizkaiko Dima herrian lortu zuen. Igandean, telebistaz ikusteko aukera izango da. Maiatzaren 26an, arratsaldeko 18:45ean.

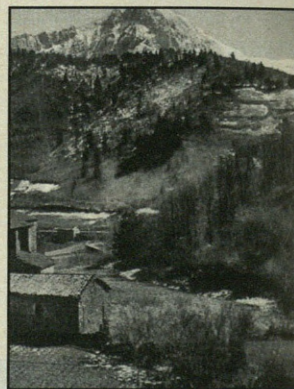
■ «Dommel» marrazki bizidun berriak

Marrazki bizidunen aukera zabala izateaz gain, berrikuntzak ere ugariak dira. Astelehenean «Dommel» txakur maitagarriaren abenturak hasiko dira. «Jaietako lehiaketa aspiragailua» izeneko lehen atalean ezagutuko dugu «Dommel». Txakur honek abentura dibertigarriak biziko ditu Cherry, Ronek eta Blacky katuekin batera. Astelehean, maiatzaren 27an hasi, eta egutero, goizeko 07:55ean.

■ «Lurraren arnasa» dokumentala

Dokumental saio honek

Euskal Herriko hainbat lekutara hurbiltzen gaitu. Paisaia eta gune bakoitzeko berezitasunak gertutik ezagutzeaz gain, bertako historia, topografia, landare, klima, animalia eta abarri buruzko informazio xehea jasotzeko aukera ematen du. Atal berriak ez diren arren, aurrekoek batera zahartu gabe dira. Maiatzaren 29an duzue, asteazkenean, gaueko 00:00etan.

Z A P P I N G

«Ikasketak edo lana?» gaia Zarauzko Telebistako «Eztabaidarako tartean»

ZARAUZKO Telebistan saio berria hasiko da martxan hilaren 22an. Saioan hainbat gaien azterketa sakona egingo dute eztabaida bidez. Hortik datorkio izena saioari «Eztabaidarako Tarteak». Lehenengo saioan «Ikasketak edo lana?» gaia ahotan hartuta arituko dira bertaratuko diren eztabaidakideak. Saioa «Azken Ordua» albistegiaren ondoren izango da, eta hurrengo egunean eguerdian, 13:15ean errepikapena eskainiko dute.

«Ene Zarautz maite» saioan egin ohi duten legez, Zarauzko gaiak aztertuko dituzte oraingoan ere. «Udala lanean» aurkezten duen kazetari be-

raren eskutik datorkigu saio hau ere, Juan Mari Zubiaurre baita saioaren gidaria. Aste honetan «Udal fundazioa» izango dute mintzagai. Gai honetarako solaskide aproposak eramango ditu Zarauzko Telebistako platora. Saio honen ordua aurrekoa bezala, «Azken Ordua» albistegiaren ondoren izango da, hau da, 19:15ean, 20:15ean eta 21:15ean, hurrengo eguneko eguerdian ere errepikatuko da «Ene Zarautz maite».

Ostiral gauean eta larunbatean egun osoan «Bost egun» izeneko albiste bildumaren tarteak izango da. Antonio Aran eta Idoia Etxeberria kazetariak larunbatero egin ohi duten

bezala, asteen zehar Zarautzen izan diren berririk garrantzitsuenak jaso eta hauen laburpenak pantailaratuko dituzte.

«Tolerantzia» gaia, ATBko «Euskal Herriko gatazkari irtenbidea ematerik badago?»n

MAIATZAREN 29an «Tolerantzia» izenburupean burutuko da mahaingurua. Asteotan ATBn egiten ari diren eztabaida saio sortaren barnean da hau ere.

«Euskal Herriko gatazkari irtenbidea ematerik badago?» izeneko mahaingurua hilaren 8an hasi zen, eta bertan izan dira gonbidatu modura Arrasateko alderdi politiko eta taldeetako partaideak. «Tolerantzia» gaitzat izango duen saioarekin amaiera emango zaio orain arteko mahainguruei.

Kontakatilu Irratia: Oartzungo oihartzuna

Udalak euskaraz aritzeko baldintza bakarrek utzitako material eta lokalean ari dira lanean Oartzungo Kontakatilu irratikoak. Programazioa egiten berrogeiren bat lagun dabilta, era guztietako saioak topa daitezke FMko 107.2an.

DUELA hiru aste hitzartu zuten Oartzungo Udalarekin Kontakatilu Irratiaren etorkizuna. Bost urteetarako Udalak uzten dizkie bai material baita lokala ere. Hitzarmen hau hiru urte luzatu daiteke. Ainhoa Palomo, Kontakatilu Irratiko kideak dioenez: «Bertako partiduek ondo hartu dute ideia. Udalak ez da sartzen ez irratia-
ren planteamenduetan ezta programazioan ere. Baldintza bakarra euskaraz jardutea da».

Arazorik ez Udalaren partetik, irratia mantentzeko arazorik egotekotan Ainhoak dioskunez herritarren aldetik legoke, «*ea gai garen beste bost edo zortzi urteetan aurrera ateratzeko. Hasieran hasi ginenetako bogeita bost lagunetatik, biruzpalau bakarrik ari gara orain beste berrogeiko talde batean.*»

Oraingoz behintzat saio faltarik ez dute. Astelehenetik larunbatera bitartean FMko 107.2an izaten dira

Ikastoletako haurrek egiten dituzte «Hitz eta Pitz» eta «Tarteka arteka» saioak. (Argazkia: Alberto Elozegi)

Kontakatilu Irratikoak. Musika saioak nagusitzen dira programazioan, hala nola, «Nahi dugulako», «Gauean ohiuka», «Goiti behera», «Kaña bikaña» eta «Zurru-murraka». Bestelakoak ere badira, «Triku Arantza» baserritarrentzakosaioa, Ikastoletako haurrek eginiko «Hitz eta Pitz» eta «Tarteka

marteka»...

Baina Ainhoaren hitzetan orain duten erronka: «*Nik uste Oartzuneren kultur irratia egin daitekela. Baina herrian dauden beldu taldeak ereparte hartzea nahi nuke. Irrati oso polita egin daitekeelakoan nago.*»

ARRITXU ZELAIA

B A G A K

Goizean, porrusalda Segura irratian

Egunero eta astelehenetik ostiralera «Gure denda» izeneko magazina entzuteko parada ezin hobea duzue Segura irratian. Goizeko hamarretan hasi eta eguerdiko ordubata bitartean denarik izaten dute Goierri aldeko irratia honetan. Lehiaketa, elkarrizketak, kultura gaiak, osasun gaiak, gizarte gaiak... orotarik izaten dute goiza atsegina egin asmoz. Hauekin batera, nola ez, musikari ere bere tartea egiten diote hiru orduko magazinean. «Gure denda» irratsaio honi bizitasuna ematen dion esataria Itziar Garpalsoro da.

Bestalde, urritik hona la-

runbatetan, goizeko hamarretatik eguerdiko ordubatera, entzun ahal izan den «Ai geala» saioa hilak 25ean agurtuko da bere entzuleen aurrean, denboraldi honi amaiera emanez. «Ai geala» Beasaingo euskara elkartearen izan da hiru orduko saioaren bidez larunbat goizak bete dituen Segura irratian. Urrian ekin zioten neguko denboraldiari eta urtero bezala maiatzean emango diote amaiera, datorren urrian berriz ere itzultzeko. Bitarte horretan, Segura irratikoek goiz osoa harpatzen duen saioa egingo dute. Irratsaio honetan musikak beteko du tarte zabala, eta honekin batera asteburuko agendak ere leku berezia izango du.

A U R P E G I A

**Ane Martin
(Irati Irratia)**

Ordiziar honek Leioako fakultatean duela bi urte bukatu zituen Kazetaritza ikasketak. Uda horretan bertan hasi zen Irati irrati lanean. «*Hemen Kar-mele Galartza eta biok bakarrik gaudenez, tek-*

nika lanak egiten ere ikasi beharra izan dut.»

«Irati irratia» irrati lokala denez, komunikabide haundietan ez dagoen hurbiltasuna dagoela dio. «*Dena dela, ni kanpotarra naiz, eta 75 biztanleko herri batetara etortzean, moldatu beharra izan dut.*» Orain, Garraldan pasatzen du astea Anek, eta jendea ezagutzen ari den heinean, herritarrekiko harremanak estutzen ari da.

Telebistan ez du inoiz lanik egin, eta prentsa ere nekagarriagoa iruditzen zaio. «*Irratian gustora nago eta jarraitzeko asmoz.*»

Gaixotasun «imajinarioak» edo irudipen hutsa ote?

BADIRA umeak etengabe kexatzen direnak, beste ezeren sintoma ez diren sukar-dezima misteriotsuak sarritan edukitzen dituztenak, eta benetan gaixotasunen bat dutenean, oso gaizki jasaten dutenak, normala dena baino denbora gehiago 'gaixorik' egiten dutenak. Ume batek zergatik jasaten ditu horrelako gaixotasun imajinarioak? Umearen irudipen-kontua ote da soilik?

Arazoaren muina ez da horren sinplea, arrazoiak bat baino gehiago izan

daitezke eta gurasoek ikusi beharko dute non dagoen koxka, soluzio egokia bilatzeko. Kasu batzuetan umeak desplazaturia, ignoraturia sentituko du bere burua (anai-arrebatxoren bat jaio delako bere etxean, edo amak etxetik kanpora lan egiten duelako eta abar), eta gurasoen atentzioa eskatzeko modua 'gaixotzea' izango da.

Zer egin horrelako kasuren batean? Diagnostikoa askotarikoa baldin bada, soluzioak ere asko eta desberdinak di-

ra. Umearen ondoeza txiki horiei garrantzia gehiegirik ez eman, umeari behar duen arreta eta atentzioa eskainiz, horratio. Umea ez gehiegi babestu, eta katarro-apur batengatik edota tripako minez dagoela eta, ez utzi etxean, horrek «gaixotasun imajinarioen» kate luzea ekarriko bailuke, umeak eskolara joan nahi ez duen bakoitzean.

Umea kexatzen bada, baina gurasook garrantzirik gabeko kontua dela uste dugunean, maitasuna eta konpainia pixka bat eskaintzea baino errezeta hoberik ez da. Denbora apur bat pasa eta askoz ere hobeto sentituko da umea, zalantzarik gabe.

Hala eta guztiz ere, umeen osasuna zaindu beharra dago, medikuaregana edo dentistaregana eramanez behar denean, eta txerto edo botika egokiak emanez, baina ez eman beren min eta gaitzei benetan dutena baino garrantzia gehiago ■

JABIER AGIRRE

Umea kexatzen bada, baina gurasook garrantzirik gabeko kontua dela uste dugunean, maitasuna eta konpainia pixka bat eskaintzea baino errezeta hoberik ez da

L A N D A R E A K

Elorrio ala pagotxa

AURTENGOA intxaur urtea ote? Urteroko galdera, eta ez intxaurrekin soilik, sagarra, udarea, gerezia eta fruta ororekin. Frutok, intxaurre ezik, ematen dituzten arboloren lore bakoitza, aldi berean, arra eta emea da. Gurutzaketa sexuala gertatzeko aukera bikaina da, zati arra eta emea lore berean zabaltzen direlako.

Intxaurrendoa, ordea, badu berezitasun bat. Arbola berean lore batzuk arrak dira eta besteak emeak. Sexu bakoitza lore berezietan garatzen da. Gainera, lore ar eta emeak ez dira batera irekitzen: arrak hamar bat egun lehenago. Horrela intxaurrendoa baten lore arren lorautsak beste intxaurrendoa baten lore emeak polinizatzen ditu,

beraz informazio genetikoaren gurutzaketa nahitaezkoa da.

Lore arrak eta emeak irekitzearen artean horrelako tartea izateak baditu bere eragotzenak. Tarte horretan egiten duen eguraldiak, intxaurre izango den edo ez, izugarri baldintzatuko du. Izozte batek, eurite edo haizealdi handi batek lore arrak edo emeak, edo biak zaputuz ditzake. Eta tankera honetako eguraldi-joerak, apirilaren bigarren hamabostaldian edo maiatzaren lehenengoan ez dira harritzekoak.

Aurtengoan bapateko eurite eta haizealdi bikainak izan dira tarteka eta lurralde batzuetan intxaurrendoa lorealdi-sasoian. Lorealdia atzeratu den lekuetan, fruta gehiago izango da.

Lorealdia galdutako intxaurrendoei baino, udazkenean intxaurreak jatekoan gaudenok izango dugu elorrio. Arbolak ez du fruiturik emateko energiarik beharko eta duen guztia sendotu eta erreserbetarako erabiliko du, hurrengo udaberrian loreak ernaltu eta fruituak hazteko. Intxaurrendoa-erentzako pagotxa, guretzako elorrio ■

JAKOBA ERREKONDO

Trianoko mendiak: meagintzaren garaiatik Neolitos iraultzaraino

Aste honetako ibilaldiak industri iraultzaren hastapenetik Neolitos iraultzaraino eramango gaitu, denboran zehar egindako bidaia bat bailitzan. Hain zuzen, gizakiak urteetan zehar zulatutako Larraineta eta Zugaztieta parajeetatik Trianoko mendietara igoko baikara, han aurrehistoriako trikuharriekin topo eginez.

LARRAINETA eta Zugaztieta herriak meategietan lan egiten zuten langileak eta beraien senitartekoak hor bizi zitezten izan ziren eraikiak. Hemendik ateratzen zen Europako siderurgiak eskatzen zuen mea garbia, eta horri esker, Bizkaiaiko industria eta ekonomia garatu zen.

Zugaztieta aintzirek paraje harri-garri bat osatzen dute, lainopean esan genezake Eskoziako *lough* batean gaudela. Hemen inguruan bada Peñas Negraseko lepora doan pista bat eta lepo honetatik hasiko dugu ibilaldia.

Peñas Negrasetik hartuko dugu El Cuadro mendia zeharkatzen duen pista, El Cerrillo aldera eramango gaituena. Lepotik El Cuadrora igoko gara eta mendi honen eta Pico Mayorren artean Eskatzabeleko trikuharria aurkituko dugu, sasi eta otiek estalita. Ondoan den Pico Mayorra igoz gero, beste tumulu bat kaustuko dugu, gailurrean bertan. Horko buzoia tumuluaren zokogunean kokaturik dago. Pico Mayorretik jautsi ondoren, Peñas Negrasetik datorren pistarekin egingo dugu topo eta bera jarraituz, beste lepo batera iritsiko gara.

Hemendik Gainerango aldatsari ekingo diogu. Gailurrera heldu baino lehen, ikai leunean eta bidearen eskuinean, Gainerango tumulu itzela agertuko zaigu, 35 metroko diametroz

eta bi metroko alturaz. Dena den, tumulu hau nahiko berezia eta arraroa da. Alde batetik, bere estruktura ikertzea zaila da, landarez estalia baitago, eta beste aldetik, bere barrua desitxuratua agertzen da, hainbat artzain-etxola eraiki baitira hor bertan.

Gainerango gailurretik Ertzako tontor lerdana indartsu altxatzen zaigu. Baina guk, Gazterandik eta bere tumulu txikiaren albotik iragan ondoren, itzultzeko bidea hartuko dugu, pistatik, Akendibareko haitza ezkerrean utziz.

Berriro meategiak topatuko ditugu, aurrehistoriatik tupustean aterako ba-

gina bezala, XX. mendearen hastapenera bueltatzeko, meategi hauek garai hartan sakonki ustiratuak izan baitziren.

Biziki bitxiak dira meategien erdal izenak: Mina La Buena, Mina Boca Amistad, Mina Princesa, Mina Rosario, Matilde, Adelaida. Elvira... Gehientsuenak emakumezkoen izenak, gizonetzkoek bakarrek lan egiten zuten leku baterako.

Lehen utzi dugun pista hartuko dugu Peñas Negrasera bueltatzeko, eta era honetan, mendi hauetan barrena irudimenez egindako denbora-bidaia bukatuz, gure orainaldira itzuliko gara ■

Goiko argazkian, Zugaztieta meatzerria eta bere ondoan kokatutako aintzira artifizialak. Bigarren argazkian, berriz, Zugaztieta meatzarientzat eraikitako etxeetako bat ikus dezakegu.

IÑIGO TXINTXURRETA

A N T Z E R K I A

24

Ostirala

● **Deba Beheko Eskolarteko Antzerki Erakusketaren barruan**, ondoko

taldeok izango ditugu ikusgai egunotan: Los Veintiseis eta Iturritzifa gaur, Ados Teatro etzi, Bululu hilaren 28an, Troski eta Poxpolinak 29an, eta azkenik, Pitxiak, Ponpotxo, Salle Txiki eta Jotake 30ean.

28

Asteartea

● **Hegoa taldeak «Mundopolis»** antzezlan

ratuz darrai. Gaur, bihar eta etzi, 20:00etatik aurrera, Getxo Antzokian izango ditugu.

B E R T S O L A R I T Z A

24

Ostirala

● **Gipuzkoako Eskolarteko Bertsolari Txapelketaren finala** jokatu

da gaur Zarauzko Zinema pitalotekuan 16:00etatik aurrera.

● **II. Elkarateak Bertsogintzan** ekimenaren barruan, gaur Gabiriako Osinalde, Segurako Txoritegi eta Anoetako Kuku elkarateetan izango ditugu afalosteko bertso-saioak.

E R A K U S K E T A K

24

Ostirala

● **La Caixa Fundazioaren eta Tolosako Udalaren eskutik**, ekainaren 9ra bitarte, Tolo-

Maiatza Dantzan jardunaldiak iritsi

dira amaierara. Hain zuzen ere, bi dantza-talderen emanaldiak baino ez zaizkigu geratzen ikusteke, guztira lau saio. Hilaren 24ean (Azkoitiko Baztartzo antzokian 22:30ean), 25ean (Arrasateko Amaia antzokian 20:00etan) eta 26an (Donostiako Antzoki Zaharrean 20:00etan) **Compañía Mar Gomez** taldeak «La nostalgia del pepino» lana taularatuko du. Bestalde, hilaren 25ean, **Senza Tempo** taldeak «Els robadors de sal» dantza-lana eskainiko du Donostiako Antzoki Zaharrean, ilunabarreko 20:00etatik aurrera. Bi dantza-lan hauek 1995. urtekoak dira.

sako Kultur Etxean **«Simaurra: hondakina edo aberastasuna»** erakusketa dugu ikusgai. Simaurrak lurraren ongari gisa duen balioa ezagutarazteko antolatu dute. Horrezaz gain, hilaren 30etik ekainaren 4ra bitartean, **«Simaurra: hondakinetik aberastasunera»** mintegia antolatu dute.

● Ekainaren 30era bitarte, Bilboko Arte Ederretako Museoa **«Out of Print. 30 urte britainiar grabatugintzan: 1946-1976»** dugu ikusgai, 34 artistaren grabatuekin osatua.

E R R O M E R I A K

26

Igandea

● Gaur **Santurbeneko erromeri sonatua** izango dugu **Gaskuen**. Animazioa

eta erromeria nagusi izango diren arren, urtero legez makina bat lagun ermitara hurbilduko da erreuma sendatzeko eskaera egitera.

I K U S K I Z U N A K

29

Asteazkena

● Nazioarteko Museo Egun dela eta, karlistak eta liberalak aurrez aurre jarriko dituen jolastoki bihurtuko

da Ormaiztegi gaur Zumalakarregi Museoaren eskutik. Ikuskizunaren izena: **«Tirabira Ormaiztegin: karlistak eta liberalak altxorraren bila»**. Bi armadek Ormaiztegiko indiano aberats baten ezkutututako altxorraren mapa lortu beharko dute. **Museoko haur bazkideak** izanen dira gertakariaren protagonistak, 16:00etatik aurrera.

30

Osteguna

● Joxan Artzek **«Ahaztua gogoratuz (hitz hutsez)»**

olerki-sorta antzeztua eskainiko du gaur iluntzeko 20:30ean Bilboko Kafe Antzokian.

J A I A L D I A K

25

Larunbata

● Auzolagunen Elkarateak antolatutik, **Iruñeko Alde Zaharreko Auzolagunen Eguna** ospatuko dute gaur,

egun osoz, Alde Zaharrean. Goizez animazioa eta haurrentzako jolasak izango ditugu, eta arratsaldean musika emanaldiak sobera. Gau partean, be-

Borxa Arrillaga Su Ta Gar taldeko baterajole ohiaren aldeko bi kontzertu

«erraldi» antolatu dituzte **maiatzaren 24 eta 25erako**. Borxak istripu larria izan zuen orain urtebete, eta ondorioz, elbarri geratu da. Hilaren 24ean, Tapia eta Leturia Band, Def Con Dos, Etsaiak, Platero y Tu eta La Pollak eskainiko dute kontzertua. 25ean, berriz, Gari, Doctor Deseo, EH Sukarra, Exkixu eta Su Ta Gar taldeen doinuek hartuko diete txanda bezperakoei. Sarrerak: 1.500 pezeta (60 libera) kontzertu bakoitzeko, 2.500 bietarako bonoa hartuz gero. Sarrerak ohiko lekuetan izango dituzue salgai.

riz, afari herrikoia izango da, eta ondoren, dantzaldia.

JARDUNALDIAK

25

Larunbata

• «Drogak beste kulturetan eta legez kanpoko droga-trafikoa Europan» gaitzat hartuta Altzan (Donostia) antolatutako **Askagintzaren XI. Jardunaldiak**, antzerki-emanaldi batekin amaituko dira gaur. Txinako **Yang Feng Puppet Theatre** taldeak, «**Escenas de la opera de Pekin**» antzez-lana taularatuko du San Martzial plazan, 12:30ean.

KIROLAK

24

Ostirala

• Antiguako (Donostia) Bagera Elkartek antolatutako **II. Mendi Astea** hilaren 26an Nafarroa Behe-reako **Iparlara eginen den mendi-irteerarekin** amaituko da. Irteera goizeko 08:30ean, Antiguako elizako plaza-tatik. Izena Bageran bertan eman behar da, eta gaurkoa da azken eguna horretarako.

MUSIKA

24

Ostirala

• **Bilboko Kafe Antzokian** lau musika-emanaldi izango ditugu entzungai hurrengo egunetan. Gaur, **David Xirgü Quartet** jazz taldeak kontzertua

Maiatzaren 24ean hasi eta 29ra bitartean, Antzerkiaren Maiatza antzerki jardunaldiak

burutuko dira Hendaiaiko Les Varietes aretoan. Guztira, zortzi taldek hartuko dute parte jardunaldiotan: 24ean, Les Nouveaux Nez taldeak «Le jour des petites lunes» lana taularatuko du 21:00etan; 25ean, La Comedie Nouvellek «Que je t'aime! courrier du coeur» 21:00etan; 26an, Theatre des Chimeresek «La secrete obscenite de tous les jours» 21:00etan; 27an, Hendaiaiko helduen antzerki tailerrak «Turbulences et petits details» 17:30ean, eta Talon d'Achillek «L'amour au compte-gouttes» 20:30ean; Theatre des Chimeresek «L'enfant debout»

28an, 21:00etan; eta azkenik, 29an, haurren antzerki tailerrak «Les saisons du singe» 18:00etan, eta Antzerkilariak taldeak «Ilargira daraman zubia» 20:30ean.

eskainiko du 22:00etatik aurrera. Bihar **Lau Behi** taldearen kontzertua izanen dugu 20:30ean. Hilaren 28an, berriz, **Marcel Moyse** xirula-laukotearen doinuak izango ditugu entzungai 20:00etan. Eta 30ean, 20:30ean, **Xabier Letek** «Bertso zaharrak era berrian» kantaldia eskainiko du.

• Lasarte-Oriako Zulo tabernan bi kontzertu izango ditugu entzungai asteburu honetan: gaur **El Inquilino Comunista**, eta bihar **Sex Museum**. Biak 23:00etan hasiko dira.

25

Larunbata

• **Afraid To Speak In Public eta Chococrispis** taldeek kontzertua eskainiko dute gaueko 21:00etatik aurrera Andoaingo Gaztetxean.

Loidi-Itxaro Aranzabal bikotea eta Laiotz Taldea; Azpeitiko Izar Galduak Taldea; Debako Fanbaltz Taldea; Oreretako Joxemi Martis-Alaitz bikotea eta Iñaki Labaka; Ordiziko Laguntasuna Errondaia eta Iñaki Aranburu-Jon Barreros bikotea; Idiazabalgo Alaitz Katarain; Hernaniko Etzakit Taldea eta Ramon Lizeaga; Tolosako Waika eta Trikititri taldeak; Amezketako Gautxori Taldea; Joanes Lasa donostiarra; Aizarnazabalgo Adiskide Taldea; Zarauzko Zain Itxaiten Taldea; Irungo Jeremia Johnson Taldea; Soroluzeko Monika Muro-Ane Muro bikotea; eta, azkenik, Laura eta Xabi bikote beasaindarra.

Gipuzkoako Kantu Txapelketaren finala jokatu da maiatzaren 25ean, 22:30ean, **Oiartzungo Madalensoro pilotalekuan**. Finalen izango direnak: Bergarako Aitzol Mujika, Maite

• Aitzol Iturriagagoitia eta Iokine Iturriagagoitia biolinjole eibartarrek kontzertua eskainiko dute **Azkoitiko** Santa Kruz komentuan 18:30ean. Emanaldi honekin amaituko da **V. Udaberriko Musikaldia**.

• Getxoko Gwendolyne aretoan, **24,7 Spyz** estatubatuarrek kontzertua eskainiko dute gauerditik aurrera.

26

Igandea

• **Oñatiko XVIII. Musikegunak** Iruñeko Kate-draleko Musika Kaperak eskainiko duen kontzertuarekin amaituko dira. Kontzertua Santa Ana antzokian izango da, 19:30ean.

• «Euskal label» azken diskoa aurkeztuz, **Sustraia** taldeak kontzertua eskainiko du gaur gauean Dantxarínean.

30

Osteguna

• **Bilboko El Carmenen**, kasik astero legez, kontzertua izango dugu gaur gauean. Oraingo honetan, **Anthony Davis** musikariak eskainiko dizkigu bere doinuak.

SOLASALDIAK

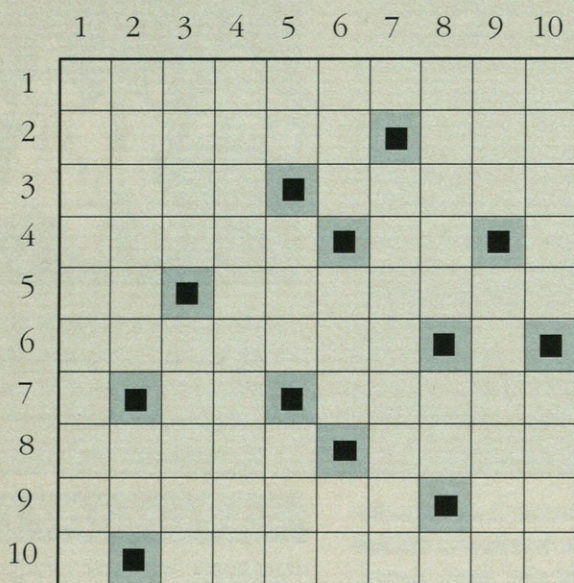
28

Asteartea

• Sumendi taldeak hitzaldia antolatu du gaur arratsaldeko 19:30etarako Bilboko Burtsa aretoan. **Joseba Aingeru Dominguezek** «Kontsumo ekologikoa» gaiari buruz jardungo du.

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Jolas egiteko leku egokia. 2.- Jausia. Akitu aditzaren infinitiboa. 3.- Gipuzkoan, niri. Oparoa. 4.- Haiei, duzu. Bi bokal. Röntgen. 5.- Non atzizkia. Gesala. 6.- Larruazala apaintzeko prozedura mota. Bokala. 7.- Lehenengoa. Non atzizkia. Bazterra. 8.- Nekazal lanabesa. Esaten ari naiz. 9.- Behi edo idi pareia uztartzeko tresna. Bi bokal. 10.- Nitrogenoa. Euskal polizia.

GOITIK BEHERA: 1.- Gizatasun. 2.- Animalia adarduna. Lehen eta azkenekoa. 3.- Landare mota. Bitarte. 4.- Arizkongo biztanle. 5.- Musika nota. H₂O. Erdi, hitz elkarketan. 6.- Behar. Estatu Independenteen Elkartea. Arazo hitzaren kontsonanteak. 7.- Bokala. Arriskuaren aurrean atzera egiten ez duenaren jokaera. 8.- Klatzio oxidoa. Tinania. Bat. 9.- Ukapen. Luebaki. 10.- Arabako udalerria. Sarrera.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Arrantza
Barkamen
Erizaina
Gabeziak

7 letra

Erabaki
Lantzak
Tokitan
Udareak

4 letra

Adio
Aker
Aran
Aroa
Arto
Bare
Begi
Data
Ekia
Gara
Gero
Gora

Ibon
Iman
Irak
Iran
Izan
Izen
Noan
Sara
Soka
Uzta
Zati
Zeta

3 letra

Era
Kar
Ore
Zer

2 letra

Aa
Ag
Al
Do
Iz
Ne
Re
Rt

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den herriaren izena, Zuberoako herri baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Kultura	▼	Zuloa egin	▼	Ote ar	▼	Izana
Bilutsik jarri	▼	Punjab-eko hirib.	▼	Zerukoa	▼	
►		►		►		2
Erakdaketa	▼	Garra	▼	Itsas ugaztunak	►	
Urda hiru gharduna	▼	Automata	▼	Kontso-nantea	►	
►		►		►		
	5		3		6	
Gauerokoa	►		Batu	►	Nitrogenoa	►
Euskal sindikatoa	►		500	►	Konkorrik gabea	►
►		Diru ugari	►			
		Rutenioa	►			
Euskal atzizkia	►		Her. hizk. zer	►	Bokal bikoitza	►
►			... de Janeiro	►	Nafarroa-ko harana	►
				10		Betekadak
				Oin atal	►	
				Bokala	►	
Bizkaiko herria	►	Gaueko argiak	►			
Ez eme	►	Garen hauek	►			7
►		Gainalde	►	Jaurtigaia	►	
		50	►	Kontso-nantea	►	
Sexu eme	►		Burdinola	►		4
				Nor, pluralean	►	

—Hieroglifikoa—

3-H

ñ

Euskal Herriko hiri bat

Aurreko asteko soluzioak

BAIGORRI									
●	Z	●	E	●	Z	●			
B	I	L	T	Z	A	R			
●	O	●	D	●	B	A	S	A	T
I	N	G	U	R	U	G	I	R	O
●	D	●	E	●	N	E	R	A	●
S	A	R	A	●	U	●	B	A	T
●	S	A	●	E	●	A	I	●	E
P	U	L	A	M	E	N	D	U	●
●	N	E	R	A	B	E	A	●	K
S	A	K	O	N	A	●	I	L	E
●	K	U	●	A	●	K	A	L	A

Gurutzegrama

EZKER ESKUTU: 1. Ixaropena. 2. Gontizenak.

3. Eliza. 4. Uu. 5. Re. Auzoa. 6. R. 5. Idor. Atika.

6. Loira. Aza. 7. E. Nigartia. 8. Kea. Olio. R. 9.

Utzi. Da. Oo. 10. A. Eraikina.

GOITIK BEHERA: 1. Igerilekoa. 2. Toledo.

Et' 3. XII. Oinaze. 4. Atzarri. Ir. 5. Riou. Ago.

A. 6. Oz. Za. Aldi. 7. Pelotariak. 8. En. Atzio.

1. 9. Nau. Kai. On. 10. Akura. Aroa.

Kate hitzak

I	G	A	R	●	O	R	I	A
A	R	A	N	●	E	●	E	K
E	U	S	K	A	R	A	●	A
T	N	●	E	G	I	T	U	R
Z	A	R	O	A	●	K	A	E
●	Z	I	R	T	●	F	I	T
B	●	T	A	●	A	I	P	U
E	R	A	K	U	N	D	E	●
T	I	K	●	J	O	A	N	I
E	G	O	N	●	A	●	A	H
A	I	R	E	●	E	K	I	A

Hieroglifikoa:

BAIGORRI

ERROBIKO PIRANAK

Komikia

Padania, italiarren ustekabea

ESTATURIK gabeko nazioen Europako mapan izar berria jaio ei zaigu: Ipar Italiako Padania... Lega Nord-ek bultzaturik, orain artean sakratua izan den estatu honetako batasuna zalantzan jarri du. Eta gure artean ere ustekabea izan da. Onerako ala txarrerako? Auskalo.

Lega Lombarda izan zen bilakaera guzti honen hasiera. Nazio lombardiarra aldarrikatu zuen Bossiren taldeak hasiera batean eta handik etorri zaizkie gerora leporatu dizkietenak: arrazistak eta populista hutsak direla, eta antzekoak. Bada arrazoirik honelako kritikarik jaurtikitzeko, baina askotan puztu ere egin izan dira. Finean, estatu italiarra oso zentralista izan da betidanik eta horregatik gogor ekin dio sistema osoak.

URTEETAN zehar Lega Lombardak honako emaitzaok lortu izan ditu: hauteskunde mailan, izugarritzko garapena, zenbaitetan Lombardiako lehen indarra izatera helduz; aipatzekoa da udal mailan duen indarra ere, bere esku baititu zenbait hiriburu, Milano barne. Honekin batera Italia osorako federalismoa aldarrikatzen hasi zen, arrazoi ekonomikoetan oinarrituz. Hortxe eman zuen Bossiren alderdiak aldaketarik nagusia, bere egitasmo politikoa Italia osora zabalduz. Iparraldeko beste eskualdeetan ere hainbat liga sortu ziren (Piemonte eta Veneton bazen lehendik ere mugimendu autonomista aipagarriak; beste batzuetan ez horrenbestekorik). Horrela sortu zen Lega Nord, eta bazen Lega Centro zein Lega Sud-ik ere. Azken bi hauek, ordea, apenas izan duten arrakastarik.

ZER demontre da orduan Padania? Bada... horixe, Lega Norden baitako lurra: Süd-Tirol, Emilia, Romagna, Friül, Lombardia, Veneto, Liguria, Marche, Piemonte, Umbria, Toscana, Trento, Trieste eta Aosta. Hamalau eskualde hauetan Lega Nord-en atal bana dago, bakoitza bere

ANDONI GOROSTIAGA

IPES-eko nazioarte sailekoa

'idazkari nazional'arekin. Hausnarketarako nahikoa datu badugu, beraz, nazio arazoari dagokionez behinik behin:

—Hasteko, Padaniako proiektuaren nolabaiteko artifizialtasuna: badago Ipar Italiako eremu horretan benetako kontzientzia nazionalik? Eskualde, edo nahi bada, nazio bakoitzean, agian bai. Frogatzeko dago, ordea, 'padaniar' kontzientzia. Izena bera aukeratzeko ere erreferenduma eratu zuen Lega Nord-ek, ados jartzen ez zirelako. Batzuek, adibidez, 'Ipar Italia' izena defendatu zuten.

—Inguru horretan dauden benetazko herri gutxituekiko errespetu gutxi erakutsi dute, orain arte behintzat, Padaniaren bultzatzaileek: hortxe daude Vallée d'Aoste franko-proventzala, Südtirol alemanieraduna, Friül eta beste zenbait. Ladiniarrak eta italiar estatuan bizi diren esloveniarrak, adibidez. Bossirentzat horiek guztiak Europako makro-erregio -nazio berri- honetan sartuko lirateke, beste barik. Nazio arazoaz aurreratuen dauden bi kasuetan gainera -Aostan eta Hego Tirolen

hain zuzen- juxtu Italiako zentralistek egin izan duten berbera ari da egiten: bertaratutako italiar etorkinak erabili bertako kulturen kontra jotzeko.

—Hori guztia ikusita, zergatik lortu du horrenbesteko arrakasta? Arrazoi ekonomikoengatik: Ipar Italiako biztanle askok nolabaiteko dezentralizazioa nahi dute eta horrek berak astintzen du, goitik behera, estatua.

FORMULAZIOETAN, hala ere, oso iluna izan da orain arte Lega Nord. Batzuetan Espainiako autonomia maila aldarrikatu izan du. Eta Erroma ez dago prest ezta hori emateko ere. Begira bestela zer-nolako estatua den Italia: guztiz zentralista. Aosta, Hego Tirol eta Sardiniako sasi-autonomiek oso botere gutxi eskuratu dute. 'Federalismo' hitzaren inguruan Legak erabili izan duen fetitxismoa ere aipagarria da.

Beste batzuetan Europa barruan makro-eskualdea sortzearena aipatu izan dute. Horren barruan, adibidez, Suitzako Ticinok ere izango luke lekuri. EAE-Nafarroa-Akitania eskualdearen antzekoa osatzea litzateke Legaren proposamena. Eta independentzia ere aipatu izan da, mehatxu modura gehienetan. Ba al dago benetako borondaterik Legan bide honetatik abiatzeko? Badugu zalantzarik honetaz. Erakundearen barruan bada hainbat sektore: federalistak, Bossiren ahozko independentismoa baina praktikazko autonomismoa... eta independentista antolatuak, oso gutxi.

BERAZ, geroak esango digu zein bide aukeratuko duen Padaniako Parlamentuak eta nolako erantzuna emango dion Italiako Estatuak. Ganorazko aukeraketa kontsekuentea egitekotan, orain ez duen erabateko zilegitasuna irabaz lezake Padaniaren proiektu berri honek. Nolanahi dela ere, arretaz segiko dugu Euskal Herrian inguru hartan gertatzen dena.

denok BEL ALDIA! a!

BIZKAHO

ALFABETATZE

EUSKALDUNTZE

MOODNAKI NDEA

ARRATIA

tf.: 631 56 57

BILBO

tf.: 424 48 70

BUSTURIALDEA

tf.: 625 35 96

DURANGALDEA

tf.: 681 73 49

ENKARTERRIAK

tf.: 667 03 12

HEGO URIBE

tf.: 440 06 17

IBARREZKERRA

tf.: 472 06 29

LEA ARTIBAI

tf.: 613 40 21

MEATZALDEA

tf.: 664 17 97

TXORI HERRI

tf.: 454 39 67

URIBE BUTROE

tf.: 674 43 16

URIBE KOSTA

tf.: 430 47 34

- Segurutik zuregandik hurbilago gaude, zu hobeto zerbitzatzeko
- Segurutik noranahi joanda ere, Laguntzarako Telefonoa izango duzu
- Segurutik Bidaietarako Laguntzan Estaldurarik Hoberenak izango dituzu
- Segurutik Peritazioa Azkar baino azkarragoa izango da
- Segurutik zure Hobariak kontuan hartuko ditugu
- Segurutik gure prezioen truke ez duzu estaldura hoberik aurkituko

